

เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ

โดย

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

รุ่นที่ ๑๔

เอกสารวิชาการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๔
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕

บทคัดย่อ

เรื่อง เอกสารวิชาการ เรื่อง เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ

ผู้วิจัย คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๔

เอกสารวิชาการ เรื่อง เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยในการพัฒนาประเทศ (๒) เพื่อศึกษาช่องทางในการสื่อสารกับเยาวชนในเรื่องการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ โดยการศึกษาและวิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาปัญหาการวิจัย ค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนสำรวจพื้นที่ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก จากการสังเกต (Observation) ทั้งแบบการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) สำหรับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ของ ๓ มิติ ด้านการเมืองการปกครอง กรณีศึกษา การเลือกตั้ง ด้านสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา การจัดการขยะในชุมชนเมือง และ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม กรณีศึกษาการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคี โดยกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์มีความแตกต่างกันในแต่ละบริบทประเด็นการศึกษา ซึ่งจากข้อมูลข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของเยาวชน ผลการศึกษาที่ได้รับ พบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของเยาวชนในทั้ง ๓ มิติการศึกษาข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นการรับฟังความคิดเห็น มีการนำเสนอการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการดำเนินงาน และมีความต้องการเป็นผู้ริเริ่มและรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนาสังคม แต่ยังคงขาดรูปแบบการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและต่อยอด เพื่อขยายการดำเนินงาน โดยเยาวชนจำนวนมากทำงานพัฒนาในพื้นที่ชุมชนและสังคม แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงกันให้เกิดการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ หรือมีการผลักดันเป็นนโยบาย ยังไม่มีกลไกรับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน และมีเอกภาพ สำหรับในความต้องการที่จะมีส่วนร่วมของเยาวชนในภาพรวมทั้งหมด พบว่า กลุ่มเยาวชนต้องการร่วมคิดริเริ่มวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล การเผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์ และการขยายผลงาน ดังนั้น การออกแบบกลไกและกระบวนการเพื่อกำหนดการมีส่วนร่วมของเยาวชนในยุทธศาสตร์และแผนงานของภาครัฐฯ จะต้องครอบคลุมในทุกกลุ่มและแก้ไขข้อจำกัดในการทำงาน จะต้องมีการจัดสรรและพื้นที่สร้างสรรค์ นันทนาการ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และอาสาพัฒนาชุมชนร่วมกัน มีการร่วมคิด ร่วมทำ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบทบาทและการได้รับการสนับสนุนที่เป็นทางการกับกลุ่มอิสระ ซึ่งจำเป็นต้องเสริมศักยภาพการพัฒนาเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม สร้างทักษะส่วนบุคคล ทักษะวิชาการและการทำงาน มีระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน ในบริบทต่าง ๆ อีกทั้งบทบาทในภาคส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้อง จะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมข้อมูลของภาครัฐ องค์กรเอกชนและภาคธุรกิจ ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในรูปแบบการพัฒนาจิตอาสา ทักษะการมีส่วนร่วมในชุมชน ทักษะชีวิตและการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน และในประเด็นช่องทางการสื่อสารกับเยาวชนจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันทุกช่องทางและการสื่อสารจะต้องชัดเจนสร้างการมีส่วนร่วม ความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสารจะต้องสอดคล้องกัน สร้างทัศนคติและค่านิยมร่วมกัน ไม่มีการบังคับหรือสั่งการให้ทำ ควรสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจของการมีส่วนร่วม ทั้งนี้จะทำให้การพัฒนาประเทศกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนเป็นไปได้ด้วยดี

Abstract

Title Thai Youths Participation for Development Country

Name Student workshop on Security Psychology Program for School Administrators Office of the Basic Education Commission, Class 14

“Thai Youth and Participation in Developing the Country” academic paper aims to (1) gain an understanding of Thai youth’s participation in developing the country, and (2) acquire a knowledge of tools and channels to communicate with Thai youth about participation in developing the country through qualitative research. This includes understanding the research problems, researching, and reviewing the relevant literary works and studies, planning on area research, selecting the informants, accumulating the information from participant and non-participant observation, in-depth interview, and focus group discussion. For 3 dimensions in developing the country, the first dimension is politics and government (case study: election), the second dimension is environment (case study: waste management in the community), and the third dimension is morality and ethics (case study: unity and respect in each other’s rights). The interviewee groups chosen are various on the basis of education context. From the youths’ comments and suggestions, the researcher found out that youths mostly prone to listening others’ comments, giving the suggestions in planning and proceeding each action, as well as being the leader who is responsible in developing social development process – yet lack of participation in evaluation and continue the project. Many youths take a part in developing the community and society, but still do not connect the points and issues that lead to a better and more efficient drive, or a better policy, thus they do not have the lucid and joint process in supporting the participation. For the demand in participation in a big picture, the researcher discovered that the youths want to get involved in initial planning, proceeding, assessing the result, sharing, supporting, and expanding the performance: therefore, designing mechanism and method to determine youth’s participation in strategic management in the public sector must include every group of people – emphasizing diversity in society; must provide public space for creativity, culture, and environment; and must volunteer for community development. There also has to be

collaboration, teamwork, acceptance in differences, and official support for everyone in this space – which is required to respond their needs in different context and improve the youths’ potentials to participate, and individual academic and working skills. Furthermore, the society must support the public, private, and business sectors in providing support in community volunteering participation, life skills, and building connections in work network. For the communication channels, the message shared on every platform needs to provide the audience (in this study, the youth) a clear understanding, encourage the audience to participate in developing the country, create the mutual viewpoint and social value without giving the sense of forcing or pressure. Additionally, but importantly, it also needs to be delivered from credible source in a frequent period of time. All these mentioned factors will affect the participation in developing the country of Thai youth positively.

คำนำ

เอกสารวิชาการเรื่อง เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (พสบ.บก.ทท.) รุ่นที่ ๑๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจมุมมองความคิดของเยาวชนไทยที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศ และศึกษาช่องทางการสื่อสารกับเยาวชนในบทบาทที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศของทั้ง ๓ มิติ (๑) ด้านการเมืองการปกครอง (๒) ด้านสิ่งแวดล้อม (๓) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อรวบรวมทัศนคติและข้อคิดเห็นของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง ไปวิเคราะห์หากรอบแนวทางนโยบายและสร้างเป็นแผนงาน เพื่อนำไปปรับใช้กับเยาวชนไทยต่อไปในอนาคต และใช้ต่อยอดในการศึกษาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ หรือใช้ประกอบในการพิจารณาดำเนินงานด้านการพัฒนาเยาวชนที่เป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างบทบาทของเยาวชนที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิชาการฉบับนี้ จะเป็นคุณประโยชน์และเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญในงานวิชาการสำหรับผู้ที่มีความสนใจในเรื่องนี้ เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาต่อยอดของการศึกษาเพิ่มเติม และสามารถที่จะนำไปเสริมสร้างและพัฒนาเยาวชนไทยให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศต่อไป ทั้งนี้ หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม หรือข้อผิดพลาดประการใด คณะผู้จัดทำขอน้อมรับไว้พิจารณาและขออภัยมา ณ ที่นี้ ด้วย

คณะผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

รุ่นที่ ๑๔

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์การศึกษา	๒
ขอบเขตการศึกษา	๒
วิธีการศึกษา	๓
ข้อจำกัดของการศึกษา	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๖
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทย	๖
หลักการพัฒนาเยาวชนไทย	๘
หลักการและแนวทางการพัฒนาประเทศ	๑๓
แผนการปฏิรูปประเทศและการพัฒนาประเทศ	๑๕
กลยุทธ์การพัฒนาประเทศ	๑๘
หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ	๒๘
ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๓๒
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร	๔๒
องค์ความรู้ในการศึกษาประเด็นย่อย ในเรื่องการเมืองการปกครอง	๔๖
องค์ความรู้ในการศึกษาประเด็นย่อย ในเรื่องสิ่งแวดล้อม	๔๘
องค์ความรู้ในการศึกษาประเด็นย่อย ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม	๕๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓	
วิธีการดำเนินการวิจัย	๖๕
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	๖๕
เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๖๕
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๘
การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๙
ระยะเวลาการวิจัย	๗๐
บทที่ ๔	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๑
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	๗๑
ผลการวิเคราะห์มุมมองด้านการเมืองการปกครองในเรื่องการเลือกตั้ง	๗๑
ผลการวิเคราะห์มุมมองด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง	๗๓
ผลการวิเคราะห์มุมมองด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นและ ความสามัคคี	๗๗
บทที่ ๕	
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๘๑
สรุปผล	๘๑
อภิปรายผลการวิจัย	๘๖
ข้อเสนอแนะเพื่อการเสริมสร้างเยาวชนให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ	๙๔
บทสรุปในภาพรวมของบทบาทเยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ	๙๗
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป	๑๐๓
บรรณานุกรม	๑๐๕
ภาษาไทย	๑๐๕
ภาษาต่างประเทศ	๑๐๘
ภาคผนวก	๑๐๙
ผนวก ก กลุ่มวิชาการที่ ๑	๑๑๐
ผนวก ข กลุ่มวิชาการที่ ๒	๑๒๑
ผนวก ค กลุ่มวิชาการที่ ๓	๑๒๕

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ ตารางสถิติเชิงเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔	๗
๓.๑ ตารางแผนการดำเนินงาน	๗๐
๔.๑ ตารางผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง	๗๔

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
๑.๑ แสดงกรอบการวิเคราะห์ (Analytical Framework)	๓
๑.๒ แสดงวิธีการและเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์	๔
๒.๑ แสดงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ เป้าหมาย	๒๒
๒.๒ แสดงกรอบความคิด “เยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ”	๓๒
๒.๓ แสดงแบบจำลององค์ประกอบของการสื่อสาร	๔๓

บทที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญคือการพัฒนาเยาวชนให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นผู้นำที่จะพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในระยะยาว สังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของตน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป สำหรับเยาวชน หมายถึง คนหนุ่มสาวที่มีพลังอันสำคัญที่จะสามารถช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต เยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อช่วยนำพาประเทศชาติให้พัฒนาสืบไป และเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ เป้าหมาย ที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาด้านการพัฒนาคน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม และความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตของชาติและสามารถมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี วิสัยทัศน์อาเซียน ๒๕๖๘ และเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

หนทางหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวคือการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนเพื่อให้บริการขั้นพื้นฐานและโอกาสในการพัฒนาตนเองสำหรับเยาวชน โดยบริการที่ครอบคลุมดังกล่าวควรมุ่งส่งเสริมการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและการสร้างทักษะที่จำเป็นเพื่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ให้แก่เยาวชน รวมทั้งเสริมสร้างโอกาสและความเท่าเทียมเพื่อเป็นการต่อยอดการเจริญเติบโตของทิศทางการพัฒนาประเทศต่อไป

การจะทำเรื่องนี้ให้สำเร็จได้ เราต้องมี “วิสัยทัศน์ว่าด้วยอนาคตของเยาวชน” ซึ่งประกอบด้วย นโยบาย การบริการ และทรัพยากรที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นการเฉพาะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรซึ่งมีความหลากหลาย และควรเน้นกลุ่มคนที่ต้องการการสนับสนุนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ยังเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา การจ้างงาน และการพัฒนาตนเอง เช่น กลุ่มวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวยากจน กลุ่มแม่ค้า กลุ่มผู้มีความพิการ และกลุ่มวัยรุ่นที่ขาดโอกาสอื่น ๆ วิสัยทัศน์แห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐ เพื่อเป็นหลักประกันของบริการที่มีคุณภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลในวงกว้าง

กลุ่มเยาวชนขาดโอกาสดังกล่าวคือกลุ่มเสี่ยงที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดการศึกษา ขาดทักษะ และเข้าไม่ถึงการสนับสนุนที่จำเป็น และเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของความต้องการในตลาดแรงงาน ซึ่งมีการนำเครื่องจักรเข้ามาทดแทนมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากพวกเขาขาดทักษะที่จำเป็นต่อการปรับตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาของประเทศ

ดังนั้น จึงเป็นความสำคัญและน่าสนใจที่จะต้องมีการศึกษาในการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศและการหาช่องทางสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการมุ่งประเด็นไปของ ๓ บริษัท ในเรื่อง (๑) การเมืองและการปกครอง ที่ว่าด้วยเรื่องการเลือกตั้ง (๒) ปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่ว่าด้วยเรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง และ (๓) คุณธรรมและจริยธรรม ที่ว่าด้วยเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคี

วัตถุประสงค์การศึกษา

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การศึกษาในครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์หลัก ๒ ประการ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยในการพัฒนาประเทศ ในประเด็น
 - ๑.๑ การเมืองการปกครอง กรณีศึกษา การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
 - ๑.๒ ปัญหาสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา การจัดการขยะในชุมชนเมือง
 - ๑.๓ คุณธรรมและจริยธรรม กรณีศึกษา การเคารพสิทธิเสรีภาพและความสามัคคี
๒. เพื่อศึกษาช่องทางในการสื่อสารกับเยาวชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ในประเด็น
 - ๒.๑ การเมืองการปกครอง กรณีศึกษา การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
 - ๒.๒ ปัญหาสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา การจัดการขยะในชุมชนเมือง
 - ๒.๓ คุณธรรมและจริยธรรม ในประเด็นการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคี

ขอบเขตการศึกษา

เนื่องจากการศึกษานี้มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาในการศึกษาและกรอบในการทำงาน ๓๐ วัน คณะผู้ศึกษาจึงได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาที่เป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดเงื่อนไขของระยะเวลาและอื่น ๆ ดังนี้

๑. ศึกษาเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง ๑๕ – ๒๔ ปี ตามคำนิยาม “เยาวชน” ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)
๒. ศึกษากลุ่มเยาวชนที่มีความแตกต่างและเกี่ยวข้องในประเด็นที่กำหนดไว้

วิธีการศึกษา

เพื่อให้บรรลุเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในแต่ละประเด็น คณะผู้ศึกษา จึงได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ (Analytical Framework) และวิธีรวบรวมการเก็บข้อมูล ดังนี้

๑. กรอบการวิเคราะห์

การศึกษานี้มุ่งศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับเยาวชนไทย ซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งในการพัฒนา ประเทศ และว่าด้วยเรื่องการมีส่วนร่วม ดังนั้น คณะผู้ศึกษาจึงได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ ดังแสดงในรูปที่ ๑

รูปที่ ๑.๑ แสดงกรอบการวิเคราะห์ (Analytical Framework)

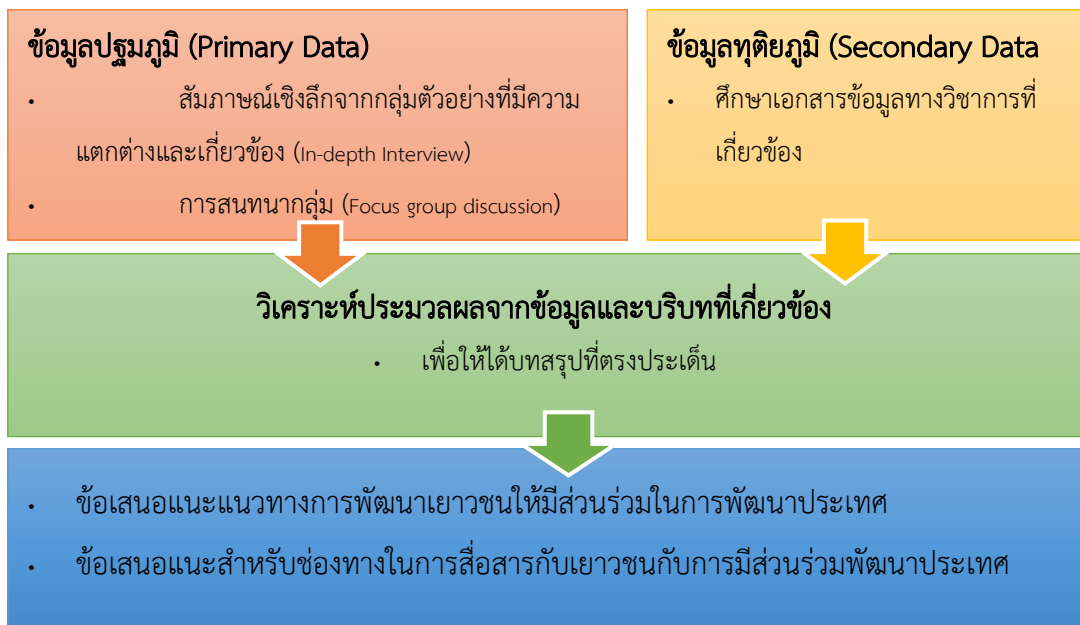
กรอบการวิเคราะห์นี้กำหนดขึ้น เพื่อมุ่งศึกษาทำความเข้าใจมุมมองและความคิดเห็นของ เยาวชนตามนิยาม ในมิติ ทั้ง ๓ เรื่องกรณีศึกษา โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมและ น่าเชื่อถือได้ สำหรับรูปแบบในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและเยาวชนในแต่ละระดับ มีดังนี้

- ๑.๑ การรับฟังความคิดเห็นของเยาวชน
- ๑.๒ เยาวชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการการดำเนินการ
- ๑.๓ เยาวชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและต่อยอดการดำเนินงาน
- ๑.๔ เยาวชนเป็นผู้ริเริ่มและรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนาสังคม

ทั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นต่าง ๆ ในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย และเมื่อรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดแล้ว นำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาปัญหาหลักและเสนอแนวทางพร้อมข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในประเด็นต่าง ๆ ที่ศึกษาต่อไป

๒. วิธีการและเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับการศึกษา คณะผู้ศึกษาจะทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และอื่น ๆ โดยได้กำหนดรูปแบบเฉพาะของแต่ละกรณีการศึกษาที่แตกต่างกัน และได้กำหนดขั้นตอนวิธีการเก็บข้อมูลตามแผนภาพ ดังนี้

รูปที่ ๑.๒ แสดงวิธีการและเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์

ที่มา : คณะผู้ศึกษา (๒๕๖๕)

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตร “พัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหารกองบัญชาการกองทัพไทย” (พสบ.บก.ทท.) รุ่นที่ ๑๔ ซึ่งมีช่วงเวลาการศึกษาที่จำกัดในระยะเวลา ๓๐ วันโดยประมาณ ดังนั้น ด้วยเงื่อนไขของเวลา การศึกษานี้จึงทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่น่าเชื่อถือได้ในจำนวนที่เหมาะสม โดยออกแบบวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละประเด็น (Purposive Sampling) เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้เหมาะสมกับระยะเวลาที่มี ผลจากการศึกษาครั้งนี้ จึงไม่อาจนำไปสรุปรวมความว่า เป็นผลความคิดเห็นของประชากรเยาวชนทั้งหมด (Generalize) ในวงกว้างได้ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้

ได้ชี้ให้เห็นนัยยะของประเด็นสำคัญบางประการที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรและภาคีการพัฒนาด้านเยาวชน สามารถหยิบยกไปขยายผลหรือต่อยอดการศึกษา หรือนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนาเยาวชนในเชิงลึกต่อไปได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในระดับนโยบายและหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการต่อไป

๒. ได้ทราบข้อมูลความเหมือนหรือความแตกต่างของมุมมอง ทักษะคติ ของเยาวชนรวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมุมมองทักษะคติและพฤติกรรมของเยาวชน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงประเด็นสำคัญบางประการสำหรับผู้กำหนดนโยบายหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนนำไปขยายผลในการศึกษาในแง่มุมอื่น ๆ ได้ต่อไป

๓. สร้างความร่วมมือกับสถาบันจิตวิทยาความมั่นคงและเครือข่ายนักศึกษาหลักสูตร พสว.บก.ทท. รุ่นต่าง ๆ ในการร่วมกันพัฒนาเยาวชนในมิติต่าง ๆ ต่อไปได้

บทที่ ๒

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การพิจารณาศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง “เยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ” เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเห็นประเด็นปัญหาที่กว้างขวางครอบคลุมทุกมิตินั้น ควรพิจารณาศึกษาสาระสำคัญและความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่สำคัญของเรื่องหลักที่เกี่ยวข้องคือเรื่อง “เยาวชนไทย” และ “การพัฒนาประเทศ” เพื่อให้ตอบโจทย์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คณะผู้ศึกษาจึงได้ทบทวนและรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้าใจในมิติมุมมองและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่เป็นหัวข้อหลัก คือ

๑. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทย ซึ่งเป็นประเด็นและตัวแปรเกี่ยวกับเยาวชนไทย โดยเน้นประเด็นในเชิงกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลการดำเนินงานและความเห็นเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๒. หลักการและแนวทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นและตัวแปรเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศโดยเน้นประเด็นในเชิงกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลการดำเนินงานและความเห็นเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๓. หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นและตัวแปรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศทั้งโดยเน้นประเด็นในเชิงกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลการดำเนินงานและความเห็นเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อเสนอแนะและการสรุปตัวอย่างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ

๔. เนื้อหาความรู้ในแต่ละประเด็นย่อยที่เป็นกรณีศึกษา

ทั้งนี้แต่ละหัวข้อหลักมีเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดมากซึ่งผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ ในที่นี้จึงสรุปเฉพาะสาระสำคัญเพื่อเป็นประเด็นสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทย

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทยมีประเด็นและตัวแปรที่ควรพิจารณาศึกษา คือ ความหมายและการกำหนดอายุของเยาวชนไทย ข้อมูลจำนวนเด็กและเยาวชนไทย ความสำคัญ

ของเด็กและเยาวชนไทย สิทธิและเสรีภาพของเยาวชนไทย ความแตกต่างหรือคุณลักษณะของ เยาวชนไทย ทักษะที่จำเป็นของเยาวชนไทย องค์กรของเด็กและเยาวชนไทย หน้าที่ของเยาวชนไทย หลักการพัฒนาเยาวชนไทย แนวทางดำเนินการพัฒนาเยาวชนไทย บทบาทและอำนาจหน้าที่ในการ พัฒนาเยาวชนไทย และ ความท้าทายและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเยาวชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายและการกำหนดอายุของเยาวชนไทย

องค์การสหประชาชาติ (United Nations)(n.d.) และยูเนสโก (UNESCO) (n.d.) กำหนดนิยามสำหรับวัตถุประสงค์ทางสถิติว่า “เยาวชน” คือบุคคลที่มีอายุระหว่าง ๑๕ ถึง ๒๔ ปี โดยพิจารณาว่าคำจำกัดความนี้ไม่เป็นสากลและควรยืดหยุ่นเนื่องจากประสบการณ์ของการเป็นเยาวชนทั่วโลกอาจแตกต่างกันอย่างมากระหว่างประเทศและภูมิภาค

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฯ ของคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ (๒๕๖๑) กำหนดว่า “เยาวชน” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ถึง ๒๕ ปีบริบูรณ์ ดังนั้นเพื่อให้ครอบคลุมช่วงอายุและสอดคล้องกับสาระสำคัญของเอกสารฉบับนี้ จึงขอใช้ความหมายที่ครอบคลุมถึงเด็กและเยาวชนตามกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ซึ่งสรุปได้ว่า “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ถึง ๒๕ ปีบริบูรณ์

ข้อมูลจำนวนเด็กและเยาวชนไทย

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๖๔) ในปี พ.ศ.๒๕๖๔ เด็กและเยาวชนไทย หรือประชากรที่อายุไม่เกิน ๒๕ ปี มีจำนวนรวม ๑๙,๗๒๗,๔๘๗ คน (ชาย ๑๐,๑๑๑,๑๘๔ คน หญิง ๙,๖๑๖,๓๐๓ คน) คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๑ ของประชากรทั้งประเทศซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๖๖,๑๗๑,๔๓๙ คน โดยมีสถิติเชิงเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔ ดังตารางที่ ๑ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑ ตารางสถิติเชิงเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔

ประชากร	ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประชากรทั้งประเทศ	๖๖,๕๕๘,๙๓๕	๑๐๐.๐	๖๖,๑๘๖,๗๒๗	๑๐๐.๐	๖๖,๑๗๑,๔๓๙	๑๐๐.๐
เยาวชน(๑๘-๒๕ปี)	๗,๓๓๖,๘๖๕	๑๑.๐๓	๗,๐๕๕,๒๔๕	๑๐.๖๖	๖,๘๖๖,๖๒๒	๑๐.๓๗
รวมเด็กและเยาวชน	๒๑,๑๖๙,๘๐๑	๓๑.๘๑	๒๐,๑๗๙,๒๐๘	๓๐.๔๙	๑๙,๗๒๗,๔๘๗	๒๙.๘๑

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๖๔)

ความสำคัญของเด็กและเยาวชนไทย

เด็กและเยาวชนไทยทั้งในฐานะพลเมืองชาวไทยและพลเมืองของโลกมีความสำคัญหรือมีคุณค่า และมีประโยชน์หรือมีคุณค่าสูงสำหรับสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งสังคมโลก โดยสรุปคือ

๑. เด็กและเยาวชนไทยมีประมาณร้อยละ ๒๙ ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบและกำลังสำคัญของประเทศ

๒. เด็กและเยาวชนไทยมีคุณภาพหรือคุณลักษณะ รวมทั้งศักยภาพที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้บรรลุตามเป้าหมายได้

๓. เด็กและเยาวชนกำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

๔. เด็กและเยาวชนไทยสามารถเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้นำ และผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้

สิทธิและเสรีภาพของเยาวชนไทย

รัฐธรรมนูญ (๒๕๖๐) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยหลายเรื่อง เช่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ฯลฯ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ (๒๕๕๑) มาตรา ๗ ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของเยาวชน คือ ให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิได้รับการจัดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วมตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียม ฯลฯ นอกจากนี้ในมาตรา ๖ ได้บัญญัติ เกี่ยวกับสิทธิของเยาวชนในหลักการพัฒนาเยาวชนอีก เช่น การพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก การได้รับการศึกษาและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ฯลฯ

สิทธิและเสรีภาพของเยาวชนไทยดังกล่าวข้างต้นเป็นประเด็นหรือเรื่องสำคัญที่ต้องศึกษาพิจารณา ใช้ หรือดำเนินการต่อเยาวชนอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามกฎหมาย นโยบายหลักวิชาการ และสภาพที่เป็นจริงด้วย

หลักการพัฒนาเยาวชนไทย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (๒๕๕๑) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (๒๕๖๐) ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้งแก้ไขปัญหที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน โดยมีหลักการดังต่อไปนี้ (๑) การพัฒนาเด็กและเยาวชน การบังคับใช้และการปฏิบัติตามบทบัญญัติใด ๆ

แห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก (๒) เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษา และได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ (๓) เด็กพิการ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิ ในการได้รับการศึกษาที่รัฐจัดให้เป็นพิเศษที่เหมาะสมกับลักษณะเด็กประเภทนั้น ๆ (๔) เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการรับบริการทางการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานสูงสุดเท่าที่มีการให้บริการทางด้านนี้ (๕) เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการเล่น มีเวลาพักผ่อน และเข้าร่วมกิจกรรม การละเล่นทางนันทนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็กและเยาวชน และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ

กรมกิจการเด็กและเยาวชน (๒๕๕๙) กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาเยาวชนว่าในช่วงวัย ๑๕-๒๕ ปี เป็นวัยสร้างสรรค์ จึงได้มุ่งเน้นเรื่องจิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม การช่วยเหลือสังคมและผู้ที่ยากลำบากกว่า การเสียสละเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมค่านิยมซื่อสัตย์ สุจริตจากข้อกฎหมายและแนวทางการพัฒนาดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักพื้นฐานของการพัฒนาเยาวชนไทย คือ

๑. ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก
๒. เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
๓. เด็กพิการ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิในการได้รับการศึกษาที่รัฐจัดให้เป็นพิเศษที่เหมาะสมกับลักษณะเด็กประเภทนั้น ๆ
๔. เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการรับบริการทางการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานสูงสุดเท่าที่มีการให้บริการทางด้านนี้
๕. เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการเล่น มีเวลาพักผ่อน และเข้าร่วมกิจกรรม การละเล่นทางนันทนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็กและเยาวชน และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ
๖. มุ่งเน้นเรื่องจิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม การช่วยเหลือสังคมและผู้ที่ยากลำบากกว่า การเสียสละเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมค่านิยมซื่อสัตย์ สุจริต

แนวทางดำเนินการพัฒนาเยาวชนไทย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (๒๕๕๑) และที่แก้ไขเพิ่มเติม(๒๕๖๐) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการพัฒนาเยาวชนตามหลักการพัฒนาให้กระทำโดยมีแนวทางโดยสรุปดังต่อไปนี้

๑. ให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
๒. ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งกฎหมาย กฎเกณฑ์ และกติกาในสังคม

๓. ให้การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษา ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

๔. ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กพิการ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้มีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นอิสระ

๕. ให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง รู้จักการป้องกันตนเองจากโรคภัยและสิ่งเสพติด

๖. ให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย รวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม

๗. ให้มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและภาคภูมิใจในการทำงานที่สุจริต

๘. ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๙. ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการเป็นอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

๑๐. ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อส่วนรวม ตามสมควรแก่วัย

๑๑. ให้สามารถแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

๑๒. ให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านผู้แทนหรือองค์กรเพื่อเด็กและเยาวชน

บทบาทและอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนไทย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (๒๕๕๑) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (๒๕๖๐) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์คณะบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาเยาวชน สรุปได้ดังนี้

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

๑. เสนอนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติโดยต้องคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ด้วย

๒. เสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อคณะรัฐมนตรี

๓. กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนา เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๔. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสัมมนาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ทบทวนกลไกและกระบวนการทำงานและพัฒนาองค์ความรู้ทักษะ และทัศนคติในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ

๕. จัดการประเมินผลการดำเนินงานและเสนอรายงานการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาอย่างน้อยปีละครั้ง

๖. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

กรมกิจการเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๑๙ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (๒๕๕๑) ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติเสนอต่อคณะกรรมการ

๒. กำหนดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติและกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนดังกล่าว ตลอดจนการประสานงาน ติดตาม และประเมินผล ทั้งในส่วนของรัฐและเอกชนให้มีการปฏิบัติงานตามนโยบายแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

๓. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านเด็กและเยาวชน ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกับเอกชนในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรดังกล่าว

๔. ศึกษาวิจัยหรือสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

๕. สำรวจ ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ติดตาม และประเมินผลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีตลอดจนกฎหมายภายในประเทศ เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลและรวบรวมข้อคิดเห็นของเด็กและเยาวชน รวมทั้งจัดทำรายงานเพื่อเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป

๖. สนับสนุนและประสานงานกับหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อร่วมมือกันพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินกิจการสภาเด็กและเยาวชนในทุกระดับ

๗. ส่งเสริมสื่อมวลชนและสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัครให้แก่เด็กและเยาวชน

๘. เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานและกิจการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

๙. ศึกษา วิเคราะห์และวางแผนการงบประมาณและค่าใช้จ่าย เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยร่วมกับหน่วยงานอื่น รวมทั้งพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนฯ

๑๐. ดำเนินการจัดงานสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยอย่างน้อยปีละครั้งเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน ฯ

๑๑. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด ตามมติคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๐ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (๒๕๕๑) กรมกิจการเด็กและเยาวชนต้องจัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละครั้ง โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. การใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน
๒. ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
๓. สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน
๔. ผลการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงาน

๕. แนวทางในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามมาตรา ๙ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (๒๕๕๑)

ความท้าทายและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเยาวชน

องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย กับศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืนและส่งเสริมผู้ประกอบการ แห่งศคินทร์ (๒๐๒๑) ได้มีการศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์นโยบายการศึกษา และการหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้พบความท้าทายที่สำคัญ คือ (๑) คุณภาพของระบบการศึกษา (หลักสูตรและแนวทางการสอน) ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (๒) เยาวชนยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานและการแนะแนวอาชีพ (๓) โอกาสการฝึกงาน และการฝึกอบรมมีจำกัด ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ หรือไม่เป็นประโยชน์สำหรับเยาวชน (๔) การจ้างงานเยาวชนยังถูกจำกัดโดยกฎระเบียบและการขาดความมั่นคงทางการเงิน (๕) เยาวชนหญิงยังถูกจัดตั้งไว้ด้วยอคติและการเหมารวมทางเพศ

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความท้าทายดังกล่าว คือ (๑) ทำให้ระบบการศึกษาที่มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น (๒) ปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานและการแนะแนวอาชีพ (๓) เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานจริง(การฝึกงาน) และการเข้าถึงการสนับสนุนทางการเงิน (ทุนการศึกษาและเงินอุดหนุน) (๔) ปรับปรุงกฎหมายและเพิ่มการสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างโครงข่ายความคุ้มครอง (Safety net) สำหรับเยาวชนที่ทำงานในภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการ (๕) ส่งเสริมวัฒนธรรมของความเท่าเทียมทางเพศเพื่อ เพิ่มโอกาสในการทำงานหรือการฝึกอบรมสำหรับเยาวชนหญิง

หลักการและแนวทางการพัฒนาประเทศ

หลักการและแนวทางการพัฒนาประเทศมีประเด็นและตัวแปรที่ควรพิจารณาศึกษาดังต่อไปนี้

๑. บริบทการพัฒนาประเทศ

ตามประกาศเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (๒๕๖๕) ในแผนพัฒนาฯ มีการสังเคราะห์บริบทการพัฒนา รวมถึงสถานะของทุนในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยสรุปใน ๔ มิติ ได้แก่

๑.๑ มิติด้านเศรษฐกิจ : ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยประสิทธิภาพ ที่อาศัยประสิทธิภาพของภาคการผลิตและคุณภาพสินค้าในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

๑.๒ มิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์ : ปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ทั้งความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะ รวมไปถึงการขาดหลักประกันและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตของประเทศในระยะยาวได้

๑.๓ มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ประเทศไทยมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทั้งนี้ หากมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไป ทั้งในมิติด้านการผลิตและการบริโภค ซึ่งก่อให้เกิดของเสียและมลพิษในระดับที่เกินกว่าความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศในพื้นที่ จนส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเสื่อมโทรมลงนั้น อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติในระยะยาวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๑.๔ มิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ : ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งเป็นการพัฒนาทุนทางสถาบันของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ โดยสามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ ได้ดีขึ้น อาทิ การปรับปรุงกระบวนการและรูปแบบการให้บริการสาธารณะในรูปแบบดิจิทัล การพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภาครัฐ

๒. เป้าหมายการปฏิรูปและการพัฒนาประเทศ

รัฐธรรมนูญ (๒๕๖๐) หมวด ๑๖ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเป้าหมายการปฏิรูปประเทศ ๓ ประการ คือ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันดีเพื่อกำจัดความเหลื่อมล้ำ และ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยสรุปดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก) ด้านการเมือง ให้เกิดผล เช่น ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด ฯลฯ

ข) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ให้เกิดผล เช่น ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ฯลฯ

ค) ด้านกฎหมาย ให้เกิดผล เช่น มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ฯลฯ

ง) ด้านกระบวนการยุติธรรม ให้เกิดผล เช่น ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรมในสังคม ฯลฯ

จ) ด้านการศึกษา ให้เกิดผล เช่น ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ฯลฯ

ฉ) ด้านเศรษฐกิจ ให้เกิดผล เช่น ขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี ฯลฯ

ช) ด้านอื่น ๆ ให้เกิดผล เช่น ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืนโดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศประกอบกัน ฯลฯ

ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศการวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศและการพัฒนาประเทศ

๑. แผนการปฏิรูปประเทศ

ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ (๒๕๖๐) มาตรา ๘ ให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศใน ๑๑ ด้าน ดังต่อไปนี้ (๑) ด้านการเมือง (๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (๓) ด้านกฎหมาย (๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม (๕) ด้านการศึกษา (๖) ด้านเศรษฐกิจ (๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๘) ด้านสาธารณสุข (๙) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (๑๐) ด้านสังคม (๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ต่อมา มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)(๒๕๖๔) ได้กำหนดแผนปฏิรูปประเทศ เป็น ๑๓ ด้าน ได้แก่

- ๑) ด้านการเมือง
- ๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- ๓) ด้านกฎหมาย
- ๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม
- ๕) ด้านเศรษฐกิจ
- ๖) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๗) ด้านสาธารณสุข
- ๘) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๙) ด้านสังคม

๑๐) ด้านพลังงาน

๑๑) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๑๒) ด้านการศึกษา

๑๓) ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

แผนปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๓ ด้านดังกล่าว จึงเป็นประเด็นหรือมิติของการพัฒนาประเทศที่สำคัญและต้องพิจารณาอย่างครบถ้วน

๒. วัตถุประสงค์ เป้าหมายหลัก และหมุดหมายการพัฒนาประเทศ

นอกจากรัฐธรรมนูญ (๒๕๖๐) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศแล้ว ประเทศไทยมีทิศทางพัฒนาประเทศโดยการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้สรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ตามประกาศเรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (๒๕๖๕) นั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนระดับที่ ๒ เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนระดับที่ ๓ เพื่อให้การดำเนินงานของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” และมีเป้าหมายหลักของการพัฒนา ๕ ประการ ได้แก่ (๑) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจด้านนวัตกรรม (๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม (๔) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน (๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ และมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายหลัก และหมุดหมายของการพัฒนาโดยสรุปดังต่อไปนี้

๑) วัตถุประสงค์การพัฒนาประเทศ

การกำหนดทิศทางพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก

เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวทันพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม

๒) เป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน ๕ ประการ ได้แก่

- (๑) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจด้านนวัตกรรม
- (๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่
- (๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม
- (๔) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน
- (๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่

๓) หมายความว่า การพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดจุดหมายการพัฒนา เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนาที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม โดยกำหนดจุดหมายการพัฒนาจำนวน ๑๓ หมายความว่า ซึ่งเป็นการบ่งบอก ถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” หรือมุ่งหวังจะ “มี” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจ สร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยจุดหมายทั้ง ๑๓ ประการ แบ่งออกได้เป็น ๔ มิติ ดังนี้

- มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย : (๑) ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง (๒) ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน (๓) ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก (๔) ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง (๕) ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค (๖) ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน

- มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม : (๗) ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ (๘) ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิบดีได้อย่างยั่งยืน (๙) ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

- มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : (๑๐) ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (๑๑) ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ : (๑๒) ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต (๑๓) ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

กลยุทธ์การพัฒนาประเทศ

ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาตามหมุดหมายการพัฒนา ทั้ง ๑๓ หมุดหมาย โดยสรุปตามตัวอย่างต่อไปนี้

หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เช่น (๑) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดการยกระดับกระบวนการผลิตและ สร้างมูลค่าเพิ่ม (๒) การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตร แปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ ผลผลิตเกษตรปลอดภัย สมุนไพรแปรรูป อาหารทางการแพทย์ อาหาร ทางเลือก อาหารฟังก์ชัน พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ โปรตีนจากพืชและแมลง ฯลฯ

หมุดหมายที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เช่น (๑) การส่งเสริมการพัฒนากิจกรรม สินค้า และบริการ การท่องเที่ยว มูลค่าเพิ่มสูง (๒) การส่งเสริม การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวทั่วไป ฯลฯ

หมุดหมายที่ ๓ ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก เช่น (๑) การส่งเสริมให้ผู้ใช้นานยนต์ในภาคส่วนต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น (๒) การสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของตลาดส่งออกยานยนต์ไฟฟ้า ฯลฯ

หมุดหมายที่ ๔ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง เช่น (๑) การส่งเสริมบริการทางการแพทย์ที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๒) การผลักดัน ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก ฯลฯ

หมุดหมายที่ ๕ ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญ ของภูมิภาค เช่น (๑) การสร้างจุดยืนของไทยภายใต้บริบทโลกใหม่ (๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยสนับสนุนเพื่อเป็นประตูการค้าการลงทุนและฐานเศรษฐกิจสำคัญของภูมิภาค ฯลฯ

หมุดหมายที่ ๖ ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรม ดิจิทัลของอาเซียน เช่น (๑) การขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจไทยด้วยดิจิทัล (๒) การพัฒนาต่อยอด ฐานอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

หมุดหมายที่ ๗ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และ สามารถแข่งขันได้ เช่น (๑) การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจและการยกระดับ

ความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (๒) การพัฒนาแพลตฟอร์มเชื่อมโยงฐานข้อมูลวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบ ฯลฯ

หมวดหมายที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน เช่น (๑) การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก (๒) การส่งเสริมกลไกความร่วมมือภาครัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่และเมือง ฯลฯ

หมวดหมายที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม เช่น (๑) การแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่นแบบมุ่งเป้าให้ครัวเรือนหลุดพ้นความยากจนอย่างยั่งยืน (๒) การสร้างโอกาสที่เสมอภาคแก่เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น ฯลฯ

หมวดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เช่น (๑) การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (๒) การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่น และเกษตรกร จากเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ฯลฯ

หมวดหมายที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น (๑) การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่สำคัญ (๒) การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพประชาชนและชุมชน ในการรับมือกับภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฯลฯ

หมวดหมายที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต เช่น (๑) คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ (๑.๑) พัฒนาเด็กช่วงปฐมวัยให้มีพัฒนาการรอบด้าน มีอุปนิสัยที่ดี (๑.๒) พัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน (๑.๓) พัฒนาผู้เรียนช่วงวัยการศึกษาาระดับอุดมศึกษาให้มีสมรรถนะที่จำเป็นและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคตและการสร้างสรรค์นวัตกรรม (๑.๔) พัฒนาวัยแรงงานให้มีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคต (๑.๕) พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองมีคุณค่าของสังคม (๒) การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง (๒.๑) พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต เป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต (๒.๒) เพิ่มกำลังคนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาภาคการผลิตเป้าหมาย (๒.๓) สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้าง ออกแบบ และใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการผลิตและบริการ การจัดการและการตลาด (๓) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (๓.๑) พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (๓.๒) พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบ การศึกษาปกติ

หมุดหมายที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน เช่น (๑) การพัฒนาคุณภาพการให้บริการภาครัฐที่ตอบโจทย์ สะดวก และประหยัด (๒) การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้างและมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ฯลฯ

กิจกรรมปฏิรูปการศึกษาสำหรับเยาวชน

ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) (๒๕๖๔) ได้กำหนดกิจกรรมปฏิรูปการศึกษาที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่

๑. การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย
๒. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ด้านสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑
๓. การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน
๔. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน
๕. การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน

หลักและกลไกการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กล่าวถึงหลักและกลไกการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ โดยสรุปดังนี้

๑. หลักการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ : (๑) การดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างการยอมรับ และ (๒) ลดข้อจำกัดที่เกิดจากการดำเนินงานโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือการดำเนินงานโดยภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่เชื่อมประสานกันและมีเป้าหมายร่วมกัน

๒. กลไกการขับเคลื่อน : การเสริมสร้างบทบาทของทุกภาคส่วนในการร่วมขับเคลื่อนแผนโดยสนับสนุนการประสานกำลังของ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งครอบคลุมถึงชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศาสนสถาน สถาบันทางศาสนา บุคลากรและองค์กรทางการศึกษา อาสาสมัคร จิตอาสา และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อแปลงกลยุทธ์ในแผนไปสู่การร่วมแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างแพลตฟอร์มหรือช่องทางให้ทุกภาคมีโอกาสดูแลความคิดเห็น เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน และร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในระดับพื้นที่อื่น ๆ ในการขับเคลื่อนแผนซึ่งจะช่วยฟื้นฟูให้ชุมชนเข้มแข็งและสนับสนุน

ให้ชุมชนเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการขับเคลื่อนแผนผ่านการเสริมสร้างความร่วมมือกับประชาคมและองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค

การติดตามและประเมินผลแผนฯ

การติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ครอบคลุมทั้งการติดตามประเมินผลในระดับของแผนงานและโครงการ โดยเฉพาะแผนงานและโครงการที่มีความสำคัญในระดับสูงต่อการบรรลุเป้าหมายของแต่ละหมวดหมู่ เพื่อส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่หน่วยงานและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องนำไปทบทวนและปรับปรุงแผนและวิธีการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมไปถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาในภาพรวมของหมวดหมู่และเป้าหมายหลักตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผน ทั้งนี้ ในการติดตามและประเมินผลในทุกระดับต้องผลักดันให้มีการบูรณาการและการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใส โดยการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ประกอบด้วยการดำเนินงานใน ๓ ส่วน โดยสรุปดังต่อไปนี้

๑. การติดตามความก้าวหน้า : เป็นการติดตามประเมินผลในระหว่างที่แผนงานโครงการต่าง ๆ อยู่ระหว่างการดำเนินการ เพื่อตรวจติดตามว่าการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย กรอบระยะเวลาและการสำรวจปัญหาอุปสรรคที่อาจส่งผลให้การดำเนินการล่าช้าและไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด โดยอาศัยกลไกและหน่วยงานในทุกระดับที่มีภารกิจในการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

๒. การประเมินผลสัมฤทธิ์ : เป็นการประเมินผลว่าแผนงานและโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ สามารถบรรลุเป้าหมาย ผลผลิต และผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด รวมถึงการประเมินความสำเร็จตามตัวชี้วัดในระดับของหมวดหมู่และเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ทั้งในระหว่างและหลังจากสิ้นสุด ระยะเวลาของแผน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานในส่วนกลางและหน่วยงานในระดับพื้นที่ รายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ ฯลฯ โดยเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ พร้อมทั้งจัดให้มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

๓. การประเมินผลกระทบ : เป็นการศึกษาวเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่เกิดเนื่องมาจากการดำเนินงานที่สำคัญ ทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาค การเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนความสามารถในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย ซึ่งสหประชาชาติ (n.d.) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ๑๗ ประการ โดยสรุปดังต่อไปนี้

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) มีทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย (Goals) ภายใต้หนึ่งเป้าหมายจะประกอบไปด้วยเป้าหมายย่อย ๆ ที่เรียกว่า เป้าประสงค์ (Targets) ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๑๖๙ เป้าประสงค์ และพัฒนา ตัวชี้วัด (Indicators) จำนวน ๒๓๒ ตัวชี้วัด (ทั้งหมด ๒๔๔ ตัวชี้วัดแต่มีตัวที่ซ้ำ ๑๒ ตัว) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของ เป้าประสงค์ดังกล่าว ตามรูปที่ ๓

รูปที่ ๒.๑ แสดงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ เป้าหมาย

เป้าหมายทั้ง ๑๗ เป้าหมายประกอบด้วย

เป้าหมายที่ ๑ : ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

เป้าหมายที่ ๒ : ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๓ : สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย

เป้าหมายที่ ๔ : สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ ๕ : บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมอำนาจให้แก่สตรีและเด็กหญิง

เป้าหมายที่ ๖ : สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๗ : สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา

เป้าหมายที่ ๘ : ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ ๙ : สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ ๑๐ : ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑๑ : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกันและยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๒ : สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๓ : ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ ๑๔ : อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๕ : ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียมลพิษทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๖ : ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ ๑๗ : เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อควรรู้ที่สำคัญ ๖ ประการ

ประการแรก – เป้าหมายการพัฒนาทั้ง ๑๗ ข้อ สะท้อน ‘๓ เสาหลักของมิติความยั่งยืน’ (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บวกกับอีก ๒ มิติ คือ มิติด้านสันติภาพและสถาบัน และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา ที่เชื่อมร้อยทุกมิติของความยั่งยืนไว้ด้วยกัน รวมเป็น ๕ มิติ โดยองค์การสหประชาชาติแบ่งเป้าหมาย ๑๗ ข้อ ออกเป็น ๕ กลุ่ม (เรียกว่า ๕ Ps) ประกอบด้วย

People (มิติด้านสังคม): ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๑ ถึง เป้าหมายที่ ๕

Prosperity (มิติด้านเศรษฐกิจ): ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๗ ถึง เป้าหมายที่ ๑๑

Planet (มิติด้านสิ่งแวดล้อม): ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๖ เป้าหมายที่ ๑๒ ถึง เป้าหมายที่ ๑๕

Peace (มิติด้านสันติภาพและสถาบัน): ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๑๖

Partnership (มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา): ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๑๗

ประการที่สอง – เนื้อหาของ SDGs ไม่ได้อยู่ที่ระดับเป้าหมาย (Goals) แต่อยู่ที่ระดับเป้าประสงค์ (Targets) เป้าประสงค์เหล่านี้บอกถึงลักษณะของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในโลกที่บรรลุ SDGs ได้สำเร็จ มีนัยยะที่บอกถึงฉากทัศน์ในฝัน ถึงวิสัยทัศน์ของการพัฒนาที่น่าเสนออยู่ในวาระการพัฒนา ๒๐๓๐ (Agenda ๒๐๓๐) ฉะนั้น หากต้องการทราบว่า SDGs ครอบคลุมเรื่องใดบ้างต้องพิจารณาที่ระดับเป้าประสงค์

ประการที่สาม – ตัวชี้วัด ๒๓๒ ตัวนั้นเป็นตัวชี้วัดที่ออกแบบมาเพื่อใช้ในการติดตามความก้าวหน้าในระดับโลก ซึ่งอาจไม่สามารถนำมาใช้ในระดับประเทศได้อย่างเหมาะสมทั้งหมด และการเลือกใช้ตัวชี้วัดแต่ละตัวนั้นก็เพื่อให้สามารถสะท้อนสาระสำคัญของเป้าหมาย แต่อาจไม่ได้ครอบคลุมทุกมิติที่ระบุไว้ในเป้าประสงค์ ดังนั้น แต่ละประเทศจะต้องกลับมาพัฒนาตัวชี้วัดระดับประเทศและระดับท้องถิ่นเพื่อให้ SDGs สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับพื้นที่ มิเช่นนั้นประเทศไทยอาจทำได้เพียงบรรลุทุกตัวชี้วัด (Indicators) แต่ไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ก็เป็นไปได้ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดยังมีการเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่เป้าหมายและเป้าประสงค์จะไม่มี การปรับแก้ในระดับโลกแล้ว

ประการที่สี่ – SDGs ไม่ใช่ข้อตกลงที่มีการบังคับสัญญาและลงโทษ แต่เป็นการเข้าร่วมโดยสมัครใจของประเทศต่าง ๆ และมีการทบทวน (Review) ประจำปีผ่านการนำเสนอ รายงานผลการทบทวนการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Review) ในการประชุมระดับสูงทางการเมืองว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (High-Level Political Forum on Sustainable Development: HLPF) ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงเดือนกรกฎาคม ที่สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทุกประเทศสามารถเสนอตัวเพื่อนำเสนอรายงานหรือไม่ก็ได้

ประการที่ห้า – ต้องทำความเข้าใจหลักการเบื้องหลังของ SDGs เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive) มุ่งการเปลี่ยนแปลง (Transformative) และบูรณาการ (Integrated) ที่ทุกประเทศต่างมีโจทย์ที่จะต้องนำไปปฏิบัติไม่ใช่เฉพาะแค่ประเทศยากจน (Universal) แต่ในขณะเดียวกันก็เน้นการนำไปปฏิบัติและแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่น (Locally-focused) ซึ่งหมายถึงว่า แม้เป้าหมายทั้งหมดจะแบ่งออกเป็น ๑๗ เป้าหมาย แต่การพิจารณาและดำเนินการจะต้องเป็นไปอย่างบูรณาการ

เห็นความเชื่อมโยง (Interlinkage) มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based) และให้ความสำคัญกับคนกลุ่มที่เปราะบาง (Vulnerable people) คนยากจน และคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มักถูกทิ้งไว้ข้างหลัง และแม้ว่า SDGs จะเป็นเป้าหมายระดับโลกแต่การนำ SDGs ไปปรับให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่ (Localization of the SDGs) เป็นเรื่องสำคัญ จึงต้องให้ท้องถิ่นมีความเป็นเจ้าของและร่วมผลักดัน มีการให้ความหมายแก่เป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น โดยหลักการการขับเคลื่อน SDGs ควรเป็นกระบวนการที่เริ่มจากฐานรากขึ้นสู่ระดับนโยบาย (Bottom-Up) และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการนำ SDGs ไปปฏิบัติ

ประการที่หก – ในทางปฏิบัติ SDGs มีฐานะเป็นเครื่องมืออื่น นอกเหนือจากการเป็นตัวชี้วัดสถานการณ์ความยั่งยืน เช่น

- SDGs ในฐานะที่เป็นคำศัพท์การพัฒนาที่ใช้ร่วมกัน: SDGs กลายเป็นคำศัพท์ในการพัฒนาที่ใช้ร่วมกันในทุกระดับ ทั้งระดับโลกไปจนถึงระดับท้องถิ่น เอื้อให้ทุกพื้นที่ในโลกสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้ ชุมชนในไทยที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาบางประเด็นจะไม่ได้เป็นเพียงตัวอย่างให้ชุมชนในประเทศไทยเท่านั้น แต่เป็นตัวอย่างให้แก่ระดับโลกด้วย

- SDGs ในฐานะที่เป็น Action Framework: SDGs สามารถถูกใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการทบทวนอนาคตของท้องถิ่น งานที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาที่เผชิญ และใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในอนาคตของท้องถิ่นอย่างบูรณาการและยั่งยืน

- SDGs ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการต่อรอง: เนื่องจากภาครัฐทุกประเทศให้คำมั่นกับวาระการพัฒนา ๒๐๓๐ ในภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนขนาดใหญ่ก็อยู่ภายใต้กฎกติกาและการชี้วัดที่มี SDGs เป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนั้น ภาคประชาสังคมและคนกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้ SDGs เป็นเครื่องมือในการเจรจาต่อรองเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนา และ/หรือสะกิดเตือนเมื่อเริ่มเห็นการดำเนินการที่ออกนอกกลุ่มนอกทางไปจาก SDGs ได้

ประเทศไทยได้บูรณาการเป้าหมายทั้ง ๑๗ ประการไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในการมุ่งสู่ “การเป็นประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว และมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” กรอบงานตามร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ยังมุ่งเน้นการดำเนินงานในสี่มิติการพัฒนาที่สำคัญ (สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติในประเทศไทย สหประชาชาติ ประเทศไทย, n.d.) ได้แก่ (๑) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย (๒) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม (๓) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (๔) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศไทยทั้งนี้ สหประชาชาติ ประเทศไทย (n.d.) ได้กล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. การสนับสนุนต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยสหประชาชาติได้กล่าวถึงแก่นสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สามารถสรุปได้ด้วยวลีสั้น ๆ ว่า “การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ซึ่งเป็นหลักการที่ใช้ในทุกภาระกิจของสหประชาชาติในประเทศไทย โดยได้ลงนามในกรอบความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระปี พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๙ (UNSDCF) กับรัฐบาลไทย ซึ่งแจกแจงการสนับสนุนด้านการพัฒนาที่ระบบสหประชาชาติมอบให้กับประเทศไทย เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายอันสูงส่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใน ค.ศ. ๒๐๓๐ และก้าวขึ้นเป็นประเทศรายได้สูง มีการพัฒนาที่ครอบคลุม ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤต ครอบคลุมร่วมมือๆ ได้รับการออกแบบโดยอิงหลักการของสหประชาชาติที่จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง หลักสิทธิมนุษยชน หลักความเสมอภาคทางเพศ หลักความยั่งยืน และหลักภูมิคุ้มกันต่อวิกฤต จึงมีความสอดคล้องในระดับสูงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของประเทศไทย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓

๒. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยการทำงานของหน่วยงานทั้ง ๒๑ แห่งของสหประชาชาติในประเทศไทยครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งหมดในฐานะประเทศผู้มีรายได้ปานกลางระดับสูงจากการประเมินโดยองค์การสหประชาชาติ ทีมสหประชาชาติจะสนับสนุนกิจกรรมที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังต่อไปนี้

ข้อ ๑.๓ การขยายขอบเขตการคุ้มครองทางสังคม ข้อ ๓.๔ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อ

ข้อ ๔.๑ การช่วยให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่เยาวชนอพยพ ข้อ ๕.๕ การสนับสนุนเพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น ข้อ ๘.๓ การสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนวัตกรรมโดยเยาวชน ข้อ ๑๐.๒ การเปิดรับคนชายขอบ โดยเฉพาะชุมชน LGBTI

ข้อ ๑๐.๗ การดูแลการโยกย้ายถิ่นฐาน ข้อ ๑๓.๒ ยุทธศาสตร์เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ข้อ ๑๖.๑ การสนับสนุนความสามัคคีในสังคมเพื่อยุติความรุนแรงในภาคใต้ของประเทศไทย ข้อ ๑๖.๙ การผลักดันและสนับสนุนการยุติปัญหาคนไร้สัญชาติ ข้อ ๑๗.๗ การเป็นพันธมิตรกับภาคเอกชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ ข้อ ๑๗.๙ การแบ่งปันประสบการณ์ของประเทศไทยและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

๓. กรอบความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามกรอบความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระปี พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๙ (UNSDCF) (สหประชาชาติ ประเทศไทย, ๒๐๒๑) นั้นแสดงถึงการสนับสนุนของระบบสหประชาชาติเพื่อการพัฒนาในการสนับสนุนการดำเนินตามพันธกรณีของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) รวมถึงการสนับสนุนความมุ่งหมายของประเทศไทยในการเป็นประเทศที่มีรายได้สูง มีการพัฒนาที่ครอบคลุม ยั่งยืน มีภูมิคุ้มกันและมีความก้าวหน้า ผลลัพธ์เชิงยุทธศาสตร์ของกรอบความร่วมมือฯ อิงอยู่บนฐานหลักการทั้ง ๕ ประการของสหประชาชาติ คือ หลักการ

ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง หลักสิทธิมนุษยชน หลักความเสมอภาคทางเพศ หลักความยั่งยืน และ หลักภูมิคุ้มกันต่อวิกฤต รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และส่งเสริมการบรรลุผลของหมุดหมายของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ ซึ่ง หน่วยงานของสหประชาชาติ จะร่วมมือกับรัฐบาลไทย และภาคีเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในการสนับสนุนให้ประเทศไทยบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ประเทศไทยจะมุ่งสู่ การเป็นสังคมมูลค่าสูง มีความเติบโตที่ครอบคลุมและยั่งยืนอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จำเป็น ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายอย่างพลิกโฉม ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ในวิธีการดำเนินการตามนโยบาย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเพิ่มการลงทุนขนาดใหญ่ทั้งโดยภาครัฐ และภาคเอกชนทางด้านปัจจัยที่เกื้อหนุนต่ออุตสาหกรรม ๔.๐ ควบคู่ไปกับการเพิ่มการลงทุน ด้านทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพ ผ่านการศึกษาที่มีความเสมอภาค การพัฒนาทักษะและตลาดแรงงาน การให้บริการสุขภาพถ้วนหน้า และการให้สวัสดิการสังคมที่เพียงพอ โดยสหประชาชาติจะสนับสนุน ประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเพื่อพลิกโฉมสู่ประเทศที่มีเศรษฐกิจ มูลค่าสูง การพัฒนาทุนมนุษย์ และการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ เป็นแผนการพัฒนาประเทศ ที่กำหนด กรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ประเทศไทยที่ว่า”ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองตอบต่อผล ประโยชน์แห่งชาติ โดยที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้ เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้อง นำไปสู่ การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” เพื่อความสุขของคน ไทยทุกคน เพื่อให้ประเทศสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนา ประเทศ จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุล ระหว่างการพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ

หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ มีประเด็นและตัวแปรที่ควรพิจารณาศึกษาดังต่อไปนี้

๑. ความหมายของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ (๒๕๖๐) กำหนดแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, ๒๕๖๑) ได้กำหนดนิยาม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของเด็กและเยาวชน หมายถึง การที่เด็กและเยาวชนมีบทบาทและอิทธิพลต่อกระบวนการในการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ทั้งที่มีผลกระทบโดยตรงและมีผลกระทบทางอ้อมต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

๒. ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของเด็กและเยาวชน ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, ๒๕๖๑) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

๒.๑ การรับฟังความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน

๒.๒ เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการการดำเนินการ

๒.๓ เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและต่อ ยอดการดำเนินงาน

๒.๔ เด็กและเยาวชนเป็นผู้ริเริ่มและรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนาสังคม

นอกจากนี้ มีการเสนอแนวคิดเชิงวิชาการและการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของหลายหน่วยงานซึ่งส่วนใหญ่เน้นสอดคล้องกัน คือ การมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การทำ/ปฏิบัติ การประเมิน และรับผิดชอบ

๓. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ.(๒๕๖๐) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมมี ๕ ขั้นตอน คือ

๓.๑ การคิดริเริ่มวางแผน

๓.๒ การดำเนินการ

๓.๓ การติดตามประเมินผล

๓.๔ การเผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์

๓.๕ การขยายผลงาน

ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น

๔. สถานะการณ์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
กรมกิจการเด็กและเยาวชน และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (๒๕๖๐) ได้รายงานผลของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ๕ เรื่อง คือ ความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน สถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย กระบวนการและประสบการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม และบทบาทของภาคส่วนของสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญของแต่ละเรื่อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสิทธิของเด็กและเยาวชนทุกคนเป็นไปด้วยความเต็มใจและผู้ใหญ่ต้องส่งเสริมสนับสนุน โดยขั้นตอนการมีส่วนร่วมมี ๕ ขั้น คือ การคิดริเริ่มวางแผน การดำเนินการ การติดตาม ประเมินผล การเผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์ และการขยายผลงาน

๔.๒ สถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย กลุ่มเยาวชนจำนวนมากทำงานพัฒนาชุมชนและสังคมแต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงกันให้เกิดพลังการขับเคลื่อนงานหรือผลักดันระดับนโยบาย ยังไม่มีกลไกรับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและมีเอกภาพ กลไก ที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มและมีข้อจำกัดด้านศักยภาพในการทำงาน มีการกำหนดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในยุทธศาสตร์และแผนงานของหน่วยงาน แต่ยังเป็นส่วนน้อย และการดำเนินงานไม่สัมฤทธิ์ผล ภาคส่วนของสังคมเกิดความตระหนักแต่ไม่เข้าใจความหมายและขอบเขตของการมีส่วนร่วม หน่วยงานที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมดำเนินการตามความต้องการของหน่วยงานในลักษณะกิจกรรม จิตอาสาเป็นครั้งคราว ไม่มีความเข้มข้นในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมและไม่มีการต่อเนื่องของงาน พี่เลี้ยงและที่ปรึกษาไม่ได้รับการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมจึงไม่สามารถทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม คือ มีโอกาสไม่เท่าเทียมกันและโอกาสในระดับ นโยบายมีจำกัด ความอ่อนด้อยประสบการณ์ของเด็กและเยาวชน และทัศนคติทางลบของผู้ใหญ่เรื่องบทบาทของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสังคม

๔.๓ กระบวนการและประสบการณ์การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นและเยาวชน ประเด็นของการมีส่วนร่วมที่สำคัญและดำเนินการมากที่สุด คือ กิจกรรมและพื้นที่สร้างสรรค์ นันทนาการ วัฒนธรรมกีฬา สิ่งแวดล้อม และอาสาพัฒนาชุมชน ขั้นตอนการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ คือ ร่วมคิดร่วมทำ ในระดับพื้นที่เป็นการรับคำสั่งจากผู้ใหญ่ให้ทำงานมากที่สุด ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน

ไม่ได้รับการพิจารณาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความแตกต่างระหว่างบทบาทและการได้รับความสนับสนุนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นทางการกับกลุ่มอิสระต่าง ๆ

๔.๔ การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม เนื้อหาการพัฒนา ศักยภาพต้องครอบคลุมทักษะส่วนบุคคล ทักษะวิชาการและทักษะการทำงาน โดยต้องดำเนินการ ตั้งแต่ก่อน ระหว่างและหลังการทำงาน และมีระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชน ในบริบทต่าง ๆ มีการกำหนดคุณสมบัติ คุณค่าและแรงบันดาลใจของเด็กและเยาวชนในการ มีส่วนร่วม และทักษะที่เด็กและเยาวชนต้องการพัฒนาเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ใหญ่ และพัฒนาทักษะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับ ผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

๔.๕ บทบาทของภาคส่วนของสังคมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ข้อมูลของภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจ ระบุว่าทั้ง ๓ ภาคส่วนดำเนินการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและ เยาวชนในรูปแบบการพัฒนาจิตอาสา ทักษะการมีส่วนร่วมในชุมชน ทักษะชีวิตและการสร้าง เครือข่ายการทำงาน อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาความรู้ในประเด็นของหน่วยงานที่ต้องการ ให้เด็กและเยาวชนดำเนินงานและการให้ทุนสนับสนุน ไม่มีการเตรียมความพร้อมก่อนทำงานและ ติดตาม เสริมพลังให้กลุ่มเข้มแข็งหลังจากทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว หรือเปิดโอกาสให้เด็กและ เยาวชนคิดเอง ทำเองน้อยมาก จึงเป็นการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนทำงานเพื่อสนองภารกิจของ หน่วยงานมากกว่า สนับสนุนให้ได้คิดริเริ่มดำเนินการเอง และพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน และสำนักงานกองทุนสนับสนุน การเสริมสร้างสุขภาพ (๒๕๖๐) ได้ให้ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน หลายประการตัวอย่างเช่น

- ในระดับนโยบายมีข้อเสนอแนะให้รัฐจัดกลไกรับผิดชอบเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็ก และเยาวชนโดยเฉพาะและชัดเจนเพื่อให้เกิดเอกภาพและพลังในการทำงาน รัฐและองค์กรที่ เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วม ร่วมกันรณรงค์เป็นระบบให้ความรู้ความเข้าใจต่อสังคมเรื่องความหมาย และขอบเขตที่แท้จริงของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณค่าของเด็กและเยาวชน สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนการรวมกลุ่ม และการพัฒนาเครือข่ายของเด็กและเยาวชนเพื่อทำกิจกรรม พัฒนาชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องจริงจัง สร้างระบบการพัฒนา ศักยภาพของเด็กและเยาวชน เพื่อการมีส่วนร่วม และระบบการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่กลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างเพียงพอ ต่อเนื่องและครอบคลุมทุกประเภทและทุกระดับ ฯลฯ

- ในระดับปฏิบัติการควรปรับโครงสร้างของกลไกในกรมกิจการเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุมกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกประเภท และเพิ่มเติมบทบาทในการเชื่อมประสานการทำงาน และพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม และพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง จัดทำแนวทางการส่งเสริม

การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล และธรรมาภิบาล ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ พัฒนาชุดหลักสูตร/คู่มือการพัฒนาศึภษาเด็กและเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม และจัดกระบวนการพัฒนาศึภษาภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริม การรวมกลุ่มและจัดสรรทรัพยากรให้แก่กลุ่มนักศึกษาที่ทำงานพัฒนาอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง พัฒนาระบบ การสนับสนุนทรัพยากร เพื่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบขั้นบันไดและธรรมาภิบาลให้หน่วยงานสนับสนุนนำระบบไปใช้ และเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากเครือข่ายเยาวชนระดับชาติเข้าร่วมในคณะกรรมการระดับนโยบายของภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาศึภษาภาพและทรัพยากร เพื่อให้ผู้แทนของเครือข่ายเยาวชนระดับชาติได้ปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก

สรุปตัวอย่างกรอบความคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ

ตามที่ได้กล่าวในบทนำว่าการพิจารณาการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง “เยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ” ควรพิจารณาศึกษาสาระสำคัญและความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่สำคัญของเรื่องหลักที่เกี่ยวข้องคือเรื่อง “เยาวชนไทย” และ “การพัฒนาประเทศ” และได้กำหนดหัวข้อเรื่องที่พิจารณาศึกษาเป็น ๓ หัวข้อหลัก คือ (๑) หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทย (๒) หลักการและแนวทางการพัฒนาประเทศ และ (๓) หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ โดยมีรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถสรุปกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ “เยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ” เป็นสามมิติตามหัวข้อหลัก และแต่ละมิติมีประเด็นหรือตัวแปรที่ควรพิจารณา ศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย ตามหัวข้อย่อยและสาระสำคัญของแต่ละหัวข้อย่อย ทั้งนี้ในแต่ละหัวข้อหรือประเด็นอาจมีประเด็นย่อยหรือค่าของตัวแปรที่ละเอียดลงไปอีกได้ตามแนวคิด ทฤษฎี และสภาพปรากฏการณ์จริงของประเด็นนั้น ๆ โดยสรุปดังต่อไปนี้

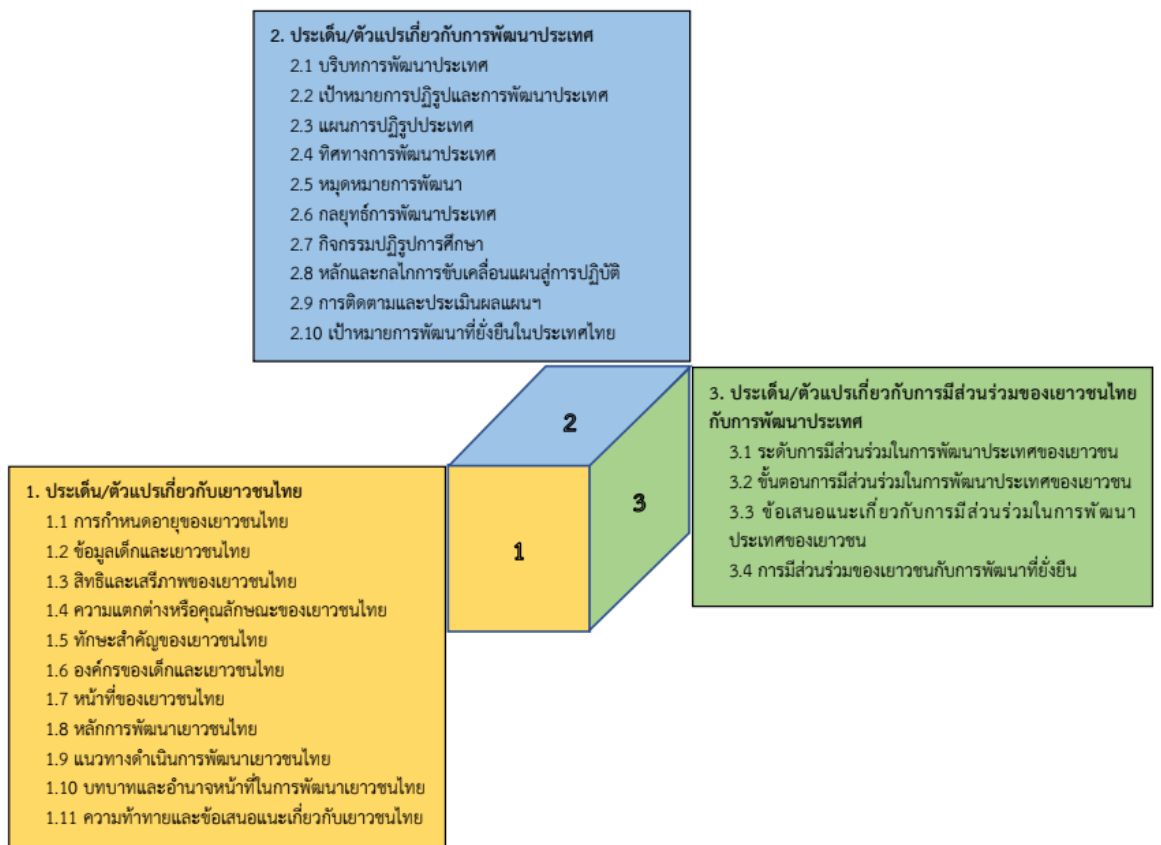
๑. ประเด็น/ตัวแปรเกี่ยวกับเยาวชนไทย ตัวอย่างเช่น การกำหนดอายุของเยาวชนไทย ข้อมูลเด็กและเยาวชนไทย สิทธิและเสรีภาพของเยาวชนไทย ความแตกต่างหรือคุณลักษณะของเยาวชนไทย ทักษะสำคัญของเยาวชนไทย องค์กรของเด็กและเยาวชนไทย หน้าที่ของเยาวชนไทย หลักการพัฒนาเยาวชนไทย แนวทางดำเนินการพัฒนาเยาวชนไทย บทบาทและอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนไทย ความท้าทายและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเยาวชนไทย

๒. ประเด็น/ตัวแปรเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ ตัวอย่างเช่น บริบทการพัฒนาประเทศ เป้าหมายการปฏิรูปและการพัฒนาประเทศ แผนการปฏิรูปประเทศ ทิศทางการพัฒนาประเทศ หมายเหตุหมายการพัฒนา กลยุทธ์การพัฒนาประเทศ กิจกรรมปฏิรูปการศึกษา หลักและกลไกการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลแผนฯ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

๓. ประเด็น/ตัวแปรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ ตัวอย่างเช่น ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศของเยาวชน ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศของเยาวชน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศของเยาวชน การมีส่วนร่วมของเยาวชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปตัวอย่างกรอบความคิดเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในเชิงวิชาการโดยเสนอเป็นแผนภาพ แสดงโครงสร้างหรือองค์ประกอบและความสัมพันธ์เชื่อมโยงของประเด็นที่เป็นรูปธรรม ในรูปที่ ๔ ได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพสรุปตัวอย่างกรอบความคิดเกี่ยวกับ “เยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ”

รูปที่ ๒.๒ แสดงกรอบความคิด “เยาวชนไทยกับการพัฒนาประเทศ”

ทฤษฎีเกี่ยวการมีส่วนร่วม

ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่าง

สมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม (วันชัย วัฒนศัพท์, ๒๕๕๓) แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนเสียก่อน โดยคนจะเข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง อย่างน้อยต้องมีพื้นฐาน คติความคิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมอยู่ภายในใจ ไม่มากก็น้อย ทั้งนี้ หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะรวมถึงการให้ความสำคัญต่อมนุษย์ไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยี และควรคิดว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันมาตั้งแต่เกิด มีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง มีความสามารถพัฒนาชีวิต ให้ดีได้ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, ๒๕๔๖) ดังนั้น ก่อนอื่นจะได้รับรู้ถึงเนื้อหาสาระ จะขอกกล่าวถึงความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” เป็นปฐมบท เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการทำความเข้าใจในลำดับหัวข้ออื่น ๆ ต่อไป

๑. ความหมายการมีส่วนร่วม

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Arnstein (๑๙๖๙) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (๑๙๗๕) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (๑๙๗๖) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (๑๙๘๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน ๔ มิติ ได้แก่

- ๑) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
- ๒) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
- ๓) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
- ๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (๑๙๘๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (๑๙๘๗) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร

นิคม ผัดแสน (๒๕๔๐) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ให้ประชาชนได้คิดค้นแนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

อุทัย บุญประเสริฐ (๒๕๔๒) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใด ๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พีระ พรนวม (๒๕๔๔) การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการร่วมกัน ในการตัดสินใจร่วมกัน วางแผนดำเนินงานหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ดำเนินการหรือปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนรับรู้ผลดีเสีย จนเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (๒๕๔๖) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยที่ได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น

จิราภรณ์ ศรีคำ (๒๕๔๗) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันเข้ามาร่วมกัน เพื่อปฏิบัติภารกิจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันได้

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (๒๕๕๐) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (๒๕๕๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (๒๕๕๓) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกัน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและ ให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

๒. กระบวนการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการ ที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชน จะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ

ถวิลวดี บุรีกุล (๒๕๔๓) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับ ไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุป ถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็น ของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตาม โดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไป จนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกัน แล้วจึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วม สูงสุด

อภิญา กังสนารักษ์ (๒๕๔๔) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน ๔ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและ สาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของ ความต้องการ ๒) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ ๓) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนิน โครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน ๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้ง โครงการในคราวเดียวกันได้

ประพันธ์ สร้อยเพชร (๒๕๔๗) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะ ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนหลัก คือ ๑) การค้นหาปัญหา และสาเหตุ ๒) การวางแผนดำเนินกิจกรรม

๓) การลงทุนและการปฏิบัติงาน ๔) การติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกัน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (๒๕๔๘) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความลึกลงไปอีก ได้แก่ ๑) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ ๒) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น ๓) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม ๔) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว ๕) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

อคิน รพีพัฒน์ (๒๕๔๗) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ๒) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา ๓) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน ๔) การประเมินผลงาน กิจกรรมการพัฒนา

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (๑๙๘๐) จะเห็นว่าเป็นความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้ โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจศึกษาถึงการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม

๓. ประเภทการมีส่วนร่วม

เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่นๆ (๒๕๔๕) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้จักความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

๓) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จักร พิสุทธิ์ (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผล ประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

๒) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

จินตนา สุขจิตต์ (๒๕๔๙) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินผลโครงการ

๒) การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (No Genuine Participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิก หรือการร่วมเสียสละแรงงาน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในสิริพัฒน์ ลาภจิตร, ๒๕๕๐) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

๑) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

๒) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

๓) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

เมตต์ เมตต์การุญจิต (๒๕๕๓) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

๔. ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน ดังมีนักวิชาการได้ให้ความเห็น เช่น Ornstein (อ้างใน ชูชาติ พ่วงสมจิตต์, ๒๕๔๐) เห็นว่า การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย ว่า มีสูงหรือต่ำ โดย Ornstein ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ๑) การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม ๒) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน ๓) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก สอดคล้องกับ แนวคิดของ Campbell & Ramseyer (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, ๒๕๔๗) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ ๕ ลักษณะ ได้แก่ ๑) ลักษณะที่ไม่มีส่วนร่วมเลย ๒) ลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อย ๓) ลักษณะที่มีส่วนร่วมปานกลาง ๔) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมาก ๕) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมากที่สุด

Huntington & Nelson (๑๙๗๕) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจาก กิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่า สามารถกระทำได้เพียงใด

๒) ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวมๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

- ในแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่างๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตามสถานภาพของแนวราบและแนวตั้ง

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (๒๕๕๑) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ใน เอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น ๖ ลักษณะ ได้แก่

๑) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

๓) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting)

๔) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และส่วนเสียของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

๕) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

๖) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

โดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่าย จะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และ ในแนวตั้งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม

๕. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

Koufman (๑๙๔๙) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะที่ ประยูร ศรีประสาธน์ (๒๕๔๒) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน ๓ ปัจจัย คือ ๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ๒) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ๓) ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล และมีความสอดคล้องกับ สุธี วรประดิษฐ์ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้นำเสนอปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้สรุป แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น คือ ๑) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ ๒) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ ๓) การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร แต่ไม่สอดคล้องกับ Lieder (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, ๒๕๔๗) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทักษะ และค่านิยมของตน มีคุณค่าสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริม และปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้มาหรือหวังเอาไว้ และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ต่อเมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ที่เป็นอกตितต่อเรื่องนั้น ๆ มาแล้ว และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะอำนวยความสะดวก รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะกระทำโดยการบีบบังคับหาได้ไม่ นอกจากนี้บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้นช่วยเหลือและจูงใจให้เกิดขึ้น

ในขณะเดียวกัน ก็มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เน้นที่ปัจจัยส่วนบุคคล องค์กรและชุมชน ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่เหมาะสมกับการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เช่น สิริพัฒน์ ลาภจิตร (๒๕๕๐) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์กรการบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ข้อสรุปประเด็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญประกอบด้วย ๑) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน ๒) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกลงให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม ๓) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาธิปไตย ประชาคมหมู่บ้าน สอดคล้องกับ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการทำวิจัยครั้งนี้ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ ได้พบตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ๑) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร ๒) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

การสื่อสารสาธารณะต่อประเด็นที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่สอดคล้องตามกฎหมาย และหลักการสากล ดังนี้

ความรู้พื้นฐานเรื่องการสื่อสาร (Communication)

ณภัทร ธนเตชาภัทร์ (๒๕๕๐: ออนไลน์) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต มนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาก การสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งได้ชื่อว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคมการสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคม เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์สามารถสืบทอดพัฒนา เรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้ การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชน และสังคมในทุกด้าน

คำว่า การสื่อสาร (Communication) มีที่มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Communis หมายถึง ความเหมือนกันหรือร่วมกัน การสื่อสาร (Communication) หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึกความคิดเห็นความต้องการจากผู้ส่งสาร

โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อาจเป็นการพูด การเขียน สัญลักษณ์อื่นใด การแสดงหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม หรือความจำเป็นของตนเองและคู่สื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน บริบททางการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล

ความสำคัญของการสื่อสาร

ณภัทร ธนเดชาภัทร์ (๒๕๕๐: ออนไลน์) กล่าวว่า การสื่อสารมีความสำคัญดังนี้

๑. การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีใครที่จะดำรงชีวิตได้ โดยปราศจากการสื่อสารทุกสาขาอาชีพก็ต้องใช้การสื่อสารในการปฏิบัติงาน การทำธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา พัฒนาการทางสังคมจึงดำเนินไปพร้อม ๆ กับพัฒนาการทางการสื่อสาร

๒. การสื่อสารก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลและสังคมช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในสังคม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี สะท้อนให้เห็นภาพความเจริญรุ่งเรือง วิถีชีวิตของผู้คน ช่วยธำรงสังคมให้อยู่ร่วมกันเป็นปกติสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

๓. การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งตัวบุคคลและสังคม การพัฒนาทางสังคมในด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ รวมทั้งศาสตร์ในการสื่อสาร จำเป็นต้องพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ

องค์ประกอบสำคัญของการสื่อสาร

สุปรีย์ดี สุวรรณบุรณ (๒๕๕๘: ออนไลน์) ระบุว่า การสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ ตามแบบจำลองของเบอร์โล (Berlo's model) หรือที่เรียกกันว่า S-M-C-R ที่สามารถแสดงเป็นผัง ในรูปที่ ๕ ดังต่อไปนี้

รูปที่ ๒.๓ แสดงแบบจำลององค์ประกอบของการสื่อสาร

๑. ผู้ส่งสาร (Sender) หรือ แหล่งสาร (Source) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร หรือเป็นแหล่งกำเนิดสาร ที่เป็นผู้เริ่มต้นส่งสารด้วยการแปลสารนั้นให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นแทนความคิด ได้แก่ ภาษาและอากัปกิริยาต่าง ๆ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก ข่าวสาร ความต้องการและวัตถุประสงค์ของตนไปยังผู้รับสารด้วยวิธีการใด ๆ หรือส่งผ่านช่องทางใดก็ตาม จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่น ผู้พูด ผู้เขียน กวี ศิลปิน นักจัดรายการวิทยุ โฆษกรัฐบาล องค์กร สถาบัน สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ หน่วยงานของรัฐ บริษัท สถาบันสื่อมวลชน เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้ส่งสาร

- ๑) เป็นผู้ที่มีเจตนาแนชัดที่จะให้ผู้อื่นรับรู้จุดประสงค์ของตนในการส่งสาร แสดงความคิดเห็น หรือวิจารณ์ ฯลฯ
- ๒) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสารที่ต้องการจะสื่อออกไปเป็นอย่างดี
- ๓) เป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีความน่าเชื่อถือ แคล่วคล่องเปิดเผยจริงใจ และมีความรับผิดชอบ ในฐานะเป็นผู้ส่งสาร
- ๔) เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจความพร้อมและความสามารถในการรับสารของผู้รับสาร
- ๕) เป็นผู้รู้จักเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการส่งสารหรือนำเสนอสาร

๒. ข่าวสาร (Message) หมายถึง เรื่องราวที่มีความหมาย หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ ฯลฯ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ให้ได้รับรู้ และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ เช่น ข้อความที่พูด ข้อความที่เขียน บทเพลงที่ร้อง รูปที่วาด เรื่องราวที่อ่าน ท่าทางที่สื่อความหมาย เป็นต้น

- ๑) รหัสสาร (Message code) ได้แก่ ภาษา สัญลักษณ์ หรือสัญญาณที่มนุษย์ใช้เพื่อแสดงออกแทนความรู้ ความคิด อารมณ์ หรือความรู้สึกต่าง ๆ
- ๒) เนื้อหาของสาร (Message content) หมายถึง บรรดาความรู้ ความคิดและประสบการณ์ที่ผู้ส่งสารต้องการจะถ่ายทอดเพื่อการรับรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเพื่อความเข้าใจร่วมกัน หรือโต้ตอบกัน
- ๓) การจัดสาร (Message treatment) หมายถึง การรวบรวมเนื้อหาของสาร แล้วนำมาเรียบเรียงให้เป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้ใจความตามเนื้อหาที่ต้องการด้วยการเลือกใช้รหัสสารที่เหมาะสม

๓. สื่อหรือช่องทาง (Media or Channel) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหนะของสาร ทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ผู้ส่งสารต้องอาศัยสื่อหรือช่องทางทำหน้าที่นำสารไปสู่ผู้รับสาร

๔. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือมวลชนที่รับเรื่องราวข่าวสารจากผู้ส่งสารและแสดงปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ต่อผู้ส่งสาร หรือส่งสารต่อไปถึงผู้รับสารคนอื่นตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร เช่น ผู้เข้าร่วมประชุม ผู้ฟังรายการวิทยุ กลุ่มผู้ฟังการอภิปรายผู้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ทั้งนี้ การสื่อสารจะประสบความสำเร็จตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ผู้ส่งสาร ควรคำนึงถึงหลักการสื่อสาร ได้แก่

๑) ผู้ที่จะสื่อสารให้ได้ผลและเกิดประโยชน์ จะต้องทำความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบในการสื่อสาร และปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรู้ การคิด การเรียนรู้ การจำ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร

๒) ผู้ที่จะสื่อสารต้องคำนึงถึงบริบทในการสื่อสาร บริบทในการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่อยู่แวดล้อมที่มีส่วนในการกำหนดรู้ความหมายหรือความเข้าใจในการสื่อสาร

๓) คำนึงถึงกรอบแห่งการอ้างอิง (Frame of reference) มนุษย์ทุกคนจะมีพื้นความรู้ทักษะ เจตคติ ค่านิยม สังคม ประสบการณ์ ฯลฯ เรียกว่าภูมิหลังแตกต่างกัน ถ้าสื่อสารใดมีกรอบแห่งการอ้างอิงคล้ายกันใกล้เคียงกัน จะทำให้การสื่อสารง่ายขึ้น

๔) การสื่อสารจะมีประสิทธิผล เมื่อผู้ส่งสารส่งสารอย่างมีวัตถุประสงค์ชัดเจนผ่านสื่อหรือช่องทางที่เหมาะสม ถึงผู้รับสารที่มีทักษะในการสื่อสารและมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน

๕) ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ควรเตรียมตัวและเตรียมการล่วงหน้า เพราะจะทำให้การสื่อสารราบรื่น สะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสามารถแก้ไขได้ทันท่วงที หากจะเกิดอุปสรรคที่จุดใดจุดหนึ่ง

๖) คำนึงถึงการใช้ทักษะ เพราะภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์ตกลงใช้ร่วมกันในการสื่อความหมาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจในการสื่อสาร คู่สื่อสารต้องศึกษาเรื่องการใช้ภาษา และสามารถใช้อาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล เนื้อหาของสาร และช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร

๗) คำนึงถึงปฏิกิริยาตอบกลับตลอดเวลา ถือเป็นการประเมินผลการสื่อสารที่จะทำ ให้คู่สื่อสารรับรู้ผลของการสื่อสารว่าประสบผลดีตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อบกพร่องใด เพื่อที่จะทำให้การสื่อสารเกิดผลตามที่ต้องการ

องค์ความรู้ในการศึกษาประเด็นย่อย ในเรื่องการเมืองการปกครอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ความหมายของการเลือกตั้ง ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ เช่น พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (๒๕๔๐, ๒๑๗) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand) หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน

แมกเวเบอร์ (Max Weber) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาที่ยึดถือแนวคิดเรื่องแบบในอุดมคติ (Ideal Type) เสนอแนวคิดในอุดมคติของการกระทำทางสังคม แบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ ๑) การกระทำตามเหตุผลอย่างมีเงื่อนไข (Instrumental or means/ends Rationality) ๒) การกระทำตามเหตุผลค่านิยม (Value – Rationality) ๓) การกระทำตามอารมณ์ (Emotional Action) ๔) การกระทำตามประเพณี (Traditional Action) เป็นการกระทำตามลักษณะนิสัย ดังนั้น การไปเลือกตั้งเป็นได้ทั้งการกระทำที่มีเจตจำนงเชิงเหตุผล ได้แก่ ผู้เลือกตั้งมีการคิดคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเช่นการมุ่งหวังที่จะเลือกคนที่ตนเอง ส่วนการเลือกตั้งเป็นการกระทำตามค่านิยม ได้แก่ ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเห็นว่าการไปเลือกตั้งมีความหมายในแง่คุณค่าอยู่ในตัว เช่นคนที่มีความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยจะเห็นว่าการไปเลือกตั้งมีคุณค่าในแง่ที่เป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนการเลือกตั้งเป็นการกระทำตามอารมณ์ เช่น คนที่มีความรู้สึกใคร่ชอบพอดต่อบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนแล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงความรักศรัทธาต่อบุคคลผู้นั้น เป็นต้น ขณะที่การเลือกตั้งเป็นการกระทำตามประเพณีเช่นคนที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางคนไปใช้สิทธิ เพราะความเคยชินการเห็นคนอื่นปฏิบัติตาม เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ ,๒๕๓๑)

ในกระบวนการถ่ายทอดข่าวสารในสังคมนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของการสื่อสารครบทั้งสามประการคือ มีแหล่งกำเนิด (Source) ข่าวสาร (Message) และจุดหมายปลายทาง (Destination)

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (๒๕๔๐, ๒๑๗) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจโดยการกระทำกรดังกล่าว ในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกัน

ทั้งกระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์เชื่อถือได้ แสดงว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลของการร่วมมือร่วมใจการประสานงานและความรับผิดชอบ

ปัจจุบันรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากมาย และแตกต่างกันในแต่ละระบบ โดยได้มีผู้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบดังกล่าวไว้หลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง (Party and Campaign Activity) ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตน สนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมหรือชุมชนทางการเมือง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง และการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง

๒) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยเชิงวิชาการแล้วถือว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด

๓) กิจกรรมของชุมชน (Community Activities) ซึ่งมีกิจกรรมที่ Verba and Nie เรียกว่า Cooperative Activity ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและการจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นรวมทั้งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนหรือองค์การอย่าง กระตือรือร้นในอันที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๔) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting Official) หมายถึง การกระทำของบุคคลใน ลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตนปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้นเป็นสิ่งที่มีความกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น ซึ่ง Verba and Nie เรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ว่าการติดต่อเฉพาะเจาะจง (Particularized Contact) หรือการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (Parochial Participation)

๕) การล็อบบี้ (Lobbying) รวมถึงบุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายประเด็นเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อประชากรจำนวนมาก ๆ จากตัวอย่างจริง ๆ นั้น หมายถึงกิจกรรมที่มุ่งจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติหรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง

๖) การประท้วง (Protests) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันที่ Huntington เรียกว่า การใช้ความรุนแรง (Violence) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน

๗) การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร (Communicators) หมายถึง การที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อ

ผู้นำทางการเมืองในการดำเนินการที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ดี รวมถึงการเข้าพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมืองการให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เขียนจดหมายแสดงความคิดเห็น

องค์ความรู้ในการศึกษาประเด็นย่อย ในเรื่องสิ่งแวดล้อม

ความหมายของขยะมูลฝอย

ขยะหรือขยะมูลฝอย เป็นคำที่มักจะใช้ในความหมายเดียวกัน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายที่ใกล้เคียงกัน ดังเช่น Shah (๒๐๐๐) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ขยะมูลฝอย (Solid Waste)” หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้างเนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไปหรืออาจไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้หรืออาจด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นกลายสภาพเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ในทำนองเดียวกัน ยุพดี เสตพรธม (๒๕๔๔) กล่าวถึง “ขยะมูลฝอย” ว่าหมายถึงเศษสิ่งของที่ไม่ต้องการแล้ว สิ่งของที่ชำรุดเสียหายใช้ไม่ได้หรือเสื่อมคุณภาพ ต้องกำจัดทำลายหรือสิ่งของที่ต้องทิ้งหรือแจกจ่ายให้แก่ผู้อื่น เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร ขวดแก้ว พลาสติก ซากสัตว์ ซากรถยนต์ เป็นต้น ในขณะที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (๒๕๔๕) ได้ให้ความหมายของ “ขยะ” ว่า เป็นของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ให้นิยามของคำว่า “มูลฝอย” หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ กุ้งพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์หรือซากสัตว์รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ และหมายรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน จากความหมายดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่า “ขยะ” หรือ “ขยะมูลฝอย” หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์รวมทั้งถัง ซากสัตว์มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากอาคารบ้านเรือนหรือสถานที่อื่น ๆ และไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ทำให้สิ่งเหล่านั้นหมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปริมาณขยะมูลฝอย

ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย มีหลายปัจจัยซึ่งศิริกัลยาและคณะ (๒๕๔๑) ได้ระบุไว้ดังนี้

๑. ลักษณะอุปนิสัยของประชาชนในท้องถิ่น (Characteristic of Population) โดยหากประชาชนในท้องถิ่นมีความรักสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยก็มักจะมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยให้เป็นที่เป็นทางไม่ทิ้งเกลื่อนกลาด ซึ่งอาจทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีมากขึ้น รวมถึงการรู้จักประหยัดมัธยัสถ์ การได้รับการอบรมให้มีการรู้จักแยกประเภทของขยะมูลฝอย เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ จะทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอย ลดน้อยลง เช่น การนำขวดแก้วที่ใช้แล้วมาล้าง

ให้สะอาดเพื่อบรรจุน้ำดื่มไว้ใช้ภายในบ้าน เป็นต้น ซึ่งลักษณะอุปนิสัยดังกล่าวจะทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยน้อยลงและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยก็เปลี่ยนแปลง ส่งผลถึงการกำจัดที่ลดลงด้วย

๒. ลักษณะการดำรงชีพของประชาชน (Standard of Living) เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเกิดขยะมูลฝอยทั้งในด้านปริมาณและองค์ประกอบ เนื่องจากถ้ากลุ่มประชาชนที่มีกำลังทรัพย์มากพอที่จะจ่ายสิ่งของได้มาก ก็ย่อมเป็นผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมาก องค์ประกอบของขยะมูลฝอยก็มีความแตกต่างกันได้มากมาย อาจมีทั้งขยะมูลฝอยที่เป็นชิ้นใหญ่ เช่น เฟอร์นิเจอร์ เครื่องเสียง อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ในบางชุมชนที่มีรายได้ต่ำอาจนำกลับไปซ่อมแซมแล้วนำมาใช้ประโยชน์ได้

๓. ความถี่ของการบริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย (Frequency of Collection) มีส่วนทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยมากหรือน้อยได้อย่างมากทีเดียว เพราะถ้าหากมีการบริการเก็บขยะมูลฝอยถี่ ก็ย่อมทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมาก เพราะภาชนะเก็บกักมักมีที่เหลื่อมมากพอที่จะให้ทิ้งขยะมูลฝอยได้โดยไม่ต้องกลัวสั่นภาชนะ แต่ถ้ามีการบริการเก็บรวบรวมไม่บ่อยทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมไว้ตกค้างอยู่มาก จำเป็นต้องนำขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ซึ่งยังไม่มีที่เก็บกักพอเพียงกลับไปใช้ประโยชน์อื่น เช่น การนำเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

๔. กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ (Legislation) ที่รัฐหรือองค์กรท้องถิ่นกำหนดขึ้นเพื่อบังคับใช้กับชุมชนในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย มีบทบาทสำคัญต่อทั้งปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย เช่นไม่ให้ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งน้ำสำคัญ ก็จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้มีปริมาณมากขึ้น

ผลกระทบจากขยะมูลฝอย

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมากขึ้นในชุมชนและไม่สามารถเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ตามมามากมาย ดังต่อไปนี้

๑. ผลกระทบต่อแหล่งน้ำ

๑.๑) ทำให้น้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ เกิดการเน่าเสียจากการย่อยสลายของขยะอินทรีย์อันได้แก่ เศษอาหาร เศษหญ้าและใบไม้ ซากสัตว์และมูลสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น

๑.๒) ทำให้แม่น้ำลำคลองต่าง ๆ เป็นแหล่งสะสมของขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เช่นถุงพลาสติก โฟม เศษแก้ว และกระป๋องบรรจุอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ เป็นต้น

๑.๓) ทำให้แหล่งน้ำกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคอันเนื่องมาจากการสะสมและการเน่าเสียของขยะมูลฝอยและอาจเป็นสาเหตุของการเกิดโรคระบาดทางน้ำได้

๑.๔) ทำให้แหล่งน้ำเกิดการสะสมของสารพิษที่ปะปนมากับขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายจากชุมชนหรือจากการเกษตร เช่น กระจังป้องกันก้นยุ้ง มด แมลงสาบ และกระจังบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น

๑.๕) ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและมีสารเจือปนสูงจนไม่ปลอดภัยในการนำมาใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค

๑.๖) ทำให้รางระบายน้ำหรือท่อระบายน้ำในเขตชุมชนเมืองเกิดการอุดตันและเป็นสาเหตุของการเกิดน้ำท่วมได้ เนื่องจากมีเศษขยะมูลฝอยไปขวางกั้นการไหลของน้ำ

๑.๗) ทำให้สภาพภูมิทัศน์ของแหล่งน้ำขาดความสวยงามและสร้างความเสียหายต่อธุรกิจการท่องเที่ยว

๒. ผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ

๒.๑) ทำให้เกิดควันเสียอันเนื่องมาจากการเผาขยะที่กองทิ้งไว้ในที่โล่ง หรือเกิดจากการเผาขยะที่เป็นวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ทางการเกษตร (Open Burning)

๒.๒) ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนจากกองขยะที่เททิ้งไว้บนพื้นหรือสถานที่ฝังกลบขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนใกล้เคียง

๒.๓) ทำให้เกิดก๊าซต่าง ๆ จากการเผาขยะซึ่งจะเป็นอันตรายต่อคนและสิ่งแวดล้อมหากขาดการจัดการที่เหมาะสม เช่น CO_2 , CH_4 และ H_2S เป็นต้น

๒.๔) ทำให้เกิดขี้เถ้า (Ash) ที่เกิดจากเตาเผาในสถานที่กำจัดของเสียอันตราย ซึ่งขี้เถ้าที่ฟุ้งกระจายไปในอากาศอาจจะมีสารพิษจากพวกโลหะหนัก (Heavy Metal) และไดออกซิน (Dioxin) เจือปนอยู่ด้วย

๒.๕) ฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจายจากกองขยะทำให้เกิดปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจของประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

๓. ผลกระทบต่อดิน

๓.๑) ทำให้พื้นที่ดินที่เป็นสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร

๓.๒) ทำให้เกิดการปนเปื้อนของน้ำที่ชะขยะมูลฝอยลงสู่พื้นดิน ซึ่งอาจมีสารพิษต่าง ๆ จากกองขยะเจือปนไปด้วย หรืออาจทำให้สภาพความเป็นกรดต่างของดินเปลี่ยนแปลงไป

๓.๓) ขยะที่มีของเสียอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ ฯลฯ เมื่อนำไปฝังกลบในดินก็จะทำให้มีโลหะหนักในดินมากขึ้น ซึ่งเป็นผลเสียต่อระบบนิเวศในดิน

๔. ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำใต้ดิน

๔.๑) เกิดการปนเปื้อนของน้ำชะขยะมูลฝอยลงสู่ชั้นใต้ดิน ทำให้น้ำใต้ดินในบริเวณที่มีกองขยะ หรือสถานที่ฝังกลบตั้งอยู่มีคุณภาพด้อยลงและเสี่ยงต่อการนำมาเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค

๔.๒) ขยะที่มีของเสียอันตรายปะปนอยู่ เช่น ถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์ ฯลฯ อาจเป็นแหล่งของโลหะหนักที่ปนเปื้อนสู่ชั้นน้ำใต้ดินได้นอกจากนี้ สุกาญจน์ รัตนเลิศนุสรณ์ (๒๕๔๖) ยังได้ระบุถึงผลกระทบของขยะมูลฝอยที่มีต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(๑) ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ขยะมูลฝอยที่ขาดการจัดการที่เหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็นพาหะหรือได้รับสารพิษที่มากับของเสียอันตรายหรือขยะมูลฝอยโดยตรง รวมถึงการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและพาหะนำโรค เนื่องจากขยะพวกอินทรีย์สารที่ทิ้งไว้เมื่อเกิดการเน่าเปื่อยจะกลายเป็นแหล่งอาหารและที่หลบซ่อนของสัตว์ต่าง ๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมานำสู่คน

(๒) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ขาดการเกิดมลพิษทางน้ำ มลพิษทางดิน และมลพิษทางอากาศ เนื่องจากขยะมูลฝอยที่ขาดการเก็บรวบรวมหรือไม่นำมากำจัดให้ถูกวิธี และปล่อยทิ้งค้างไว้ในพื้นที่ในชุมชน เมื่อมีฝนตกลงมาชะเอาความสกปรก เชื้อโรค และสารพิษจากขยะมูลฝอยไหลลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเกิดการเน่าเสียและส่งผลกระทบต่อสภาพดินจะทำให้เกิดสภาพความเป็นกรดในดิน ทำให้เกิดมลพิษได้ การปนเปื้อนของดินยังเกิดจากการนำขยะมูลฝอยไปฝังกลบหรือการนำไปทิ้งด้วย และถ้ามีการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งก็จะทำให้เกิดควันและสารพิษ ทำให้คุณภาพอากาศเสีย ซึ่งมลพิษทางอากาศจากขยะมูลฝอยนั้น อาจเกิดขึ้นได้ทั้งมวลสารที่มีอยู่ในขยะมูลฝอยและพวกก๊าซหรือไอระเหยที่สำคัญ คือ กลิ่นเหม็นที่เกิดจากการเน่าเปื่อยและการสลายตัวของอินทรีย์สารเป็นส่วนใหญ่

(๓) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยและไม่สามารถกำจัดได้ทันกลายเป็นขยะมูลฝอยตกค้างที่ต้องหาสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยมารองรับซึ่งต้องเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ถ้าเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชุมชน มักมีราคาสูง และได้รับการต่อต้านจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ส่วนที่ดินที่ห่างไกลชุมชนออกไป ก็ต้องเสียงบประมาณค่าขนส่งทำให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณ อีกทั้งยังส่งผลเสียแก่สภาพแวดล้อม ทำให้บ้านเมืองขาดความสะอาดและความสวยงาม จนอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงในด้านการรักษาความสะอาดของประเทศชาติ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอยเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ โดยเริ่มตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนกระทั่งถึงกระบวนการกำจัดขั้นสุดท้าย ซึ่งได้แก่ การควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวม คัดแยก แปรรูป การขนส่งและการขนถ่าย รวมถึงการกำจัดด้วยวิธีการที่ถูกหลักสุขาภิบาลและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งต้องเป็นการดำเนินการภายใต้เงื่อนไขของกฎระเบียบทางกฎหมายทางสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในทางสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ทัศนียภาพ และสิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสมเชิงเศรษฐศาสตร์ การกำจัดขยะมูลฝอย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับของสังคม ดังนั้น การจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพจึงต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายส่วนที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการ ทั้งจากประชาชนที่มีหน้าที่ในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งและเก็บรวบรวม ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากที่พักของตนไว้ในสถานที่ที่หน่วยงานได้จัดเตรียมไว้เพื่อลดภาระหน้าที่การเก็บของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำจัดให้ถูกต้องตามหลักวิชาการการจัดการขยะมูลฝอยมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้ อาณัติ ต๊ะปิ่นตา (๒๕๕๓) ได้เสนอแนวคิดทางการจัดการขยะมูลฝอยประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญหลายขั้นตอน ดังนี้

๑. การลดและการคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด เป็นการดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ อันได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไป เพื่อรอการเก็บขน การรวบรวมและนำไปกำจัดทำลาย ซึ่งการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดนี้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของบุคคลหรือเจ้าของบ้านเรือนอาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการแก้ไขใน ๒ ลักษณะ คือ การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิดและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด

๑.๑) การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น

๑.๑.๑) การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (Refuse) แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบได้แก่

- หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่อหยาบหลายชั้น
- หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ
- ในการเลือกสินค้าต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน น้ำยาทำความสะอาด ผงซักฟอก ฯลฯ ให้เลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์

- หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งมีส่วนประกอบของขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม กระจกพลาสติก เป็นต้น

๑.๑.๒) การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถส่งบรรจุภัณฑ์คืนแก่ผู้ผลิตได้(Return) แนวทางนี้ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตมีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หลังการบริโภคของประชาชน
- เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน (Deposit Refund System) เช่น สินค้าประเภทขวดน้ำอัดลมหรือน้ำดื่มบรรจุขวด เป็นต้น
- เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือรีไซเคิลได้หรือมีส่วนประกอบวัสดุรีไซเคิลต่าง ๆ

๑.๑.๓) การใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้งานแล้วกลับมาใช้งานอีก โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใด ๆ เช่น เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่าหนึ่งครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติมประจุไฟฟ้าใหม่ได้ (Rechargeable Battery) เป็นต้น

- เลือกสินค้าชนิดเติม (Refill) เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น
- ซ่อมแซมเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ (Repair) ให้สามารถใช้งานได้ต่อไปอีกหรือบำรุงรักษาให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น
- นำบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ กลับมาใช้ประโยชน์อีก เช่น การใช้ซ้ำ ถุงผ้า ถุงกระดาษ กระจกพลาสติก กล่องกระดาษ และขวดแก้วต่าง ๆ
- ยืมหรือเช่าหรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น เครื่องดูดฝุ่น อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านต่าง ๆ เป็นต้น

๑.๒) การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด เป็นขั้นตอนการดำเนินงานภายหลังจากที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นแล้วซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมเริ่มต้นที่ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำขยะที่มีศักยภาพในการนำมาใช้ใหม่ไม่ให้ถูกปนเปื้อนด้วยขยะอื่น ๆ ที่มีความสกปรกหรือขยะเปียกต่าง ๆ จนทำให้คุณภาพของขยะที่จะนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้อยลงไปหรืออาจทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการล้างทำความสะอาดหรือทำการคัดแยกเพิ่มเติมก่อนที่จะส่งเข้าสู่โรงงานแปรรูปต่อไป ข้อดีอีกประการหนึ่งของการคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดก็คือ เป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยให้เหลือน้อยลง อันเป็นการส่งผลทางอ้อมต่ออายุการใช้

งานของสถานที่ฝังกลบให้สามารถใช้งานได้นานมากกว่าเดิมและยังเป็นการประหยัดงบประมาณ จำนวนมหาศาลของรัฐที่จะต้องลงทุนเพื่อกำจัดขยะอีกด้วย

๒. การเก็บรวบรวมและเก็บกัก เป็นการเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะมูลฝอยซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทางและสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะมูลฝอยก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะได้ขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะมูลฝอยเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวม และส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ต่อไป

อนึ่ง ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะรองรับขยะที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่าง ๆ แล้วจะถูกขนถ่ายโดยรถเก็บขนขยะเพื่อนำไปกำจัดทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะ รวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างยังสถานที่ต่าง ๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้น ขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเก็บกัก (Storage) ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของขยะอันตรายหรือของเสีย อันตรายต่าง ๆ เท่านั้นที่จะต้องทำการเก็บกักให้มีจำนวนมากพอก่อนที่จะส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธีและปลอดภัยสำหรับการเก็บรวบรวมขยะ เป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งกำหนดให้ อบต. และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น หน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีการวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อมิให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

๓. การขนส่ง เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ภายในชุมชนขนถ่ายไปยังสถานที่ฝังกลบซึ่งตั้งห่างออกไปไกลจากชุมชนหรืออาจเป็นการขนถ่ายขยะไปสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก ในการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่ฝังกลบนั้นจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมขยะภายในชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว

๔. การแปรสภาพ เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนอยู่ในสภาพที่เกิดความสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัดหรือทำลายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการแปรสภาพขยะจะมีอยู่ด้วยกัน ๓ ประการ ดังนี้คือ

๔.๑) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบจัดการขยะโดยการอัดขยะให้เป็นฟ่อนหรือเป็นก้อน ๆ ซึ่งจะช่วยลดพื้นที่การเก็บขนขยะและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบให้น้อยลง นอกจากนี้การอัดขยะก่อนทำการฝังกลบจะช่วยทำให้สถานที่ฝังกลบมีอายุการใช้งานได้

นานขึ้น กล่าวคือ ขยะที่อัดแน่นโดยการมัดเป็นฟ่อนหรือเป็นก้อนจะมีปริมาตรลดลงเมื่อเทียบกับขยะธรรมดา ด้วยเหตุนี้เมื่อนำไปฝังกลบสามารถรองรับปริมาณขยะได้มากขึ้นและนานขึ้นนั่นเอง

๔.๒) เพื่อนำวัสดุที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กล่าวคือ ในกระบวนการแปรสภาพจะมีการแยกส่วนประกอบหรือคัดแยกขยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ เหล็ก ฯลฯ ซึ่งขยะเหล่านี้สามารถนำไปยังโรงงานแปรรูปเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตสินค้าใหม่ได้ ส่วนขยะที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้เมื่อถูกคัดแยกออกมาแล้วก็จะทำการขนส่งไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบต่อไป

๔.๓) เพื่อนำผลผลิตที่เกิดจากขบวนการแปรสภาพมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อทำการแปรสภาพขยะด้วยการย่อยสลายทางชีวภาพแล้วก็จะได้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการเพาะปลูก หรือทำการย่อยสลายขยะทางชีวภาพเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในด้านต่าง ๆ เช่น การหุงต้ม การปั่นกระแสไฟฟ้า เป็นต้น การแปรสภาพขยะมูลฝอยสามารถกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การแปรสภาพด้วยการบด (Grinding) การอัดให้แน่น (Compaction) การแยกส่วนประกอบ (Separation) และการย่อยสลายทางชีวภาพ (Biodegradation)

๕. การกำจัดหรือทำลาย ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาเป็นลำดับแล้ว ในที่สุดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกก็จะถูกขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบเพื่อนำไปกำจัดต่อไป อย่างไรก็ตาม การกำจัดขยะมูลฝอยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้มิได้มีการฝังกลบเพียงวิธีเดียวแต่ยังมีวิธีการอื่น ๆ ที่สามารถกระทำได้โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งในเรื่องคุณสมบัติของตัวขยะเองว่าเป็นขยะอันตรายหรือไม่ รวมไปถึงข้อจำกัดในเรื่องของการจัดหาพื้นที่ก่อสร้างสถานที่ฝังกลบและงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารจัดการด้วย ในปัจจุบันวิธีกำจัดหรือทำลายขยะมีหลายวิธีทั้งเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลหรือไม่ก็ตาม วิธีการเหล่านี้ประกอบไปด้วย การเทกองบนพื้น (Open Dumping) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) การฝังกลบโดยวิธีพิเศษ (Secure Landfill) และการเผาในเตาเผา (Incineration) เป็นต้น

องค์ความรู้ในการศึกษาประเด็นย่อย ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม

หลักการสิทธิมนุษยชน แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) บุคคลย่อมได้รับการส่งเสริมและคุ้มครอง

สิทธิมนุษยชน และได้รับสิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเอง (right of self-determination) รัฐบาลที่รับรองจะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล การห้ามการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ ประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับการเยียวยา ไม่ว่าจะบุรุษหรือสตรีจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการห้ามการตีความกติกาในอันที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ

สิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกลิดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้าม การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยังมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องสิทธิมนุษยชนและการสื่อสาร ดังนี้

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ

เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

บรรเจิด สิงคะเนติ ได้แบ่งแยก “สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” ออกจากความหมายของคำว่า “สิทธิตามความหมายทั่วไป” โดยสิทธิตามรัฐธรรมนูญ หมายถึง อำนาจที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรอง คุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใด หรือไม่กระทำการใด ซึ่งการให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรียกร้องต่อองค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตน ในบางกรณีการรับรองดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิตามรัฐธรรมนูญยังหมายรวมถึง การให้หลักประกันในทางหลัก การซึ่งหมายถึง การมุ่งคุ้มครองต่อสถาบันในทางกฎหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น สิทธิตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับรัฐ และสิทธิตามรัฐธรรมนูญเป็นสิทธิที่ผูกพันองค์กรใช้อำนาจรัฐทั้งหลายต้องให้ความเคารพ ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมีผลในทางปฏิบัติ

ส่วนคำว่า “เสรีภาพ” (Liberty) นั้น แปลว่า “ความมีเสรีหรือสภาพที่ทำได้โดยปลอดอุปสรรค สภาพที่มีสิทธิที่จะทำ จะพูดได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น” กล่าวขยายความได้ว่า เสรีภาพเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมายรับรอง และคุ้มครองแก่บุคคลที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการใด ๆ ตามที่เขาต้องการได้โดยอิสระ หรือโดยปลอดจากอุปสรรคหรือการบังคับขัดขวาง เสรีภาพจึงก่อหน้าที่ตามกฎหมายให้รัฐและบุคคลอื่นที่จะต้องเคารพและไม่ไปรบกวน ขัดขวางการใช้เสรีภาพของเขา

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส มาตรา ๒๒ การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็กหรือไม่ ให้พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดในกฎกระทรวง

แนวคิดเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือเพศทางเลือก LGBTQ เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยคำว่า LGBTQ ย่อมาจาก

L - Lesbian กลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง

G - Gay กลุ่มชายรักชาย

B - Bisexual หรือกลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง

T - Transgender คือกลุ่มคนข้ามเพศ จากเพศชายเป็นเพศหญิง หรือเพศหญิงเป็นเพศชาย

Q - Queer คือ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่ง โดยไม่ได้จำกัดในเรื่องเพศ และความรัก

นอกจากนี้เพศทางเลือกยังสามารถอธิบายตามความหมายของเพศวิถี และอัตลักษณ์ทางเพศได้ ดังนี้ เพศวิถี (Sexual Orientation) คือ ความรู้สึก รสนิยมทางเพศ รวมถึงความพึงพอใจทางเพศที่มีต่อบุคคลอื่น โดยจะแบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะหลัก ๆ ได้แก่

รักต่างเพศ คือผู้มีรสนิยมชื่นชอบเพศตรงข้าม หรือบุคคลต่างเพศ เช่น ผู้ชายที่ชอบผู้หญิง หรือผู้หญิงที่ชอบผู้ชาย

รักเพศเดียวกัน คือผู้มีรสนิยมชื่นชอบเพศเดียวกัน แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ เลสเบียน (Lesbian) และเกย์ (Gay)

ไบเซ็กชวล (Bisexual) คือผู้มีรสนิยมชื่นชอบทั้งเพศหญิงและเพศชาย โดยจะมีอารมณ์เสน่หากับเพศตรงข้าม หรือเพศเดียวกันก็ได้

ไม่ฝักใฝ่ทางเพศ คือผู้ที่ไม่สนใจเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่เพียงรู้สึกสนิทสนม ผูกพันกับบุคคลอื่น

อัตลักษณ์ทางเพศ (Gender Identity) คือการรับรู้ว่าตนเองต้องการเป็นผู้ชาย หรือผู้หญิง ซึ่งบางคนอาจมีอัตลักษณ์ทางเพศตรงกับอวัยวะเพศ และโครงสร้างทางร่างกาย แต่บางคนอาจมีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างจากโครงสร้างทางร่างกาย หรือเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “คนข้ามเพศ (Transgender)” โดยคนข้ามเพศอาจเป็นผู้ที่ไม่สามารถกำหนดให้ตนเองเป็นผู้ชาย หรือผู้หญิงเพียงเพศใดเพศหนึ่งได้ด้วย

เพศสภาพ (Gender) หมายถึง เพศที่สังคมกำหนด บทบาทหน้าที่ให้เมื่อร่างกายเกิดมาเป็นหญิง หรือเกิดมา เป็นชาย โดยสังคมและวัฒนธรรมได้หล่อหลอมบทบาท หน้าที่ของ ความหญิง และความเป็นชายไว้แตกต่างกัน เช่น ในครอบครัว สังคมกำหนดว่า ผู้ชายเป็นช่างเท้าหน้า ผู้หญิง เป็นช่างเท้าหลัง ทั้งนี้รวมถึง เกย์ กระเทย ทอม ดี ที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน (กฤตยา อาชวนิจกุล, ๒๕๕๔) การแสดงบทบาททางเพศ หรือตัวตนทางเพศของบุคคลในสังคม เช่น การแสดงบทบาทความเป็น หญิง หรือความเป็นชาย หรือความเป็นเพศอื่น ๆ ในสังคมของบุคคล เพศสภาพ เป็นผลลัพธ์จากกระบวนการ ชัดเจนทางสังคมที่เชื่อมโยงกับทัศนคติความเชื่อ วัฒนธรรม ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งไม่มีสถานะ ตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย ตามความแตกต่างทาง สังคมและวัฒนธรรม และไม่จำเป็นจะต้อง สอดคล้องกับเพศสรีระหรือ เพศกำเนิดก็ได้ อย่างไรก็ตาม ในสังคมที่มี การควบคุมบทบาททางเพศสภาพและ บรรทัดฐานความเป็นหญิงความเป็นชาย (Gender Norm) สูงบุคคล อาจจะไม่สามารถแสดงออกความเป็นเพศ ของตนเองได้อย่างเต็มที่ และจำต้องแสดงออกบทบาททางเพศตามที่ สังคมกำหนด เช่น เกิดเป็นผู้หญิงต้อง เรียบร้อย ต้องใส่กระโปรง เป็นผู้ชายต้องเข้มแข็งเป็นผู้นำ ไม่ร้องไห้ เป็นต้น การควบคุมบทบาททางเพศสภาพ เหล่านี้ส่งผลทำให้คนกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกผิดแผกไปจาก บรรทัดฐานทางสังคมถูกตีตราทำให้เป็นกลุ่มชายขอบ (Marginalized Group) บุคคลที่มีเพศสภาพ แตกต่างจากเพศกำเนิดนั้นหมายถึงบุคคลที่เกิดมาเป็นเพศกำเนิดหนึ่งแต่ นิยาม ตนเอง หรือ แสดงออกแตกต่างออกไป ไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Transgender หรือ คนข้ามเพศ คนข้ามเพศกำหนดนิยามตนเองหรือมีสำนึกรู้ว่าตนเองมีเพศสภาพที่แตกต่าง จากเพศสรีระและบทบาททางเพศที่สังคมกำหนด โดยแบ่งออกเป็นบุคคลที่เกิดมามีอวัยวะเพศชาย แต่นิยาม ตนเองและแสดงออกเป็นผู้หญิง (Male - to - female) ในภาษาไทยเรียกว่า ผู้หญิงข้ามเพศ และบุคคลที่เกิด มามีอวัยวะเพศหญิง แต่แสดงออกหรือนิยามตนเองว่าเป็นผู้ชาย (Female - to - male) ในภาษาไทยเรียกว่า ผู้ชายข้ามเพศ (การกำหนดคำเรียกนั้นจะยึดเพศที่ บุคคลนั้นต้องการจะเป็นเป็นหลัก) ในกลุ่มคนข้ามเพศยังมี ความหลากหลาย ของอัตลักษณ์และ การแสดงออกในหลายระดับ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจ ความต้องการ ความ พร้อมในด้านต่าง ๆ ของ แต่ละบุคคล บางคนอาจจะพอใจในการแต่งกายและแสดงออกข้ามเพศ แต่ไม่ต้องการ ใช้ฮอร์โมน เพื่อเปลี่ยนแปลงร่างกาย หรือไม่เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศก็ได้ (ทั้งนี้ อาจจะขึ้นอยู่กับข้อจำกัดทาง เศรษฐกิจของแต่ละบุคคลด้วย) หรือบางคนอาจจะต้องการเปลี่ยนเพศสรีระด้วยการผ่าตัดแปลงเพศ และการ ใช้ฮอร์โมนเพื่อข้ามความหลากหลายของเพศที่เรียกกันในปัจจุบัน กลุ่มคนเหล่านี้เป็นส่วน หนึ่งในสังคม ความ รัก ไม่จำกัดเพศอีกต่อไป และในขณะเดียวกันสังคมได้มีการยกย่องกลุ่มคนที่เป็น เพศที่สามมากยิ่งขึ้นในฐานะ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติในทาง ที่สร้างสรรค์ พวกเขาไม่ได้เป็นเพียง ตัวตลก สิ่งแปลกปลอม หรือแคสสิสันให้กับสังคมอีกต่อไปแต่พวก

เขาเป็นกลุ่มคนที่ใช้ความรู้ความสามารถในการอยู่ร่วมกับสังคมได้เช่นเดียวกับกลุ่มคนทั่วไปไปเป็นเพศที่ตนเองเป็นอย่างสมบูรณ์ ในปัจจุบันเทคโนโลยีทาง การแพทย์พัฒนาไปมากและสามารถทำการผ่าตัดแปลงเพศจากหญิงเป็นชาย และชายเป็นหญิงได้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ในหลายประเทศมีการรับรองเพศที่เปลี่ยนแปลงใหม่ของคนข้ามเพศอย่างถูกต้องตาม กฎหมาย โดยการอนุญาตให้เปลี่ยนค่านำหน้า และรับรองสิทธิตามเพศที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุตินาส อุดมสุข (๒๕๖๐) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ที่มีผลต่อการ เลือกซื้อ เสื้อผ้าแบรนด์เนมเพื่อการส่งเสริมสถานะทางสังคม จากการทำการศึกษาชายรักชาย (เกย์) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๒๓-๒๗ ปี ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีระดับรายได้ในช่วง ๒๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาทในกลุ่ม ตัวอย่างพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเลือกซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนมในกลุ่มของ Premium Brand มากที่สุด ส่วน ใหญ่จะทำการซื้อเสื้อผ้า ๑ ครั้ง/เดือน และค่าใช้จ่ายต่อครั้งประมาณ ๒,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท เมื่อวิเคราะห์จะพบว่า ผู้บริโภคชายรักชาย (เกย์) มักเลือกซื้อเสื้อผ้าในกลุ่ม Premium Brand เพราะมีราคาที่ไม่สูงมากนัก อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมต่อระดับรายได้ โดยคิดเป็นขั้นต่ำประมาณ ๑๐% ของเงินเดือน ๒๐,๐๐๐ บาท และมักซื้อ เสื้อผ้าแบบแบรนด์เนมอยู่เป็นประจำ แสดงให้เห็นว่าคนในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่ชื่นชอบการซื้อปิ้งและให้ ความสำคัญกับการดูแลเรื่องภาพลักษณ์โดยเฉพาะการแต่งกาย อีกทั้งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังบอกได้อีก ว่าเมื่อผู้บริโภคชายรักชาย (เกย์) มีอายุและรายได้ที่มากขึ้น จะมีแนวโน้มของการเลือกซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนมที่มี ระดับของแบรนด์สูงยิ่งขึ้นและใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินที่มากขึ้นกว่าเดิม เมื่อพิจารณาถึงความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนมในอนาคต พบว่าเมื่อผู้บริโภคมองเห็นคุณค่าที่ตนต้องการแล้ว มีความคิดที่จะซื้อเสื้อผ้าในอนาคต เพราะเสื้อผ้าแบรนด์เนมสามารถช่วยเติมเต็มความปรารถนาที่ตนได้ตั้งไว้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีทางไปสู่อำนาจ

เคท ครั่งพิบูลย์ (๒๕๖๒) ทำการศึกษาเรื่อง สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการ สวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาเรื่องเพศหลากหลายจะต้องมีความเข้าใจ ในอัตลักษณ์ทางเพศ โดยอาศัยทั้งระบบคิด วิถีชีวิต การปรับตัว ศักยภาพ การให้คุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งจิต วิญญาณของเพศหลากหลาย ในการทำความเข้าใจในความหมายของเพศหลากหลายที่มีนัยยะต่อการรับรู้ ความแตกต่างหลากหลายของเพศหลากหลายที่ส่งผลต่อการเลือกรับไปตามความคาดหวังของสังคม การสร้าง ฐานคติหรือ กรอบวิธีคิดที่อาศัยการ ทบทวนความรู้ความจริงของเพศหลากหลาย ผ่านเรื่องวัฒนธรรมความเป็น เพศ โครงสร้างการกดขี่ และความรุนแรงของสังคม และอำนาจและแรงกดดันจากสังคม ส่งผลให้เกิดการผลิต ข้ามายาคติทางเพศจากบริบทของสังคมที่ปราศจากความเข้าใจและนำไปสู่การเป็นกลุ่มคนชายขอบ การศึกษาเพศ

หลากหลายมาเป็นผลจากการสร้างการเข้าถึงและความเข้าใจที่นำไปสู่การสร้างการยอมรับโดยปฏิบัติการ ทางวิธีวิทยาที่วิพากษ์ความรู้/ความจริงในเพศหลากหลาย อันนำไปสู่การพัฒนาเรื่องการคิดสวัสดิการสำหรับ กลุ่มเพศหลากหลายในสังคมไทยต่อไป

รังสิมา วิวัฒน์วงศ์วนา (๒๕๖๐) ทำการศึกษาเรื่อง เพศวิถีกับการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่โรงเรียน ผล การศึกษาพบว่า “เพศวิถีไม่ใช่เรื่องหยุดนิ่งหรือตายตัว” แต่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในแง่ปัจเจกบุคคล เพศวิถีจึงเป็นกระบวนการชีวิตที่ยาวนานของคนๆ หนึ่ง มีการเติบโตและเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะตอบโต้หรือยอมตามต่อกรอบกติกาเรื่องเพศที่ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ การ เปลี่ยนแปลงเพศวิถีของคนบางอย่าง คนส่วนใหญ่ในสังคมให้การยอมรับเพราะเหมาะสมกับกรอบปฏิบัติ บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมทางเพศของคนในสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงทางเพศวิถีบางอย่าง อาจจะไม่ตรงกับกรอบปฏิบัติ วัฒนธรรมทางเพศและค่านิยมทางเพศของคนในสังคม จึงเป็นเหตุให้ไม่เหมาะสม กับสังคมวัฒนธรรมไทย และก่อให้เกิดผลเสียกับตัวผู้ปฏิบัติเองหรือกับสังคมในภาพรวม ผลการวิจัย พบว่า

๑. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารสภาเด็กและเยาวชน คือ ๑.๑) การมีผู้นำสภาเด็กและเยาวชนที่เข้มแข็ง ๑.๒) การมีคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนที่เข้มแข็ง ๑.๓) สภาเด็กและเยาวชนได้รับการสนับสนุนเชิงสร้างสรรค์จากภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ๑.๔) คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่โดยการริเริ่มในการคิด การนำการปฏิบัติ และได้รับการสนับสนุน

๒. คุณลักษณะภาคีเครือข่ายทางสังคมที่จะสนับสนุนสภาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ๒.๑) ภาคีเครือข่ายทางสังคมมีระบบโครงสร้างองค์กรและการจัดการที่ดี ๒.๒) ภาคีเครือข่ายทางสังคม มีระบบฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนในพื้นที่เพื่อใช้ในการทำงานกับสภาเด็กและเยาวชน ๒.๓) ภาคีเครือข่ายทางสังคมมีคณะทำงานที่พร้อมให้การสนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน ๒.๔) ภาคีเครือข่ายทางสังคมเห็นคุณค่าและความสำคัญของสภาเด็กและเยาวชน ในการมีส่วนร่วมการทำงานด้านเด็กและเยาวชน และ ๒.๕) ภาคีเครือข่ายทางสังคมมีการจัดการความรู้ สนับสนุนกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน

จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์และคณะ (๒๕๖๒) ทำการศึกษา การรับรู้บทบาททางเพศและทัศนคติทางเพศของวัยรุ่นในสถานศึกษาแห่งหนึ่ง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการรับรู้บทบาททางเพศที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) โดยนักเรียนชายมีส่วนการรับรู้บทบาททางเพศระดับสูงมากกว่านักเรียนหญิง (๖๗.๐%, ๕๓.๗%) ทัศนคติทางเพศโดยรวมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางทั้งวัยรุ่นชายและหญิง สถานศึกษาควรมีการเรียนการสอนเพศศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติทางเพศต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และส่งเสริมการรับรู้บทบาททางเพศที่เท่าเทียมกันและความรับผิดชอบต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นชาย

สมบัติ และคณะ (๒๕๕๕) ทำการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และการจัดเวทีประชาคม โดยเชิงคุณภาพใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓๐ คน ผู้เชี่ยวชาญจะให้น้ำหนักความสำคัญและความเป็นไปได้ของรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเรียงลำดับความสำคัญ ซึ่งพิจารณาจาก ค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter quartile rank) ซึ่งพิจารณาจากค่าน้อยไปหามาก และค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย และเชิงปริมาณเป็นการศึกษาความต้องการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากกลุ่มตัวอย่างเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑,๒๐๐ คน และการจัดเวทีประชาคมเพื่อวิพากษ์ร่าง ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิด ควรมีนโยบายเฉพาะและดูแลเป็นพิเศษ ทั้งด้านงบประมาณและควรต่อเนื่อง โดยเน้นการสร้าง ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ควบคู่กับหลักศาสนา ด้านจุดมุ่งหมายปลูกฝังให้เยาวชนมีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา มีความสามัคคี ห่างไกลยาเสพติดและรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านองค์ประกอบ ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนทุกระดับ มีศูนย์เยาวชนประจำ จังหวัด สร้างความร่วมมือกับองค์กรศาสนา จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักศาสนา ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทหน้าที่ ควรเป็นศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ด้านรูปแบบการพัฒนา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายร่วมกันและอย่างชัดเจน ด้านวิธีการ ให้เยาวชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ใช้หลักศาสนาควบคู่กับการจัดกิจกรรม ด้านการจัดตั้งและพัฒนา กลุ่มองค์กร ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพเยาวชน บูรณาการกลุ่มโครงการการพัฒนาเยาวชน

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๖ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต๑ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒ จำนวน ๔๒๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นลำดับหนึ่ง ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมเป็นลำดับสอง และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมเป็น

ลำดับสาม สามารถแสดงรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้ ๑. นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในรายคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฉันไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดเพื่อรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ๒. นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมในรายคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกคุณลักษณะ โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฉันใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในกิจกรรมเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน ๓. นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฉันจะปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ถึงแม้บุคคลอื่นจะไม่เห็นด้วยก็ตามและนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย จำนวน ๒ พฤติกรรม คือ ฉันติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน เพื่อสอบถามปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสังคม และฉันเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสังคมในชุมชน

งานวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิความหลากหลายทางเพศผ่านเฟซบุ๊กเพจของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย (ชุนิภา : ๒๕๖๒) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิความหลากหลายทางเพศผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเข้ามามีส่วนร่วมทางเฟซบุ๊กเพจในประเด็นสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ผ่านแนวคิดการกระทำเชิงภาษาของ เจอเกน ฮาเบอร์มาส และหลักการยกยอการกระทำใช้กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เฟซบุ๊กเพจขององค์กรที่ทำการขับเคลื่อนด้านสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน ๔ องค์กร และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) ผู้บริหารองค์กรทั้ง ๔ แห่ง ผลการวิจัยพบว่า เฟซบุ๊กเพจเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยมีการเคลื่อนไหวในประเด็นสิทธิความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวมากที่สุด เฟซบุ๊กเพจมูลนิธิเพื่อสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศมีการเคลื่อนไหวในประเด็นสิทธิความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติเป็นหลัก แต่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นสิทธิในการรับรองทางกฎหมายมากที่สุด ส่วนเฟซบุ๊กเพจสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย มีการเคลื่อนไหวในประเด็นสิทธิในการใช้สิทธิมนุษยชนที่เป็นสากล รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นมากที่สุด ในขณะที่เฟซบุ๊กเพจมูลนิธิซิสเตอร์มีการเคลื่อนไหวในประเด็นสิทธิในการใช้สิทธิมนุษยชนที่เป็นสากลและประเด็นสิทธิความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติเป็นหลัก แต่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นสิทธิในการรับรองทางกฎหมายมากที่สุด ในด้านการกระทำเชิงภาษาพบว่า ภาพรวมของแต่ละเฟซบุ๊กเพจมีการใช้การกระทำเชิงภาษาที่ผสมผสานกันและเป็นการกระทำเชิงภาษาที่ไม่เน้นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นสิทธิที่ทำการขับเคลื่อนในขณะนั้นโดยแต่ละองค์กรมีการเลือกใช้การกระทำเชิงภาษาที่สอดคล้องกับประเด็นสิทธิที่สื่อสารมากกว่า ๑ รูปแบบ ส่วนการกระทำเชิงภาษาผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้รับสารในแต่ละเฟซบุ๊กเพจพบว่า เป็นไปในลักษณะการแสดงความรู้สึก

มากที่สุด เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้รับสารเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และความรู้สึกร่วมกันของตนในประเด็นที่ได้เกิดขึ้นกับตัวเองในระดับปัจเจกบุคคล

งานวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเยาวชนกลุ่มน้ำโขงต่อบทบาทของพลเมืองไทย กรณีศึกษาเยาวชนจังหวัดเลยและจังหวัดหนองคาย (กัลยา และสุรศักดิ์ : ๒๕๖๒) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนรู้บทบาทพลเมืองไทยของเยาวชน ศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนต่อบทบาทของพลเมืองไทย เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชนต่อบทบาทของพลเมืองไทย และศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทของพลเมืองไทยตามความคิดเห็นของเยาวชน เป็นวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงปริมาณคือ เยาวชนจังหวัดเลยและหนองคาย ปีการศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๓๙๙ คน ใช้วิธีการสุ่มตามสูตรทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) และกลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน ๖๐ คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๐๙ ใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติการทดสอบที (Independent Sample t-test) และการพรรณนาการเรียนรู้บทบาทพลเมืองไทยและแนวทางพัฒนาบทบาทของพลเมือง ผลการวิจัยพบว่า (๑) การเรียนรู้บทบาทพลเมืองไทยของเยาวชนในชั้นเรียนและเรียนรู้แบบ ยูบิควิตัสเลิร์นนิ่ง (Ubiquitous-Learning) เยาวชนระดับอุดมศึกษาจังหวัดเลยศึกษาระบบสังคมไทย ระบบสังคมโลกและการเมืองการปกครองไทย เยาวชนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดหนองคายศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและการเมืองการปกครองไทย เยาวชนได้รับการกล่อมเกลาให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทพลเมืองไทยได้ถูกต้อง (๒) ความคิดเห็นของเยาวชนต่อบทบาทพลเมืองไทยภาพรวมอยู่ในระดับมากคือด้านสังคม รองลงมาด้านการเมือง (๓) เยาวชนจังหวัดเลยและหนองคายมีความคิดเห็นต่อบทบาทพลเมืองไทยไม่แตกต่างกันและ (๔) แนวทางพัฒนาบทบาทพลเมืองไทยคือ ร่วมกันทำให้สังคมประชาธิปไตย มีความเท่าเทียมกัน

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๑. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
๒. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล
๕. ระยะเวลาการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structure Interview) และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คำถามในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยข้อคำถามเพื่อศึกษามุมมองและ ความคิดเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ใน ๓ มิติ ได้แก่ มิติด้านการเมืองการปกครองในเรื่องการเลือกตั้ง มิติด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องปัญหาขยะในชุมชนเมือง และมิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่น และความสามัคคี โดยข้อคำถามในแต่ละมิติ มีดังนี้

แนวคำถามมิติด้านการเมืองการปกครอง

ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการหาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของเยาวชนไทย: กรณีศึกษา การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ประกอบด้วย

๑. ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาความขัดแย้งทางการเมืองค่อนข้างมากทำให้มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้สิทธิในการเลือกตั้งของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และมีใครหรือองค์กรใดหรือไม่ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ เพื่อน นักการเมือง พรรคการเมือง หรือผู้บริหารบ้านเมือง เป็นต้น

๒. หากมีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในช่วงนี้ กลุ่มเป้าหมายคิดเห็นอย่างไรบ้างกับประเด็นต่อไปนี้

๒.๑ นักการเมืองและพรรคการเมืองที่อยากเห็นเป็นแบบใด

๒.๒ การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมควรดำเนินการอย่างไร

๒.๓ จะทำอย่างไร ให้หนึ่งเสียงของเราส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

๓. กลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดอายุของผู้มีสิทธิว่าต้อง ๑๘ ปีบริบูรณ์หรือไม่ ด้วยเหตุผลใด และในฐานะที่กลุ่มเป้าหมายมีสิทธิอยู่ในมือแล้ว กลุ่มเป้าหมายคิดว่า “แรงจูงใจอะไรบ้างที่จะช่วยกระตุ้นให้อยากออกไปใช้สิทธิ และทำให้เกิดจิตสำนึกในการใช้สิทธิและกล้าแสดงออกทางการเมือง

๔. เมื่อถึงเวลาที่กลุ่มเป้าหมายจะได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เกิดเหตุการณ์ที่คนในครอบครัว กลุ่มเพื่อน ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ มีความคิดเห็นและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมาย จะมีวิธีการรับมือหรือจัดการกับเรื่องนี้อย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งแตกแยก

๕. ที่ผ่านมา กลุ่มเป้าหมายได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งมาน้อยเพียงใด จากสื่ออะไรบ้าง เช่น สื่อสังคมออนไลน์ หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ และคิดว่าการสื่อสารเหล่านั้นมีความเป็นกลางหรือมีผลประโยชน์แอบแฝงในการนำเสนอข่าวการเลือกตั้งหรือไม่

๖. ในการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องการเมือง/การเลือกตั้ง กลุ่มเป้าหมายคิดว่า “ตัวเราเองควรทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารเอง สร้างคอนเทนต์ (Content) เอง ใช้สื่อในช่องทางของเราเอง เพื่อส่งต่อข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองการเลือกตั้ง” หรือไม่ เพราะเหตุใด หรือถ้าคิดว่ามีวิธีการอื่น ๆ ให้เสนอแนะด้วย เช่น วิธีการรณรงค์ให้เยาวชนออกมาใช้สิทธิ วิธีการที่ช่วยให้เยาวชนไม่ถูกชักจูงโดยง่ายตาย เป็นต้น

แนวคำถามมิติด้านสิ่งแวดล้อมกับการจัดการขยะในชุมชนเมือง

ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการหาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องของการจัดการขยะในชุมชนเมือง ประกอบด้วย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการแก้ปัญหาขยะในชุมชนเมือง

๑. เกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน เยาวชนต้องการจะมีส่วนร่วมอย่างไร ต้องการที่อยากจะทำอะไรเพื่อมีส่วนร่วมแก้ปัญหา และอะไรคือสิ่งที่เยาวชนต้องการจะทำเป็นอย่างแรกและต่อ ๆ ไป?

๒. เกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน เยาวชนจะมีวิธีการในการดำเนินการอย่างไรบ้าง (ยกตัวอย่างมาอธิบาย) ในเรื่องที่เยาวชนต้องการทำเป็นลำดับขั้นตอน?

๓. เกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน เยาวชนจะช่วยติดตาม ตรวจสอบ และกำกับดูแลการดำเนินการในสิ่งที่คิด วางแผนงานไว้ ได้อย่างไร และคิดว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ควรจะช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ และกำกับดูแลกันอย่างไร?

เพื่อศึกษาช่องทางในการสื่อสารกับเยาวชนในเรื่องการแก้ปัญหาขยะในชุมชนเมือง

๑. ใครควรทำหน้าที่ในการดำเนินการส่งสารในเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน

๒. เนื้อหาที่สื่อออกไปในเรื่องของการมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน ควรเป็นรูปแบบใด และอย่างไร?

๓. สื่อ หรือช่องทาง ที่กลุ่มเยาวชนจะใช้บอกเพื่อนๆ หรือผู้ที่สนใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน จะใช้ในรูปแบบใด? มีอะไรบ้าง?

๔. ใครบ้างที่เป็นผู้ที่ควรมีส่วนร่วมรับรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน?

๕. จะสามารถตรวจสอบได้อย่างไรว่า คนที่พวกเราให้ข้อมูลในเรื่องของการมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน มีความรู้สึกอย่างไร มีปฏิกิริยา?

แนวคำถามมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม ในประเด็นการเคารพสิทธิผู้อื่น ความสามัคคี

โดยการจัดทำแบบสอบถามบทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม ในประเด็นการเคารพสิทธิผู้อื่น ความสามัคคี ในประเด็นคำถาม ดังนี้

๑. บทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคีเป็นอย่างไร

๒. การสร้างหรือใช้โซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศในการสื่อสารการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคีควรเป็นอย่างไร

๓. ความเห็นเรื่องเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคีของเยาวชนแต่ละกลุ่มเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

โดยจัดทำคำถามในแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

๓.๑ พวกท่านคิดว่าปัจจุบันเรามีปัญหาในเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นหรือไม่ อย่างไร

๓.๒ พวกท่านคิดว่าอยากจะมีส่วนร่วมในการช่วยสร้างให้เกิดการเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างไรบ้าง

๓.๓ พวกท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างไรบ้าง

๓.๔ พวกท่านคิดว่าปัจจุบันเรามีปัญหาในเรื่องความสามัคคีหรือไม่ อย่างไร

๓.๕ พวกท่านคิดว่าอยากมีส่วนร่วมในการช่วยสร้างให้เกิดความสามัคคีอย่างไร

๓.๖ พวกท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามัคคีอย่างไรบ้าง

๓.๗ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดขอบเขตเนื้อหา และโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุม มิติด้านสังคม และวัฒนธรรม มิติด้านการศึกษา และมิติด้านด้านเศรษฐกิจและการเมือง
๓. ร่างแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structure Interview) เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม
๔. ปรับปรุง แก้ไข แบบสัมภาษณ์ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล คือ ให้ผู้ดำเนินการสนทนาแนะนำตนเองและทีมงาน ขออนุญาต บันทึกภาพและขอความสมัครใจในการตอบคำถามแต่ละข้อ โดยผู้ดำเนินการสนทนาชี้แจงจุดมุ่งหมาย ในการสนทนากลุ่มและวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแนะนำตนเอง และ ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มคำถามตามแนวทางที่กำหนดไว้ เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว จึงสรุปประเด็นสำคัญ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อย โดยแบ่งประเด็นการศึกษาวิจัยออกเป็น ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านบทบาท ในการมีส่วนร่วม ๒) ด้านความต้องการในการมีส่วนร่วม และ ๓) ด้านช่องทางการสื่อสาร

สำหรับกลุ่มที่ ๑ มิติด้านการเมืองการปกครอง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย Focus Group โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มเยาวชนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา จำนวน ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มที่มี ส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในและนอกสถานศึกษา ๒) กลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม ทั้งในและนอกสถานศึกษา และ ๓) กลุ่มที่ไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรม หรือ เคยเข้าร่วมเพราะ เป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา ๓ แห่ง ในต่างพื้นที่ ประกอบด้วย

๑. ระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี) จำนวน ๑๕ คน เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕
๒. ระดับอาชีวศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคระยอง) จำนวน ๑๕ คน เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕
๓. ระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ) จำนวน ๑๕ คน เมื่อวันที่พุธที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สำหรับกลุ่มที่ ๒ มิติด้านสิ่งแวดล้อมกับการจัดการขยะในชุมชนเมือง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย Focus Group โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มเยาวชนตามนิยามศัพท์ของสหประชาชาติที่มีช่วงอายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี จำนวน ๓ กลุ่ม จำแนกย่อยเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม กลุ่มที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ และกลุ่มเยาวชนโดยทั่วไปในสถานศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๑. กลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์ร่วมกิจกรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม (กลุ่ม Trash Zero) จำนวน ๖ คน สัมภาษณ์ online
๒. กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดการขยะ (มูลนิธิดวงประทีป เขตคลองเตย) จำนวน ๑๒ คน สัมภาษณ์ที่มูลนิธิดวงประทีป
๓. กลุ่มเยาวชนโดยทั่วไปในสถานศึกษา จำนวน ๒๐ คน

สำหรับกลุ่มที่ ๓ มิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในประเด็นเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นและการสร้างความสามัคคี

เลือกโดยวิธีเจาะจง คือ เยาวชน อายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี โดยพิจารณาเลือกเฉพาะเยาวชนกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBTQ ที่เป็นเครือข่ายของมูลนิธิเพื่อความเป็นธรรมทางเพศ และร่วมขับเคลื่อนการยอมรับในเพศวิถีที่แตกต่าง ซึ่งเป็นบุคคลที่มักจะถูกตีตราว่าขาดคุณธรรม จริยธรรม ตามที่สังคมเป็น ซึ่งแบ่งตามระดับการศึกษา โดยวิธีการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๐ คน เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ หอศิลป์วัฒนธรรม
๒. กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๑๐ คน เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ทางออนไลน์
๓. กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๑๐ คน เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ หอศิลป์วัฒนธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม และไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อสาธารณะ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

๑. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
๒. จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของการวิจัยและประเด็นที่ศึกษา
๓. นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)
๔. การยืนยันผลการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่าน

ระยะเวลาการวิจัย

ระหว่างวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ - วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ แบ่งออกเป็น ๔ ระยะเวลาละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ ตารางแผนการดำเนินงาน

ระยะที่	แผนการดำเนินงาน
๑	ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒	การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) (๑๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕)
๓	ประชุม ระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
๔	สรุปผล และนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์มุมมอง ความคิด ทศนคติ ความคาดหวังของเยาวชนในมิติการเมืองการปกครอง ในเรื่องการเลือกตั้ง และ มิติด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง และ มิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่อง เพื่อสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการเสริมสร้างเยาวชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ต่อไป

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาแก่นเรื่อง แยกองค์ประกอบและให้ความหมายข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างมุมมอง ความคิด ทศนคติของเยาวชน นักกิจกรรมและเยาวชนทั่วไป ทั้งในระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยผลการศึกษา เป็นดังนี้

ให้ข้อมูลหลัก

เยาวชนและกลุ่มเยาวชนที่มีอายุ ๑๕-๒๔ ปี จำแนกตามแต่ละมิติด้านต่าง ๆ ๓ ด้าน ได้แก่ มิติด้านการเมืองการปกครองในเรื่องการเลือกตั้ง มิติด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องปัญหาขยะในชุมชนเมือง และมิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นและการสร้างความสามัคคี

ผลการวิเคราะห์มุมมองด้านการเมืองการปกครองในเรื่องการเลือกตั้ง

ด้านบทบาทในการมีส่วนร่วม

ความเห็นโดยรวมของกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๓ ระดับ ทั้งกลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมฯ และกลุ่มที่ไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรมฯ มีความใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก โดยแตกต่างกันในรายละเอียดเพียงเล็กน้อยตามบริบทของวัยวุฒิ ประสบการณ์ หรือภูมิหลังทางครอบครัว สาระสำคัญ ดังนี้

ระดับมัธยมศึกษา เห็นว่าการใช้และรักษาสิทธิในการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่สมควรกระทำ เพราะการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน รวมทั้งเคารพสิทธิและเสียงของแต่ละบุคคล และอยากเลือกอนาคตด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามก็ดี กลุ่มเป้าหมายบางคนยอมรับว่า ครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้ง เพราะได้รับการถ่ายทอดความคิดผ่านการเลี้ยงดู

ระดับอาชีวศึกษา เห็นว่า ใช้และรักษาสิทธิในการเลือกตั้งเป็นเรื่องสำคัญ และจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยตนเองโดยไม่มีบุคคลอื่นเข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยจะพิจารณาผู้แทนที่สามารถ

แก้ปัญหาได้ตรงจุด มีการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ผู้นำที่มีคุณภาพ เน้นผลงานเป็นหลัก ทำงานจริงจัง มีประสิทธิภาพ สุจริต และเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ แต่ก็เคารพสิทธิและเสียงของแต่ละบุคคล รวมทั้งเสนอวิธีจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ รณรงค์ให้มีการเลือกตั้งที่ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง

ระดับอุดมศึกษา เห็นว่า ความขัดแย้งทางการเมืองไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เพราะการใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นหน้าที่และเป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนทุกคนตามรัฐธรรมนูญ ไม่มีใครหรือองค์กรใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงได้ด้วยตนเอง ตามหน้าที่ของพลเมือง และต้องการใช้และรักษาสิทธิในการเลือกตั้ง เพราะอยากเห็นบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น รวมทั้งเห็นว่านักศึกษาที่มีอิสระทางความคิด โดยครอบครัวไม่มีผลต่อการตัดสินใจ บางครอบครัวอาจมีการชี้แนะแต่ไม่ได้บังคับ ขึ้นอยู่กับตัวนักศึกษา แต่ก็เคารพในการตัดสินใจของผู้อื่น

ด้านความต้องการในการมีส่วนร่วม

ระดับมัธยมศึกษา เห็นว่า เกณฑ์อายุในการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด นั้นเหมาะสมแล้ว เพราะมีวุฒิภาวะเหมาะสม เห็นควรให้มีการเปิดช่องทางสื่อสารกับทุกคน เพื่อให้มีความเข้าใจเรื่องการเลือกตั้ง และกระตุ้นให้คนออกไปใช้สิทธิ ต้องการให้มีวิธีการที่ทุกคนสามารถเห็นและตรวจสอบการนับคะแนนเลือกตั้งไปพร้อมกัน ต้องการเข้าไปร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง ต้องการดูคะแนนเลือกตั้งแบบ Real time ผ่านช่องทางใดก็ได้

ระดับอาชีวศึกษา เห็นพ้องกับเกณฑ์อายุในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญกำหนด เพราะมีวุฒิภาวะเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ได้ และเห็นว่าควรมีระบบฐานข้อมูลตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและพรรคการเมืองแบบออนไลน์ มีแอปพลิเคชันที่สามารถเห็นคะแนนการเลือกตั้งแบบ Real time เพราะมีวุฒิภาวะ มีความคิด สามารถวิเคราะห์ได้ ส่วนแรงจูงใจในการไปเลือกตั้ง เพราะอยากเห็นสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ประสงค์จะไปเลือกตั้งด้วยความคิดของตนเอง โดยมีทั้งเลือกตามความชอบ และรับฟังความเห็นจากผู้ปกครอง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้แทน

ระดับอุดมศึกษา เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดอายุของผู้มีสิทธิ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เนื่องจากมีความรับผิดชอบและวุฒิภาวะ และเห็นว่า การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งเพื่อความโปร่งใส ทั้งการลงคะแนนเสียง การนับคะแนน เกิดการรับรู้ข้อมูลอย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วมมากขึ้น ตลอดจนต้องการให้รัฐบาลฟังความคิดเห็นของเยาวชน และให้สามารถวิพากษ์หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ ต้องการการเลือกตั้งที่โปร่งใสในทุกขั้นตอน มีการถ่ายทอดสดตั้งแต่ต้นจนจบการเลือกตั้ง ต้องการความโปร่งใส มีกฎหมายข้อบังคับที่ชัดเจน

ด้านช่องทางการสื่อสาร

ระดับมัธยมศึกษา ได้รับทราบทั้งจากการบอกเล่า จากปากสู่ปากในชุมชน พูดคุยกับครอบครัว กลุ่มเพื่อน และชุมชน การสื่อสารผ่านสื่อหลักและออนไลน์ (เช่น ทำ Google form การใช้สื่อโซเชียลต่าง ๆ) โดยยอมรับว่า สื่อโซเชียลไม่มีความเป็นกลางและต้องกลั่นกรอง แต่จะมีการนำเสนอที่หลากหลายความคิดเห็นมากกว่าสื่อหลัก ที่มีการเลือกมาแล้ว ไม่ชอบสื่อสารทาง Facebook เพราะไม่สนใจเนื้อหาที่กลุ่มผู้ใช้ Facebook นิยมนำมาโพสต์กัน มองว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่วนตัว ตลอดจนรับทราบจากสื่อทุกชนิด (โทรทัศน์ที่บ้าน/ วิทยุในรถยนต์/ โซเชียลในโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์) แต่ไม่คิดทำคอนเทนต์ผ่านสื่อใด เพราะสื่อสารไม่เก่ง และบางส่วนอยากหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นนำไปสู่ความขัดแย้ง

ระดับอาชีวศึกษา เห็นว่า หากจะให้เยาวชนสื่อสารระหว่างกัน ต้องดำเนินการโดยคอนเทนต์ ต้องใช้ข้อเท็จจริง ถูกต้องไม่ขัดหรือผิดกฎหมาย ไม่สร้างความขัดแย้ง ใช้การคิดวิเคราะห์ และผ่านการพูดคุยอย่างมีเหตุผล การสื่อสารต้องผ่านสื่อหลักและออนไลน์ โดยต้องมีความรวดเร็วและอัปเดต (Update) ข้อมูลตลอด รับฟังจากสื่อทางโทรทัศน์ และสื่อสารผ่าน Facebook ซึ่งเชื่อว่าเป็นความเป็นกลาง โดยส่วนใหญ่จะส่งสารด้วยตัวเอง เพื่อความรวดเร็ว แต่จะไม่สร้างคอนเทนต์เอง มีการสื่อสารผ่าน Facebook ซึ่งเชื่อว่าเป็นความเป็นกลางและน่าเชื่อถือ แต่ส่วนใหญ่จะไม่ส่งสารและไม่สร้างคอนเทนต์เอง เพราะไม่มั่นใจความถูกต้องของข้อมูล

ระดับอุดมศึกษา เห็นว่า ควรมีการพูดคุยกัน ไม่ควรปิดกั้นความคิดเห็นและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน เคารพการตัดสินใจของผู้อื่น มีความสนใจติดตามข่าวสารการเมืองอยู่ในระดับมาก จากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น YouTube Twitter และ Facebook เป็นต้น สืบค้นที่มาของข่าวสารว่า มีความเป็นกลางหรือมีผลประโยชน์แอบแฝงในการนำเสนอข่าวการเลือกตั้งหรือไม่นั้น ก่อนตัดสินใจเชื่อ มีการสร้างคอนเทนต์ โดยเฉพาะคอนเทนต์ที่ต้องผ่านสื่อออนไลน์ แสดงออกความคิดเห็นทางการเมืองของตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Tiktok Youtube Facebook และ Instagram รวมทั้งอยากให้มีความโปร่งใสด้านข้อมูลให้ประชาชนได้ติดต่อกับรัฐบาลแบบโดยตรง เพื่อใช้สำหรับให้ข้อเสนอแนะกับทางรัฐบาล เช่น ช่องทาง Google Forms ตลอดจนรับฟังจากสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook Tiktok Youtube Instagram Twitter และคนรอบข้าง

ผลการวิเคราะห์มุมมองด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง

ข้อมูลจากการรวบรวมประเด็นคำถามกับกลุ่มตัวอย่างต่างๆ ได้แสดงในรูปตารางที่

ตารางที่ ๔.๑ ตารางผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อคำถาม/กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์	กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ปัญหา	กลุ่มเยาวชนโดยทั่วไป	ข้อสังเกต
๑. เยาวชนต้องการจะมีส่วนร่วมอย่างไร? อยากที่จะทำอะไร?	ทำตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดี และอยากให้ความต่อเนื่อง	ให้ร่วมกันคัดแยกขยะและไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ อยากให้มีถังขยะให้เพียงพอ	ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ, อยากที่จะช่วยกันเก็บขยะ	กลุ่มอายุเยาวชน ๑๗-๑๙ ปี มีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่า และส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ต้องการสร้างพื้นที่สำหรับเยาวชนด้วยกันเอง
๒. เยาวชนจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร?	อยากสร้างกิจกรรมเรื่องขยะให้ทุกคนร่วมกัน	เชิญชวนคนในชุมชนให้ความร่วมมือจัดการขยะให้มีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน	การสอดส่องดูแลความสะอาดในพื้นที่โรงเรียน และให้ความร่วมมือกับโรงเรียน	อยากให้มีการจัดกิจกรรมที่สะท้อนถึงปัญหา และให้รณรงค์ประชาสัมพันธ์โดยตลอด
๓. เยาวชนจะติดตามและตรวจสอบ ดูแลแผนงานได้อย่างไร?	ให้มีการประชาสัมพันธ์ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น	ขอเป็นส่วนร่วมในสมาชิกชุมชนเพื่อติดตามและตรวจสอบ	จากข่าวสารในโรงเรียน และจากเพื่อน ๆ	ให้มีคณะติดตามและตรวจสอบที่ร่วมกัน และให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องส่งเสริม
๔. ใครควรทำหน้าที่ในการดำเนินการส่งสารในเรื่องของขยะในชุมชน	ทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้อง	คนในชุมชนรวมทั้งตัวเราและคนในครอบครัว	ทุกคน	

๕. เนื้อหาที่สื่อออกไป ในเรื่องของชยะในชุมชน ควรเป็นรูปแบบใด และอย่างไร?	การลงมือทำจริง ให้เห็น	ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น	มีการสาธิตให้ดู สอนในรูปแบบ กิจกรรมให้เห็น ภาพ	ควรสร้างองค์ความรู้ ในเรื่องการจัดการที่ ถูกต้องและเป็น รูปธรรม ต้องการ ผู้ที่รู้จริงมาถ่ายทอด ประสบการณ์
๖. สื่อ หรือ ช่องทาง ที่ใช้ใน เรื่องของชยะใน ชุมชน จะใช้ใน รูปแบบใด มี อะไรบ้าง?	ทุกช่องทาง ทั้ง สื่อ Online และ Off line	ประชาสัมพันธ์ วิทยุชุมชนตาม สายและจากปาก ต่อปาก	บอกจาก คุณครูและ เพื่อนๆ แจ้ง ทางสื่อโซเชียล ต่าง ๆ	อยากให้สื่อสารอย่าง ต่อเนื่องในทุก ช่องทาง

การวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่ได้ให้ความคิดเห็นทั้ง ๓ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

๑. กลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์การร่วมกิจกรรมการจัดการชยะในชุมชน
๒. กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ปัญหาในเรื่องชยะในชุมชน
๓. กลุ่มเยาวชนโดยทั่วไปที่เป็นนักเรียนและนักศึกษา

พบว่า ความคิดเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดการชยะในชุมชนเมือง เป็นดังนี้

๑. ในประเด็น/ตัวแปรเกี่ยวกับเยาวชน พบว่า เยาวชนช่วงอายุ ๑๘-๒๔ ปี ที่มีรูปแบบประสบการณ์กิจกรรมที่แตกต่างกันในเรื่องการจัดการชยะในชุมชนเมือง จะมีความเข้าใจในเรื่องการจัดการชยะในชุมชนเมืองในระดับที่แตกต่างกัน กลุ่มเยาวชนที่มีประสบการณ์จะมีความรู้ความเข้าใจมากกว่า เยาวชนกลุ่มอื่นๆ และกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ปัญหาในเรื่องชยะในชุมชน จะตระหนักถึงผลกระทบในเรื่องชยะมากกว่า

๒. ในระดับของการมีส่วนร่วมจากการรับฟังความคิดเห็นของเยาวชน พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ใส่ใจกับปัญหาชยะในชุมชนเมือง เข้าใจถึงผลกระทบในเรื่องของทัศนียภาพที่ไม่สะอาดจนถึงความสกปรกของสิ่งแวดล้อมในส่วนอื่นๆ และในข้อคิดเห็นของเยาวชนโดยทั่วไป ยังไม่เข้าใจในบทบาทของการมีส่วนร่วมได้อย่างไร

๓. ในระดับของการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการการดำเนินการ พบว่า รูปแบบของการดำเนินการ เยาวชนส่วนใหญ่มีข้อคิดเห็นต้องการที่จะให้มีแบบอย่างการจัดการขยะที่เหมาะสมในเรื่องคัดแยกและรวบรวมขยะ มีจำนวนของขยะเพียงพอ มีความต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์ และต้องการให้การจัดการการดำเนินการเริ่มต้นจากคนในครอบครัว และทุกคนในโรงเรียน ปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องการจัดการขยะตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา และรณรงค์ในสังคม สร้างบรรทัดฐานที่เป็นรูปธรรม ซึ่งในข้อคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการจัดการขยะ มีข้อเสนอให้ผู้นำชุมชนควรมีสมาชิกเป็นคนรุ่นใหม่ ที่ให้ความสำคัญในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะ

๔. ในระดับของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและต่อยอดการดำเนินการของเยาวชน พบว่าเยาวชนสามารถประเมินผลได้จากกิจกรรมในโรงเรียนที่กำหนดโดยคุณครู ในลักษณะของความพึงพอใจเท่านั้น

และในการเป็นผู้ริเริ่มและรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนาสังคม เยาวชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเหมือนกันคือ ทุกคนต้องเป็นผู้ริเริ่มและรับผิดชอบร่วมกัน และสำหรับเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีความเห็นคล้ายกันคือ ตัวเราเองจะต้องเป็นผู้ริเริ่มตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการไม่ทิ้งขยะ

สำหรับในประเด็นของช่องทางการสื่อสารกับเยาวชนเพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะในชุมชน จากทั้ง ๓ กลุ่มตัวอย่างของเยาวชน พบว่า

๕. ในเรื่องขององค์ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะ การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องต่างๆ ควรมีการเรียนการสอนปลูกฝังมาจากพื้นฐานทางครอบครัว และโรงเรียนตั้งแต่ชั้นปฐมวัยเด็กเล็ก ในเรื่องสร้างวินัยการรักษาความสะอาด และสาระสำคัญของเรื่องการจัดการขยะในชุมชน จะต้องสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน ทุกๆคนจะต้องมีส่วนร่วมกันในการสื่อสารประเด็นในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนโดยทั่วไป ที่ยังไม่เคยร่วมกิจกรรมประเภทนี้ จำเป็นต้องมีความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้อง

๖. เนื้อหาที่จะสื่อสารกับเยาวชนคนอื่นๆกับหน่วยงานภาครัฐฯ ในความคิดเห็นของเยาวชนกลุ่มตัวอย่างคิดว่า หน่วยงานในการกำกับดูแลของภาครัฐฯ ควรจะต้องหาผู้ที่มีความรู้มีประสบการณ์ที่สามารถถ่ายทอดในเรื่องของการจัดการขยะและปัญหาที่ก่อให้เกิด มาเป็นวิทยากรเล่าเรื่องในเยาวชนคนอื่นๆได้ให้ความสนใจมากกว่านี้

๗. รูปแบบเนื้อหาที่สื่อสารควรอยู่ในรูปแบบของกิจกรรม โครงการ การสร้างจิตสำนึก การรณรงค์ การประกวดแข่งขัน การสร้างภาคีเครือข่าย การใช้ Social Media ต่าง ๆ การเล่าสู่กันฟัง การแจ้งผ่านทางผู้นำชุมชน ทางโรงเรียน ทางหน่วยงาน เป็นต้น

ซึ่งจะสังเกตได้ว่าในกระบวนการสื่อสาร รับส่งสารในเรื่องของการจัดการขยะในชุมชน ในความคิดเห็นของเยาวชนส่วนใหญ่ คิดว่าการสร้างเวทีร่วมกันในเรื่องการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม จากขยะ ทางโรงเรียนควรจะต้องสร้างพื้นที่และเวทีการแสดงออกของเยาวชนในกลุ่มมัธยมของโรงเรียน ที่มีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ และต้องการแรงสนับสนุนจากสมาชิกในโรงเรียน ของตน เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์มุมมองด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นและความสามัคคี

ข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของ เยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเปรียบเทียบแนวความคิดจากเยาวชนที่มีความเห็นแตกต่างกัน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้ ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

คำตอบจากคำถาม ท่านคิดว่าปัจจุบันเรามีปัญหาในเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นหรือไม่ อย่างไรบ้าง

กลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ส่วนใหญ่ พบว่า มีปัญหา โดยบุคคลอื่นยังไม่เคารพสิทธิผู้อื่น มีการละเมิดสิทธิด้วยคำพูด การแสดงออก ไม่ยอมรับสิทธิของบุคคลอื่น เช่น “ปิม : ในโซเชียลดูรับเปิดกว้างแต่ในชีวิตไม่ค่อยเคารพสิทธิ”

และส่วนน้อย เห็นว่า ไม่มีปัญหา เช่น “ปิ่นหยง : ไม่มีปัญหา จะทำอะไรจงคิดก่อน ไม่ชอบแบบไหนจะไม่ทำ เพราะเป็นคนมีบุคลิกที่ยอมกับส่วนใหญ่ หรือ มีมี : มีคนเข้าใจและไม่เข้าใจ และมีกลุ่มคนที่พยายามยอมรับและไม่ยอมรับเลย ถ้าคนไม่เคารพตัวตนเรา ก็ถือว่าโดนละเมิดสิทธิ”

กลุ่มการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

ส่วนใหญ่ พบว่า มีปัญหาและจะรุนแรงมากขึ้นโดยมีการละเมิดในรูปแบบใหม่มากขึ้น จากความขัดแย้งในการแสดงออกที่ไร้เหตุผล ผ่านการใช้ข้ออ้างทางด้าน กฎเกณฑ์ ศีลธรรม จารีต ประเพณี แนวคิด อุดมการณ์ ฯลฯ ที่ตนยึดถือมาใช้เป็นเครื่องมือในการตีกรอบและบีบบังคับในการแสดงออกของผู้อื่น ไม่ว่าจะในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่มีทางหมดไป ได้อย่างถาวร ซึ่งปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นสามารถเกิดขึ้นได้โดยเจตนาและไม่ได้เจตนา โดยยกตัวอย่างปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน คือแสดงออกในด้านต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งบ่อยครั้งที่เกิดความขัดแย้งในการแสดงออกเหล่านั้นโดยไร้เหตุผล ผ่านการใช้ข้ออ้างทางด้าน กฎเกณฑ์ ศีลธรรม จารีต ประเพณี แนวคิด อุดมการณ์ ฯลฯ ที่ตนยึดถือมาใช้เป็นเครื่องมือในการตีกรอบและ บีบบังคับสิทธิในการแสดงออกของผู้อื่น เช่น ปัจจุบันหนูยังคิดว่ามีปัญหาในเรื่องนี้

อยู่นะคะ หนูขอยกตัวอย่างกับสิ่งที่หนูเจอมากับตัวเอง วันนั้นเนี่ยหนูก็ไปวิลี่ยปกติเลยคะกำลังจะไปซื้อ น้ำร้านหน้าวิทยาลัยก็ได้ไปเจอกับลุงคนนึงเขาก็มาซื้อน้ำเหมือนกันแต่แกก็คงจะเริ่มกริม ๆ เมาแล้วอะคะ เขาก็เดินมาหาหนูเลยแล้วก็พูดว่า “มึงเป็นทอมหรือ เป็นทำไมวะ ไปเลิกเป็นทอมซะ”

กลุ่มการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

ส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหา เพราะบุคคลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นมากเกินไป จนอาจทำให้มีการละเมิดโดยไม่รู้ตัว เช่น “ชาลิต : ปัจจุบันมีช่องว่างโดยเฉพาะการเมือง มีโอกาสเปิดพื้นที่ ความรุนแรงเข้ามา สภาพสังคมมีเนื้อหาความรุนแรง โจมตี = ความขัดแย้ง”

คำตอบจากคำถาม ท่านคิดว่าอยากจะมีส่วนร่วมในการช่วยสร้างให้เกิดการเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างไรบ้าง

พบว่าทุกกลุ่มมีความเห็นเหมือนกัน คือ อยากมีส่วนร่วม โดยการช่วยรณรงค์การพูดคุย อธิบายว่าควรทำอย่างไร ให้เกิดการเคารพสิทธิผู้อื่น เพื่อให้ทุกคนรู้และให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิผู้อื่น ใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียที่แชร์เนื้อหา การเคารพสิทธิ ไม่โพสต์ ไม่แชร์เรื่องของคนอื่น และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

คำตอบจากคำถาม ท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างไรบ้าง

พบว่าทุกกลุ่มมีความเห็นเหมือนกัน คือ การใช้ช่องทางส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น คือ อินสตาแกรม (Instagram) ,ทวิตเตอร์ (Twitter) ,เฟสบุ๊ก (Facebook) ,ติ๊กต็อก (Tiktok) โดยต้องการเผยแพร่ในเรื่อง สิทธิ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิ จะได้ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น ทุกคนให้ความเห็นว่าทวิตเตอร์ (Twitter) จะเป็นช่องทางโซเชียลที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลได้เร็วที่สุด ส่วนติ๊กต็อก (Tiktok) จะเป็นช่องทางโซเชียลที่เข้าถึงคนทุกกลุ่มได้ง่าย มีคอนเทนต์ที่หลากหลาย สามารถทำคลิป วิดีโอสั้นเผยแพร่ รณรงค์ หากเป็นเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นได้ ตัวอย่างเช่น ละครคุณธรรม ในลักษณะที่เกี่ยวกับสิทธิ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิ จะได้ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น อาทิ “พันหยก : เชื่อมันโซเชียล ส่งเสริมได้ ใช้ส่งต่อความรู้ความเข้าใจ แบ่งปันความรู้ เห็นสิ่งใหม่ ให้สังคมมากขึ้น”

คำตอบจากคำถาม ท่านคิดว่าปัจจุบันเรามีปัญหาในเรื่องความสามัคคีหรือไม่ อย่างไรบ้าง

พบว่าทุกกลุ่มที่มีความเห็นร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ สรุปว่า ไม่ค่อยมีความสามัคคี เห็นได้จากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน การไม่ร่วมใจกันทำงาน สนใจแต่เรื่องของตัวเอง คำนิ้งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เพราะคนส่วนใหญ่จะเอาความเห็นของตนเองเป็นหลัก โดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งด้านแนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ศาสนา จารีตประเพณี สังคม สภาพแวดล้อม จึงทำให้เกิดความแตกแยก ทำให้ความสามัคคีน้อยลง

แต่มีบางส่วนมีความเห็นว่า ไม่มีปัญหา เพราะปัจจุบันยังมีความสามัคคีมากพออยู่แล้ว จะเห็นได้จากการที่ออกมารวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ และอยู่บนพื้นฐานในการยอมรับและ

เข้าใจซึ่งกันและกัน ถึงแม้จะมีการโต้แย้ง วิพากษ์ วิจารณ์ วิเคราะห์ และการตัดสินใจที่เห็นต่างกันบ้าง ก็ยังมีการให้ความช่วยเหลือกัน เช่น กรณีเกิดสาธารณภัย เป็นต้น “อู๋ม : มีเป็นเรื่องปกติ (ความขัดแย้ง) ซึ่งดีกว่าคิดเห็นเหมือนกัน เหมือนการล้างสมอง / คนไทยยังไม่ได้มีความสามัคคีในมิติการเมือง ไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) ความเห็น ยกเว้นกรณีสาธารณภัย”

คำตอบจากคำถาม ท่านคิดว่าอยากจะมีส่วนร่วมในการช่วยสร้างให้เกิดความสามัคคีอย่างไรบ้าง

พบว่าทุกกลุ่ม ทุกคนอยากมีส่วนร่วมในการช่วยสร้างให้เกิดความสามัคคี โดยจะหาโอกาสทำงานร่วมกัน ให้มีการอธิบาย แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อโน้มน้าวให้เปิดใจรับฟังอย่างตั้งใจ ซึ่งถ้าทำแบบตัวต่อตัวจะได้ผล เช่น “มีมี : การรับฟังอย่างตั้งใจ แบบตัวต่อตัวได้ผลสุด การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) อินสตาแกรม (Instagram) ,ทวิตเตอร์ (Twitter) ควรเตือนพวกใช้คำพูดแสดงความเกลียดชัง (Hate Speech) มีทุกข้อมูลในการสื่อสารออกไป” อยากช่วยรณรงค์เชิงความคิดไม่ให้เคยชินกับวัฒนธรรมความรุนแรง ตั้งแต่ระดับครอบครัว ซึ่งเริ่มจากการมีทัศนคติที่ดีก่อน และอยากส่งเสริมให้มีความสามัคคีและความเท่าเทียมทางเพศ โดยจะช่วยส่งต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ การเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ยอมรับและรับฟังความแตกต่างอย่างเหมาะสม เช่น “ฮิล : เริ่มจากการให้คำแนะนำเรื่องการเข้าใจกันและกัน เคารพสิทธิของคนอื่น”

คำตอบจากคำถาม ท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามัคคีอย่างไรได้บ้าง

พบว่าทุกกลุ่มมีความเห็นโดยรวมเหมือนกัน เช่นเดียวกันกับการช่องทางโซเชียล เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น และมีความเห็นเพิ่มเติม คือ ช่องทางสื่อโซเชียลมีเดียเป็นช่องทางในการแสดงออกถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และเป็นเวที ให้บุคคลในสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในรับทราบ แสดงความคิดเห็นและมุมมองที่แตกต่างกันได้อย่างอิสระ จนท้ายที่สุดนำไปสู่ความเข้าใจในมุมมองที่แตกต่างเหล่านั้นและทำให้ความแตกต่างเหล่านั้นสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน ด้วยสิ่งนี้จะทำให้เกิดความสามัคคีและลดโอกาสการเกิดความขัดแย้ง ได้เป็นอย่างดี

แต่มีบางส่วนโดยเฉพาะในกลุ่มการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พบว่าการใช้ช่องทางโซเชียลยังไม่สามารถสร้างหรือส่งเสริมความสามัคคีได้มากนัก เช่น “อู๋ม : โซเชียลมีเดียไม่ค่อยเป็นช่องทางให้เกิดความสามัคคี การยอมรับความคิดเห็นที่ที่แตกต่างหลากหลาย โซเชียลมีเดียจะเห็นการควบคุมมีเดียไลฟ์สไตล์ (Media Lifestyle) การตระหนักรู้ทางโซเชียลมีเดีย” หรือ “ทันหยก : เริ่มจากตัวเราเอง พูดเรื่องให้เกิดความเชื่อมโยงมากขึ้น/อธิบายประเด็นในสังคมเพื่อทำงานร่วมกัน แชรข้อมูลจากตัวเอง”

ประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จากการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีความเห็นประเด็นเดียวกันมากที่สุด คือ อยากรู้โรคเพศที่สามที่ได้รับ ได้รับความคุ้มครองหรือสิทธิอื่น ๆ รองลงมา คือ การรับฟังความเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียม และความมั่นคงทางรัฐ กับปัจเจกแยกกันไม่ออก การเคารพความเป็นส่วนตัว หากดูรวมกับการรับมือ กับความแตกต่างหลากหลาย การใช้กฎหมาย ปัจจุบันคนไม่เชื่อมั่นกระบวนการยุติธรรม ,การโพสต์แบบเร็วอาจเป็นดาบสองคม ,สื่อที่เข้าถึงคนสมัยนี้ แนะนำเฟสบุ๊ก ไอจี ทวิตเตอร์ เพราะมีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก ,ควรทำทั้งออนไลน์ (On line) และออฟไลน์ (Offline) เนื่องจากมีความแตกต่างกันด้านการรับข้อมูล เช่น ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่โซเชียลมีเดีย หรือคนที่ฐานะไม่พร้อมจะ สนับสนุนสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) ให้ตัวเอง และสังคมใดมีความสามัคคีเคารพสิทธิผู้อื่น เห็นพ้องต้องกัน สังคมนั้นย่อมมีความเจริญและสันติสุข ตามลำดับ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนต่อบทบาทหน้าที่และ ความมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ในมิติด้านการเมืองการปกครอง เรื่องการเลือกตั้ง และ มิติด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง และ มิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการ เคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคี เมื่อได้ทราบแนวความคิดดังกล่าวแล้ว จะสามารถวิเคราะห์ สรุปประเด็นต่าง ๆ เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายพลังเยาวชนในการมีส่วนร่วม พัฒนาประเทศไทยสู่อนาคตที่ยั่งยืนต่อไป เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับภาครัฐหรือองค์กรใดๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้ในการพัฒนาเยาวชน พัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยรวมต่อไป โดยการวิจัยครั้งนี้มีการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างเยาวชนจากประเด็นมิติต่าง ๆ

บริบทการพัฒนาประเทศของการสร้างเยาวชนให้มีส่วนร่วม มีเป้าหมายการปฏิรูปและ การพัฒนาประเทศ แผนการปฏิรูปประเทศ สร้างทิศทางการพัฒนาประเทศ เป็นรูปแบบกิจกรรมปฏิรูป การศึกษา มีหลักและกลไกการขับเคลื่อนนำไปสู่แผนการปฏิบัติ ที่สามารถมีการติดตามและ ร่วมประเมินผลแผน เป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย เป็นลำดับขั้นตอนต่อไปของ แต่ละกรณีศึกษาที่ต้องการ

สรุปผล

๑. มิติด้านการเมืองการปกครอง เรื่องการเลือกตั้ง

ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง ๓ ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และ ระดับอุดมศึกษา โดยจำแนกเป็น ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งในและนอกสถานศึกษา ๒) กลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษา และ ๓) กลุ่มที่ไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรม หรือ เคยเข้าร่วมเพราะเป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร การศึกษา จากสรุปผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้และรักษาสิทธิในการเลือกตั้ง มีอิสระทางความคิด และไม่มีใครหรือองค์กรใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ก็เคารพเสียงและสิทธิของบุคคลอื่น โดยทั้งกลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมฯ และกลุ่มที่ไม่ชอบ เข้าร่วมทำกิจกรรมฯ เน้นการพิจารณาผู้นำที่มีคุณภาพ เน้นผลงานเป็นหลัก ทำงานจริง มีประสิทธิภาพ และสุจริต

นอกจากนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง ๓ ระดับและทั้ง ๓ ประเภทกลุ่มแยกย่อย ยังมีข้อเสนอแนะที่บ่งชี้ถึงความต้องการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเลือกตั้งให้ดีขึ้น ได้แก่

- ช่วยรณรงค์ให้ทุกคนออกมาใช้สิทธิ และไม่ให้มีการซื้อสิทธิ ขายเสียง
- ควรจัดหาวิธีการจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม
- มีข้อเสนอแนะไปยัง กกต. เรื่องการสร้างความโปร่งใส ในการเลือกตั้ง และ

นับคะแนน

๒. มิติด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของเยาวชนทั้ง ๓ กลุ่มตัวอย่าง มีมุมมองและความเห็นที่สอดคล้องกันเป็นส่วนมาก แต่จะมีบริบทที่แตกต่างกันตามประสบการณ์และปัญหาผลกระทบที่ได้รับรู้ มีความต้องการในการมีส่วนร่วมจากตนเองเป็นที่ตั้งและขยายไปในครอบครัวและชุมชน ต้องการให้คนในสังคมให้ความร่วมมือ อยากให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกเพื่อมีส่วนร่วมในทุก ๆ คน

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อคิดเห็น แสดงทัศนคติในเรื่องของการมีส่วนร่วม จากการรับฟัง รับทราบข้อมูลและข่าวสาร การนำเสนอความคิดเห็น ที่ต้องการให้มีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี และอยากที่จะมีส่วนร่วม ต้องการพื้นที่ในการแสดงออกในรูปแบบ การสร้างกิจกรรมและโครงการที่รณรงค์การรักษาความสะอาด การส่งเสริมการแยกประเภทขยะ การนำขยะที่ยังสามารถใช้ได้อีกมาเวียนใช้ประโยชน์เพิ่มเติม เป็นการสร้างกฎระเบียบของสังคมที่เข้มแข็ง การขอความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นระดับของการมีส่วนร่วมที่มีการคิดริเริ่มวางแผน มีการดำเนินการ และการเผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์ แต่ยังไม่พบว่ามีการติดตามประเมิน และการขยายผลงาน อย่างต่อเนื่อง

๓. มิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคี

สรุปผลการวิจัยเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม

๓.๑ การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดีย ของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเปรียบเทียบแนวความคิดจากเยาวชนที่มีความเห็นแตกต่างกันอย่างไร

พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มองว่า หากไม่มีการเคารพสิทธิผู้อื่นจะนำมาสู่ปัญหา คือ มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความไม่สามัคคีและอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงและความขัดแย้ง จนละเมิดสิทธิในรูปแบบใหม่มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้เสรีภาพในการแสดงออก ข้อกล่าวอ้างด้านกฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม จารีต ประเพณี แนวคิด อุดมการณ์ ฯลฯ ที่ตนยึดถือ และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบและให้ผู้อื่นยอมรับ โดยไม่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มองว่าการใช้โซเชียลมีเดียเป็นรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมต่อการ

แสดงความเห็น ที่มีความแตกต่างหลากหลายของแต่ละบุคคล และถือเป็นพื้นที่ให้บุคคลในสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ และสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจในมิติที่มีความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้และก่อให้เกิดความสามัคคีและลดโอกาสการเกิดความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี

เยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศทั้ง ๓ ระดับการศึกษา ยังต้องการการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างสรรค์สังคมที่สามัคคีกันด้วยกระบวนการสันติวิธี เคารพสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ เช่น การรณรงค์ พุดคุย อธิบายว่าควรทำอะไร โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการทำความเข้าใจร่วมกันมากกว่าการผลักดันให้คนคิดต่างแยกตัวออกไปเป็นอีกฝ่ายที่จะนำมาสู่ความขัดแย้งต่อไป ดังนั้นการแสดงออกในการเคารพสิทธิของผู้อื่นของเยาวชน จึงเป็นการสร้างผู้มีบทบาทและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมให้สังคมไทยในเรื่องการเคารพสิทธิในทุกรูปแบบ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์

นอกจากนี้ ยังได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเคารพสิทธิของผู้อื่นโดยเฉพาะการเคารพสิทธิมนุษยชนในทุกมิติ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ การแสดงออกในประเด็นต่าง ๆ ในสังคม เช่น การแสดงออกทางเพศวิถีที่แตกต่างกัน การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในสถานศึกษา สิทธิในการแสดงความคิดเห็น การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม เพื่อต้องการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น และไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และสถานะทางเพศ ซึ่งถือเป็นการสร้างความเข้าใจเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม

ในส่วนของการช่องทางที่สามารถส่งเสริมการสื่อโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น กล่าวคือ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทุกช่องทาง ได้แก่ เฟสบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) หรือ ทวิตเตอร์ (Twitter) เร็วสุด และ ติกต็อก (Tiktok) เป็นแพลตฟอร์มที่เข้าถึงทุกกลุ่มคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีการสร้างคอนเทนต์ที่อธิบายหรือต้องการจะสื่อสารเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นได้ และนำไปผลิตในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการเผยแพร่ เช่น ทำคลิปวีดีโอสั้นเผยแพร่ รณรงค์ ตัวอย่างเช่น ละครคุณธรรมโดยอยากเผยแพร่ในเรื่องสิทธิเสรีภาพ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิของแต่ละบุคคลเพื่อที่จะได้ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่นการแสดงออกในการมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ ทางสังคม

ผู้วิจัยยังพบว่าในกลุ่มเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศที่แตกต่างกันในระดับการศึกษานั้น มีส่วนที่เห็นเหมือนกันคือ เยาวชนควรมีบทบาทในการแก้ปัญหาความเท่าเทียมและเสมอภาคทางสังคมโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ ต้องการการยอมรับในความแตกต่าง การเคารพสิทธิในเรือนร่าง ความสิ้นไหลและการแสดงออกระหว่างเพศที่มีความหลากหลายมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น กลุ่ม Non binary หรือกลุ่มผู้ที่ไม่ต้องการมีเพศสภาพเป็นชายและหญิง ที่สังคมอาจพบว่าเป็นประเด็นใหม่ ที่ยังไม่สามารถทำความเข้าใจได้ในทันที ขอเพียงแค่ออมรับและเรียนรู้ ไม่ลดทอนหรือกลั่นแกล้ง ก็เท่ากับเป็นการสร้างความสามัคคีให้ได้ในระดับหนึ่งเป็นต้น

ในส่วนของการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อบูรณาการไปสู่การเคารพสิทธิของผู้อื่นและการสร้างความสามัคคีผ่านการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผู้ให้ข้อมูลมองว่า โซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่เสรีภาพทั้งในแง่การรับและการสื่อสารข้อมูลและความรู้ใหม่ รวมทั้งเป็นพื้นที่ของการต่อรองอำนาจระหว่างเยาวชนกับผู้ใหญ่ รัฐ และผู้มีอำนาจ การจัดเก็บและเข้าถึงข้อมูลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยมองว่า ควรเปิดและจัดพื้นที่สำหรับการแสดงออกพื้นที่สาธารณะ ให้เสียงและแนวคิดเชิงอุดมคติของเยาวชนผู้ให้ข้อมูลสามารถแลกเปลี่ยนการได้รับการยอมรับจากสังคมจิตวิทยา เพื่อลดปัญหาการไม่เคารพสิทธิเสรีภาพในทุกเรื่องโดยเริ่มจากบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐาน คือ เรื่องการเคารพสิทธิในการแสดงออกตามเพศวิถี เคารพในอัตลักษณ์ทางเพศ ของแต่ละปัจเจกบุคคล เพื่อพัฒนาไปสู่ความสามัคคีในระดับชาติ โดยมองว่า การเคารพสิทธิเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญในการทำให้เกิดความสามัคคี ในระดับหนึ่ง เพราะหากสังคมยังมีการกลั่นแกล้ง (bully) ผ่านสื่อสังคมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเข้าใจ การยอมรับและไม่ยอมรับ จนกลายเป็นความเห็นต่างและกลายเป็นปัญหา ทั้งการทำร้ายร่างกาย จิตใจ การกีดกันทางสังคมสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะโซเชียลมีเดียเป็นต้น ในขณะที่ให้ข้อมูลที่เห็นต่างกัน ประเด็นเรื่องความสามัคคี เป็นเรื่องที่ไม่ได้กระทบต่อความมั่นคงของรัฐตราบใดที่ไม่ได้เกิดปัญหาความรุนแรง หรือการใช้กำลังทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือการคุกคามด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นการคุกคามด้วยการฟ้องร้องดำเนินคดี ในกรณีที่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในโซเชียลมีเดีย กลับมีการฟ้องร้องดำเนินคดี ทำให้พบว่า โซเชียลมีเดียกลายเป็นเครื่องมือหนึ่ง ที่ทำให้การเข้าถึงตัวบุคคล ที่ต้องการแสดงออกและมีส่วนร่วมต่อประเด็นได้ง่าย รวมถึงการถูกดำเนินคดีและส่งผลกระทบต่ออนาคต เป็นต้น

สรุป คือ การเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคีอันเป็นคุณธรรมจริยธรรมผ่านโซเชียลมีเดีย ผู้ให้ข้อมูลมองว่า มุมมองในความหมายและการให้ความหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลต้องการการเปิดใจ เปิดพื้นที่และเปิดความรู้ ด้วยมุมมองใหม่ที่ปราศจากอคติและริบดัดสินต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศและต่อเยาวชนในปริมณฑลอื่น ๆ ทางสังคม ทั้งเรื่องการเคารพ ยอมรับและเรียนรู้ในสิทธิขั้นพื้นฐาน การแสดงออกและการเคารพในสิทธิมนุษยชน ไม่มองว่าเยาวชนที่คิดต่างเห็นต่าง แสดงออกต่างกลายเป็นภัยคุกคามหรือกลายเป็นผู้สร้างปัญหาทางสังคมเป็นสิ่งแปลกแยกแปลกปลอม และสร้างความแปลกแยกให้สังคม

๓.๒ การกลไกเพื่อพัฒนาความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรม มีรูปแบบดังนี้

การพัฒนาโซเชียลมีเดียให้เป็นเครื่องมือ Social Media ทุกช่องทาง เฟสบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) หรือ ทวิตเตอร์ (Twitter) เร็วสุด และ ตี้ก ต็อก (Tiktok) เป็นแพลตฟอร์มที่เข้าถึงคนทุกกลุ่มได้ง่าย มีคอนเทนต์ที่หลากหลายสามารถทำคลิป วิดีโอสั้นเผยแพร่ รณรงค์ เรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นได้ ตัวอย่างเช่น ละครคุณธรรม สื่อคุณธรรม นั้นหมายความว่า หากเราเข้าใจพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียของเยาวชนยุคปัจจุบันเพื่อนำมาออกแบบเนื้อหาและรูปแบบให้พวกเขาเข้าถึงได้ย่อมสามารถเผยแพร่ในเรื่องส่งเสริมบทบาทด้านสิทธิเสรีภาพ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิ

ของแต่ละบุคคลเพื่อที่จะได้ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่นการแสดงออกในการมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ ทางสังคมได้ โดยการส่งเสริมบทบาทการเคารพสิทธิเสรีภาพและความสามัคคีต้องมีความเปิดกว้าง ทันสมัย เข้าใจง่าย ทรงพลัง กระชับสั้น สนุกสนาน กระตุ้นเร้าอารมณ์ สอดคล้องการนำไปใช้และอยาก ส่งต่อหรือแชร์ต่อของเยาวชน เช่น เนื้อหาต้องแสดงถึงการเคารพสิทธิของผู้ที่มีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ทางเพศที่ต้องไม่ปิดกั้นความคิดเห็น ไม่บูลลี่หรือกลั่นแกล้ง กดเหยียด หรือ เป็นประเด็นที่ด้อยค่า ผู้ที่เห็นต่าง รวมทั้ง เป็นพื้นที่ปลอดภัยไม่นำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดี มีอิสระและให้เกียรติซึ่งกัน และกัน เพราะเยาวชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องการใช้ภาษาและการแสดงออกอาจยังมีกรอบที่ผู้ปกครอง วางไว้ตามแบบแผนหรือจารีตเดิมของสังคม ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ต้องมีรูปแบบที่น่าสนใจดึงดูดเยาวชน ให้พร้อมเรียนรู้และปฏิบัติตาม รวมทั้ง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการออกแบบ ความคิด โครงสร้าง เนื้อหา วิธีการนำเสนอ และการนำผลลัพธ์ไปประยุกต์ใช้ สร้างสรรค์ต่อยอด สิ่งใหม่ เพราะการพัฒนาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมและมีการตีความทางสังคมในแง่มุมที่ แตกต่างกันจากประสบการณ์ วิธีคิด เจตคติ ทศนคติ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถออกแบบ ด้วยตนเองย่อมช่วยให้เกิดความสนใจและสามารถเทคนิควิทยาการในการสื่อสารในรูปแบบที่สามารถ เข้าถึงความต้องการของพวกเขาได้

กลไกการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม ควรมีการเปิดพื้นที่ปลอดภัยรับฟัง ความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยปราศจากอคติและไม่มี การนำไปสู่การฟ้องร้องคดี หรือการลงโทษ เพราะ เยาวชนต้องการผู้ที่เข้าใจและนำความคิดเห็นของพวกเขาไปสู่การปฏิบัติ เพราะในการมีส่วนร่วม อย่างจริงจังจะช่วยให้เยาวชนมีบทบาทนำในการแก้ปัญหาสังคมทั้งในเชิงโครงสร้าง เชิงปัจเจกและ ทศนคติ โดยการให้บทบาทและความสำคัญกับเยาวชนในปริมนทลทางอำนาจนำในสังคมจะช่วยให้ เยาวชนรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนสำคัญและมีพลังในการขับเคลื่อนสังคมอย่างมีนัยสำคัญต่อไป

กลไกด้านกฎหมาย วัฒนธรรมและกติกาสังคม ได้แก่ กลไกในการเข้าชื่อ เสนอกฎหมายและข้อเรียกร้องไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยในด้านการมีส่วนร่วมที่เยาวชนได้ สะท้อนถึงเหตุผลที่ต้องการพื้นที่ในการแสดงออกในสื่อโซเชียลมีเดียก็เพื่อต้องการการเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่ดี เพราะเห็นปัญหาที่เกิดจากการไม่มีส่วนร่วมและตัวบทกฎหมายมีข้อจำกัดในการ เปิดโอกาส ดังนั้นควรแก้กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยไม่ต้องใช้เกณฑ์ของที่ต้องมากกว่า ๑๘ ปีขึ้นไปอาจลดลงให้เหลือ ๑๒ ปี ดังนั้น การมีกลไกกฎหมาย กลไก วัฒนธรรมการรับฟังและ นำแนวคิดของเยาวชนไปต่อยอดหาทางแก้ไขโดยไม่มองว่าเยาวชนเป็นเด็กที่ยังอ่อนด้อยประสบการณ์ และกลไกสร้างกติกาสังคมที่สอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศที่ให้เกียรติให้คุณค่าและ ให้ความหมายกับการมีส่วนร่วมในการรับฟังทุกเสียงโดยเฉพาะเสียงของเยาวชน ซึ่งเป็นกลไกของกำลัง อำนาจของชาติในปัจจุบัน และเยาวชนมองว่า การเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถสะท้อน กฎหมาย วัฒนธรรมและกติกาสังคมในด้านที่พวกเขาเกี่ยวข้อง ทั้งด้านการศึกษา สวัสดิการ การเมือง การปกครอง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมของเยาวชนเอง ผู้มีอำนาจกลับมองว่า เยาวชนควรจะเรียนหนังสือให้จบก่อนค่อยมาเกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง หรือกิจกรรมทางสังคมที่มีข้อเรียกร้องต่าง ๆ เช่น การปฏิรูปสถาบันสำคัญๆของสังคม ความเหลื่อมล้ำ การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น

๓.๓ เพื่อสร้างกลไกการสื่อสารที่จะนำไปใช้กับเยาวชนที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเยาวชน และได้วิเคราะห์เพื่อนำเสนอกลไกการสื่อสารที่จะนำไปใช้กับเยาวชนที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง พบว่า กลไกสำคัญที่ได้จากการศึกษาวิจัย คือ “เยาวชนนำ รัฐหนุน” ภายใต้แนวคิดของการ “รับฟัง เปิดใจและทำงานร่วมกัน” ให้เยาวชนนำเยาวชน โดยผู้วิจัยพบว่า กลไกการผลิตสื่อที่นำไปใช้กับเยาวชน ต้องเสริมหนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดตั้งแต่ต้นทาง คือการกำหนดเป้าหมาย สิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ กลางทาง คือ กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม เข้าถึงทรัพยากร และปลายทางทั้งผลลัพธ์ทั้งเชิงการบรรลุเป้าหมายและเชิงการนำไปประยุกต์ใช้ โดยรัฐต้องคำนึงถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ สิทธิต่าง ๆ ที่ได้ลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศสอดคล้องกับกับสิทธิและเสรีภาพ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) โดยรัฐจะต้องสร้างความตระหนักรู้ ให้ความรู้และสนับสนุนการเคารพในสิทธิส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีสิทธิชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกกีดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้าม การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสอดคล้องของกลไกสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงมากที่สุดอีกประการที่ได้กล่าวแล้ว คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยังมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องสิทธิมนุษยชนและการสื่อสาร

อภิปรายผลการวิจัย

๑. มิติด้านการเมืองการปกครอง เรื่องการเลือกตั้ง

ด้านบทบาทในการมีส่วนร่วม

เยาวชนส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันในด้านบทบาทและความต้องการ คือ มีบทบาทในการใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ และต้องการให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรมตรวจสอบได้ และต้องได้นักการเมืองที่มาช่วยแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (๑) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน ๔ มิติ ในการตัดสินใจ ดำเนินการ รับประโยชน์และประเมินผล นอกจากนั้นยังพบว่าเยาวชนในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีความคิดเห็นทางการเมืองที่มากกว่าระดับมัธยมศึกษา ดังที่นาถขญา (๒) ได้ระบุผลการวิจัยว่า อายุและระดับการศึกษาของเยาวชนที่สูงขึ้น จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นด้วย

ด้านความต้องการในการมีส่วนร่วม

เยาวชนส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันในด้านการมีส่วนร่วม เรื่องอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามที่ภิญโญ (๓) ศึกษาการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ขึ้นอยู่กับเหตุผล ๓ ประการ กล่าวคือ แนวความคิดทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ หลักทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา และกฎหมายที่ทางกฎหมาย ซึ่งการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเลือกตั้งของไทยที่ให้บุคคลอายุ ๒๐ ปี ขึ้นไปมีสิทธิเลือกตั้งนั้น เป็นการยึดถือเกณฑ์อายุตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือว่า บุคคลจะเป็นผู้ใหญ่เมื่อมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ และได้บวชเรียนแล้ว นอกจากนี้การกำหนดอายุยังขึ้นอยู่กับเกณฑ์อายุบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งไม่ถูกต้องกับหลักการในสากลประเทศ จึงเห็นควรที่จะมีการแก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้ โดยให้บุคคลอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปมีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากในสภาพปัจจุบันเศรษฐกิจและสังคมแปรเปลี่ยนไป การศึกษาของประชาชนและการสื่อสารมวลชนเจริญก้าวหน้า อีกทั้งกฎหมายของไทยก็ได้ระบุว่าบุคคลที่มีอายุ ๑๘ ปี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมาแล้วเป็นเวลานาน

ด้านช่องทางการสื่อสาร

เยาวชนนิยมใช้สื่อออนไลน์เนื่องจากมีข้อมูลจำนวนมาก และไม่ได้ผ่านกระบวนการคัดกรองจากองค์กรสื่อ แต่เป็นข้อมูลจากแต่ละแหล่งข่าว ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ส่งสารโดยตรง สอดคล้องกับทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในสื่อ (Uses and gratifications Theory) ผู้รับสารมีความรับผิดชอบในการเลือกสื่อเพื่อสนองต่อความต้องการของตนและใช้สื่อที่ได้มาเป็นหนทางในการสร้างความพึงพอใจ (สุรพงษ์ (๔)) สื่อใหม่มีลักษณะกระตุ้นให้เกิด active มากกว่า passive คือ มีการสื่อสารสองทางที่สามารถเรียกร้อง กระตุ้นให้ผู้ใช้ต้อง Active (กาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนพล, (๕))

๒. มิติด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง

ด้านบทบาทในการมีส่วนร่วม

สำหรับ บทบาทในการมีส่วนร่วมของเยาวชนกับการพัฒนาประเทศในเรื่องสิ่งแวดล้อมกับการจัดการขยะในชุมชนเมือง สรุปได้ว่า มีระดับของการมีส่วนร่วมอยู่ในการแสดงออกมาทั้งรูปแบบการรับฟังการเสนอแนะ การให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหา ยังขาดในส่วนของการประเมินและติดตาม ซึ่งในส่วนนี้ ภายใต้การกำกับดูแลของเยาวชนในกลุ่มนี้ที่มีช่วงอายุระหว่าง ๑๘-๒๔ ปี ยังคงสถานะของการเป็นนักเรียนและนักศึกษา และบางส่วนที่เพิ่มเริ่มทำงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเยาวชนในประเทศไทยในช่วงวัยนี้ เป็นช่วงวัยที่มีความคิดริเริ่มต้องการการแสดงออก จึงเสนอควรในทางหน่วยงานภาครัฐฯที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเยาวชน ควรที่จะออกแบบเนื้อหาในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมการแก้ปัญหาในเรื่องขยะในชุมชนการสร้างวินัยที่ดีตั้งแต่เริ่มของเด็ก ๆ ที่จะก้าวมาเป็นเยาวชนไทยที่พัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

ด้านความต้องการในการมีส่วนร่วม

สำหรับ ความต้องการในการมีส่วนร่วมของเยาวชนกับการจัดการขยะในชุมชนเมือง ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักกิจกรรมที่มีประสบการณ์จะต้องการพื้นที่การแสดงออกทางความคิดและ กิจกรรมที่ ต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่ประสบปัญหา เรื่องขยะจะต้องการมีส่วนร่วมกับการสร้างกฎระเบียบและมาตรการการกำหนดบทลงโทษของสังคม กรณีที่มีบุคคลละเลยไม่ใส่ใจในการทิ้งขยะในพื้นที่สาธารณะ อีกทั้งยังต้องการสร้างวินัยของเยาวชน ในรุ่น ๆ ต่อ ๆ ไปให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมและรักษาความสะอาด ในบ้านเมือง ส่วนกลุ่มตัวอย่างโดยทั่วไปในสถานศึกษาอยากให้มีการสนับสนุนบุคลากรในเรื่องการจัดการขยะที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีประสบการณ์มาถ่ายทอดเล่าสู่สังคม ต่อยอดองค์ความรู้ ในเรื่องการจัดการขยะที่ครอบคลุมและทันสมัย สร้างวิธีการสืบค้นได้จากสื่อสังคม online

ด้านช่องทางการสื่อสาร

การสื่อสารที่เยาวชนให้ข้อคิดเห็นในเรื่องของการจัดการขยะในชุมชนเมือง จะต้องเป็น การสื่อสารที่เป็นลักษณะที่จับต้องได้และเป็นรูปธรรม เนื้อสารที่สื่อสารจะต้องเห็นภาพ เข้าใจได้ง่าย รูปแบบการสื่อสารจะใช้แบบ Social online หรือ แบบจัดเวทีเสวนาร่วมกัน มีการประชุมร่วมกัน ในกลุ่มเยาวชน โดยผู้ที่รับสารจะต้องเปิดกว้างในเวทีการแสดงความคิดเห็นและพร้อมสนับสนุนกิจกรรม ที่เสนอ หรือจะสื่อสารจากรูปแบบกิจกรรมให้ผู้รับสารเห็นถึงความสำคัญ

๓. มิติด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคี

อภิปรายผลของการวิจัยเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

๑. บทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศ ต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเปรียบเทียบแนวความคิดจากเยาวชนที่มีความเห็นแตกต่างกัน เช่น ประเด็นทางการเมืองทั้งต่อโครงสร้างอำนาจนิยมของรัฐ แนวคิดเชิงนโยบาย สถานการณ์ทางสังคม พฤติกรรมของนักการเมือง การแสดงออกผ่านสัญลักษณ์และวาทกรรมต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ในฐานะพลเมืองในสังคม และต้องการนำเสนอวิธีการและ เป้าหมายในการเคลื่อนไหวทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง ทั้งในด้านการสนับสนุนและ ต่อต้านด้วยตนเอง นอกจากนี้ ในด้านการส่งเสริมความมั่นคงเรื่องคุณธรรมจริยธรรมด้านการสร้างความสามัคคีนั้น มองว่า การตีความในนิยามด้านคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความสามัคคีมีความแตกต่าง จากผู้ใหญ่และผู้มีอำนาจที่ต้องการให้เป็นเด็กดีที่อ่านอนสอนง่าย ตั้งใจเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งเยาวชน ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ และคิดว่าการใช้โซเชียลมีเดียในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์สังคม เป็นสิทธิเสรีภาพโดยชอบธรรม แต่อาจไม่นำมาสู่การสร้างสามัคคีในนิยาม

ของผู้ใหญ่และมองว่าความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของสังคมประชาธิปไตย ขอเพียงแต่ทุกคนสามารถยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ และเคารพในสิทธิการแสดงความคิดเห็น สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิของพลเมืองในการแสดงออกไม่นำมาสู่การใช้ความรุนแรง การดำเนินคดี หรือการใช้การบังคับ ด้อยค่าต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าว ดังนั้น เยาวชนผู้ให้ข้อมูลมอง การเคารพสิทธิเสรีภาพทั้งของตนเองและของผู้อื่นซึ่งอาจนำมาซึ่งการให้ความสำคัญกว่า การมีความสามัคคีที่ต้องคิดเห็น กระทำ หรือแสดงออกเหมือนกันเพียงอย่างเดียวโดยมองว่าการยอมรับและเคารพสิทธิของผู้อื่นย่อมเป็นการมีส่วนร่วมอย่างหนึ่ง แต่จะนำมาซึ่งความมั่นคงของรัฐได้ ก็ต่อเมื่อประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ และทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยไม่นำมาสู่ความแตกแยกที่รุนแรง ทั้งในโลกความเป็นจริงทางกายภาพและโลกเสมือนจริงผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย โดยมองว่า หากผู้มีอำนาจไม่ใช้อำนาจที่เกินขอบเขตมากดทับสิทธิของเยาวชน ในปริมณฑลทางความคิด ความรู้ ท่าทีการมีส่วนร่วมผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนไทยในปัจจุบันอย่างมากขึ้นเรื่อย ๆ การวิจัยได้มีการสะท้อนการมีส่วนร่วมในการสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและบทบาทการสร้างสามัคคี โดยผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ที่เยาวชนเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมให้สังคมไทยในเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นโดยเฉพาะการเคารพสิทธิทางเพศวิถีที่แตกต่างกัน แต่การสร้างสามัคคีนั้น ดังนั้น จึงควรที่จะสร้างความตระหนักรู้ในการเคารพสิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน สิทธิอำนาจในการเรียกร้องและแสดงออกในฐานะพลเมือง เพื่อสร้างความสามัคคีในความหลากหลายและเท่าเทียมในคุณค่าความเป็นมนุษย์อันจะเป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านของความสามัคคีที่ยั่งยืนกว่าการมีความคิดเห็นที่ต้องเป็นไปในทางเดียวกันอย่างเดียว เห็นเหมือนกันเท่านั้นและการที่เยาวชนผู้ให้ข้อมูลมองว่าสังคมมีพลวัตที่มีความแตกต่างของบริบททางสังคมและยุคสมัย ที่แตกต่างกันจนอาจกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างวัยก็เป็นไป ดังนั้น การมีส่วนร่วมช่วยในการทำให้เกิดการเคารพสิทธิของผู้อื่น ในการนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่า การมีส่วนร่วมช่วยทำให้เกิดการเคารพสิทธิของผู้อื่นเพราะมองว่าการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์สังคม ไม่นำมาสู่การสร้างสามัคคี แต่อาจนำไปสู่ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จนกลายเป็นความขัดแย้งและมองว่า ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งถ้าหากทุกคนสามารถยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ และเคารพในสิทธิการแสดงความคิดเห็น สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิของพลเมืองในการแสดงออกย่อมเป็นการมีส่วนร่วมในการอยู่ร่วมกันได้โดยไม่นำมาสู่ความแตกแยก ทั้งในโลกความเป็นจริงทางกายภาพและโลกเสมือนจริงผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนไทยในปัจจุบันอย่างมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางการสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้น เริ่มต้นตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการมีส่วนร่วมทำให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance)

และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการ แก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียนโดยสอดคล้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม (วันชัย วัฒนศัพท์, ๒๕๕๓) แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น เยาวชนผู้ให้ข้อมูลเห็นพ้องว่าหลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะรวมถึงการให้ความสำคัญต่อมนุษย์ไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยี และควรคิดว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันมาตั้งแต่เกิด มีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง มีความสามารถพัฒนาชีวิต ให้ดีได้ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, ๒๕๕๖) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าในกลุ่มเยาวชนที่เห็นต่างกันนั้น มีส่วนที่เห็นเหมือนกันคือ เยาวชนควรมีบทบาทในการ แก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมและไม่เสมอภาคระหว่างเพศ รวมทั้ง การยอมรับในความแตกต่าง ระหว่างเพศ ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น กลุ่ม Non binary หรือกลุ่มผู้ที่ไม่ต้องการมีเพศสภาพเป็นชายและหญิง รวมทั้งการที่ผู้ใหญ่ รัฐบาล ผู้มีอำนาจ ผู้เกี่ยวข้อง ควรจัดพื้นที่สำหรับการ แสดงออก การใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ การได้รับการยอมรับจากสังคมจิตวิทยา เพื่อลดปัญหาการ ไม่เคารพสิทธิเสรีภาพในทุกเรื่องโดยเริ่มจากบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐานคือ เรื่องการเคารพสิทธิในการแสดงออกตามเพศวิถี เคารพในอัตลักษณ์ทางเพศ ของแต่ละปัจเจก เพื่อพัฒนาไปสู่ความสามัคคีในระดับชาติ โดยมองว่า การเคารพสิทธิเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญในการทำให้เกิดความสามัคคี ในระดับหนึ่ง เพราะหากสังคมยังมีการกลั่นแกล้ง (bully) หรือการกดเหยียดเบียด ขีดทั้งทางสังคมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม โดยการกดเหยียดเบียดข่มมีมากขึ้นตามพลวัตของการปะทะประสานทางสังคม กล่าวคือ เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวหน้า ในแง่มุมของสิทธิมนุษยชนของเยาวชนต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศทำให้เกิดช่องว่างระหว่าง ความเข้าใจและไม่เข้าใจ การยอมรับและไม่ยอมรับ จนกลายเป็นความเห็นต่างและกลายเป็นปัญหา ทั้งการทำร้ายร่างกาย จิตใจ การกีดกันทางสังคมสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสื่อโซเชียลมีเดียเป็นต้น ในขณะที่ให้ข้อมูลที่เห็นต่างกัน ประเด็นเรื่อง ความสามัคคี เป็นเรื่องที่ไม่ได้กระทบต่อความมั่นคงของ รัฐบาลใดที่ไม่ได้เกิดปัญหาความรุนแรง หรือการใช้กำลังทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือการคุกคามด้วย วิธีการต่าง ๆ เช่นการคุกคามด้วยการฟ้องร้องดำเนินคดี ในกรณีที่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในสื่อโซเชียลมีเดีย กลับมีการฟ้องร้องดำเนินคดี ทำให้พบว่า สื่อโซเชียลมีเดียกลายเป็นเครื่องมือหนึ่ง ที่ทำให้การเข้าถึงตัวบุคคล ที่ต้องการแสดงออกและมีส่วนร่วมต่อประเด็นได้ง่ายและอาจจะกระทบต่อ อนาคตของเยาวชนหากมีคดีอาญาติดตัวต่อไป เป็นต้น

สรุป การสร้างการความเคารพสิทธิของผู้อื่นและการสร้างความสามัคคี ควรทำความเข้าใจในประเด็นสิทธิมนุษยชน ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเปราะบางและการไม่สามารถบังคับ ควบคุมด้วยกฎหมายเพียงอย่างเดียวแต่ควรเปิดกว้างให้มีมุมมองในแง่การมีส่วนร่วม และเรียนรู้สิ่งใหม่ ร่วมกัน โดยเฉพาะด้านความหลากหลายทางเพศที่มีข้อเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐาน การแสดงออกและการ

เคารพในสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ควรนำเยาวชนมามีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองที่เป็นกำลังสำคัญโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความสามัคคีในความหลากหลายและเท่าเทียมในคุณค่าความเป็นมนุษย์อันจะเป็นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านของความสามัคคีที่ยั่งยืนกว่า การพยายามยึดเยียดการมีความคิดเห็นที่ต้องเป็นไปในทางเดียวกันอย่างเดียว และเป็นความคิดเห็นที่เยาวชนผู้ให้ข้อมูลมองว่าเป็นความแตกต่างของบริบททางสังคมและยุคสมัย ที่แตกต่างกันจนอาจกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างวัย

๒. เพื่อสร้างกลไกเครื่องมือเพื่อพัฒนาความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรม

๒.๑ การพัฒนาสื่อทุกรูปแบบที่สามารถเข้าถึงเยาวชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โซเชียลมีเดียให้เป็นเครื่องมือส่งเสริมบทบาทการเคารพสิทธิเสรีภาพ และความสามัคคีต้องมีความเปิดกว้าง ทันสมัยและสอดคล้องการที่เยาวชนนำไปใช้ได้จริง โดยเน้นการมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และ ในแนวตั้งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา ซึ่งในงานวิจัยสะท้อนให้เห็นการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยสิ่งที่เยาวชนต้องการรับรู้ คือ เนื้อหาต้องแสดงถึงการเคารพสิทธิของผู้ที่มีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ไม่ปิดกั้นความคิดเห็น ไม่บูลลี่หรือกลั่นแกล้ง กดเหยียด หรือ เป็นประเด็นที่ด้อยค่าผู้ที่เห็นต่าง รวมทั้ง เป็นพื้นที่ปลอดภัยไม่นำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดี มีอิสระและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เพราะเยาวชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องการใช้ภาษาและการแสดงออกอาจยังมีกรอบที่ผู้ปกครองวางไว้ตามแบบแผนหรือจารีตเดิมของสังคม ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ต้องมีรูปแบบที่น่าสนใจดึงดูดความสนใจ เข้าใจในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีจิตวิทยาที่ดีในการพัฒนาเจตคติของเยาวชนให้พร้อมเรียนรู้และปฏิบัติตาม รวมทั้ง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการออกแบบความคิด โครงสร้าง เนื้อหา วิธีการนำเสนอ และการนำผลลัพธ์ไปประยุกต์ใช้ สร้างสรรค์ต่อยอด สิ่งใหม่ เพราะการพัฒนาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม และมีการตีความทางสังคมในแง่มุมที่แตกต่างกันจากประสบการณ์ วิธีคิด เจตคติ ทัศนคติ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถออกแบบด้วยตนเองย่อมช่วยให้เกิดความสนใจและสามารถเทคนิควิทยาการในการสื่อสารในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงความต้องการของพวกเขาได้

๒.๒ ในด้านของกลไกการมีส่วนร่วมควรมีการเปิดพื้นที่ปลอดภัยรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยปราศจากอคติและไม่มี การนำไปสู่การฟ้องร้องคดี หรือการลงโทษ เพราะเยาวชนต้องการผู้ที่เข้าใจและนำความคิดเห็นของพวกเขาไปสู่การปฏิบัติ เพราะในการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจะ

ช่วยทำให้เยาวชนมีบทบาทนำในการแก้ปัญหาสังคมทั้งในเชิงโครงสร้าง เชิงปัจเจกและทัศนคติ โดยการให้บทบาทและความสำคัญกับเยาวชนในปริมาณทางอำนาจนำในสังคมจะช่วยทำให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนสำคัญและมีพลังในการขับเคลื่อนสังคมอย่างมีนัยสำคัญต่อไป

๒.๓ กลไกด้านกฎหมาย วัฒนธรรมและกติกาสังคม ในด้านการมีส่วนร่วมที่เยาวชนได้สะท้อนถึงเหตุผลที่ต้องการพื้นที่ในการแสดงออกในสื่อโซเชียลมีเดียก็เพื่อต้องการการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เพราะเห็นปัญหาที่เกิดจากการไม่มีส่วนร่วมและตัวบทกฎหมายมีข้อจำกัดในการเปิดโอกาส เช่นการเข้าชื่อเสนอกฎหมายต้องมีอายุมากกว่า ๑๘ ปีขึ้นไป ดังนั้น การมีกฎหมาย วัฒนธรรม และกติกาสังคมที่สอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ ที่ควรรับฟังทุกเสียงโดยเฉพาะเสียงของเยาวชน ซึ่งเป็นกลไกของกำลังอำนาจของชาติในปัจจุบัน และเยาวชนมองว่า การเปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถสะท้อน กฎหมาย วัฒนธรรมและกติกาสังคมในด้านที่พวกเขาเกี่ยวข้อง ทั้งด้านการศึกษา สวัสดิการ การเมือง การปกครอง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมของเยาวชนเอง ผู้มีอำนาจกลับมองว่า เยาวชนควรจะเรียนหนังสือให้จบก่อนค่อยมาเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง หรือกิจกรรมทางสังคมที่มีข้อเรียกร้องต่าง ๆ เช่น การปฏิรูประบบสถาบันสำคัญ ๆ ของสังคม ความเหลื่อมล้ำ การทุจริต คอร์รัปชัน เป็นต้น

๓. เพื่อสร้างกลไกการสื่อสารที่จะนำไปใช้กับเยาวชนที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

กลไกสำคัญที่ได้จากการศึกษาวิจัยคือ “เยาวชนนำ รัฐหนุน” ภายใต้แนวคิดของการ “รับฟัง เปิดใจและทำงานร่วมกัน” ให้เยาวชนนำเยาวชน โดยผู้วิจัยพบว่า กลไกการผลิตสื่อที่นำไปใช้กับเยาวชน ต้องเสริมหนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดตั้งแต่ต้นทาง คือการกำหนดเป้าหมาย สิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ กลางทาง คือ กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม เข้าถึงทรัพยากร และปลายทางทั้งผลลัพธ์ทั้งเชิงการบรรลุเป้าหมายและเชิงการนำไปประยุกต์ใช้ โดยรัฐต้องคำนึงถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ สิทธิต่าง ๆ ที่ได้ลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศสอดคล้องกับกับสิทธิและเสรีภาพ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) โดยรัฐจะต้องสร้างความตระหนักรู้ ให้ความรู้และสนับสนุนการเคารพในสิทธิส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีสิทธิชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกกีดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้าม การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมี

ครอบคร้ว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสอดคล้องของกลไกสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงมากที่สุดอีกประการที่ได้กล่าวแล้วคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยังมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องสิทธิมนุษยชนและการสื่อสาร ดังนี้

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่นและสอดคล้องกับงานวิจัยของศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ ได้แบ่งแยก “สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” ออกจากความหมายของคำว่า “สิทธิตามความหมายทั่วไป” โดยสิทธิตามรัฐธรรมนูญหมายถึง อำนาจที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรอง คุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใด หรือไม่กระทำการใด ซึ่งการให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรียกร้องต่อ

องค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตน ในบางกรณีการรับรองดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิตามรัฐธรรมนูญยังหมายรวมถึง การให้หลักประกันในทางหลักการซึ่งหมายถึงการมุ่งคุ้มครองต่อสถาบันในทางกฎหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น สิทธิตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับรัฐ และสิทธิตามรัฐธรรมนูญเป็นสิทธิที่ผูกพันองค์กรใช้อำนาจรัฐทั้งหลายต้องให้ความเคารพ ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมีผลในทางปฏิบัติ เป็นต้น และสอดคล้องกับความหมายของ “เสรีภาพ” (Liberty) ที่หมายถึง “ความมีเสรีหรือสภาพที่ทำได้โดยปลอดอุปสรรค สภาพที่มีสิทธิที่จะทำ จะพูดได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น” กล่าวขยายความได้ว่า เสรีภาพเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมายรับรอง และคุ้มครองแก่บุคคลที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการใด ๆ ตามที่เขาต้องการได้โดยอิสระ หรือโดยปลอดจากอุปสรรคหรือการบังคับขัดขวาง เสรีภาพจึงก่อหน้าที่ตามกฎหมายให้รัฐและบุคคลอื่นที่จะต้องเคารพและไม่ไปรบกวน ขัดขวางการใช้เสรีภาพของเขา หรือผู้เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะในมุมมองที่พวกเขาสนใจ เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของเขาเอง มีการพัฒนาและเปิดกว้างให้ใช้สิทธิเสรีภาพอย่างสร้างสรรค์ คำนี้ถึงหลักประชาธิปไตยและหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งในไทยและสากล เคารพความเห็นที่แตกต่างกันคนในรุ่นก่อน การสามารถออกแบบหลักการที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ความเป็นไทย ความเป็นชาติในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมืองและความมั่นคง โดยควรให้เยาวชนสามารถสร้างเนื้อหาและรูปแบบที่จูงใจให้เยาวชนพร้อมปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ย่อมจะนำไปใช้กับเยาวชน ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยหลักสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นตรงกันคือ ต้องเริ่มจากการตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สร้างการยอมรับและเข้าใจในความเป็นตัวตนของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน เพื่อสามารถหลอมรวมความแตกต่างไปสู่การมีส่วนร่วมตามความถนัดและดุลยภาพที่เยาวชนสามารถออกแบบได้ โดยผลลัพธ์ที่เยาวชนจะได้คือ สุขและยอมรับในการนำแนวคิดต่าง ๆ ไปสู่การพัฒนาาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการเสริมสร้างเยาวชนให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมิติด้านการเมืองการปกครอง เรื่องการเลือกตั้ง

๑.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) : การดำเนินงานโครงการ Sandbox “เมืองจำลองโมเดลการเลือกตั้งที่เยาวชนเป็นผู้ออกแบบ” นั้น สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ พ.ย. ๒๕๖๕ ให้โรงเรียนมีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) โดยกำหนดให้ ๑๑ จังหวัดเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย สุโขทัย แม่ฮ่องสอน กระบี่ ตราด สระแก้ว กรุงเทพมหานคร จันทบุรี ภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานี และอุบลราชธานี ดังนั้น ภาครัฐที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาโครงการ Sandbox “เมืองจำลองโมเดล

การเลือกตั้งที่เยาวชนเป็นผู้ออกแบบ” เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมของสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งและประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวได้มากขึ้น ตลอดจนมีกลไกเชิงพื้นที่ที่รับฟังปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ มีเป้าหมายร่วมกัน เกิดการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในการพัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทพื้นที่

๑.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง (สจว.): เนื่องจาก สจว. ยังไม่มีนโยบายพื้นที่นวัตกรรมรองรับ แต่สามารถดำเนินงานโครงการ Sandbox “เมืองจำลองโมเดลการเลือกตั้งที่ชุมชนเป็นผู้ออกแบบ” โดยกำหนดพื้นที่ทำ Sandbox และขอความร่วมมือจากเจ้าของพื้นที่ เช่น กรณีทำ Sandbox ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต้องขอความร่วมมือจากผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ในการเปิดพื้นที่สำหรับทำ Sandbox รวมทั้งขอการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชนต่าง ๆ และให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามาร่วมทำกระบวนการออกแบบเมืองจำลอง ส่วนกรณีทำ Sandbox ในต่างจังหวัด ต้องหารือกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือเปิดพื้นที่ทำ Sandbox เช่นกัน

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมิติด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมืองทางคณะผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนวทาง ดังนี้

๒.๑ สร้างองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมในเรื่องปัญหาจากขยะและวิธีการจัดการที่ถูกต้อง วางแผนงานในแต่ละช่วงระดับประถมศึกษาในการสร้างวินัย ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองแต่ละครอบครัวสำหรับการมีส่วนร่วมในการมาเล่าเรื่องรูปแบบการจัดการขยะในบ้านตนเอง มาเล่าสู่กันฟัง ในช่วงกิจกรรมชั่วโมงเสริม การสร้างตารางเวลาดูแลเรื่องความสะอาด และกิจกรรมสำหรับเยาวชนในระดับมัธยม ควรที่จะต้องมีการส่งเสริมให้มีการสร้างกิจกรรมรณรงค์ในเรื่องการจัดการขยะในแนวคิดของตัวเยาวชนเอง มีรูปแบบการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม นำเสนอให้ทางกระทรวงศึกษาสร้างต้นแบบโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ สร้างเยาวชนต้นแบบของสังคม ส่งเสริมกิจกรรมสร้างจิตสาธารณะในเรื่องการรักษาความสะอาด

๒.๒ เตรียมความพร้อมในด้านจุดทิ้งขยะ จำนวนถังขยะ รูปแบบวิธีการจัดเก็บและรวบรวมที่มีมาตรฐาน เป็นแบบอย่างให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความมีส่วนร่วม มีการสร้างกิจกรรมส่งเสริมอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาที่อยู่ในปีการศึกษา นำเสนอให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ เทศบาลเมือง อื่นๆ สนับสนุนทรัพยากรในเรื่องการจัดการขยะที่จำเป็นในพื้นที่สร้างบุคลากรต้นแบบที่ดูแลเยาวชนและมีส่วนร่วมกับเยาวชนในเรื่องการจัดการขยะ ร่วมรณรงค์ร่วมกับเยาวชนอย่างจริงจัง

๒.๓ ขอความร่วมมือและสนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่ต้องการมีส่วนร่วมกับการส่งเสริมในเรื่องการจัดการขยะ

๒.๔ การสร้าง Platform สำหรับช่องทางการสื่อสารใน Social Media ในประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมการจัดการขยะในชุมชน ให้เยาวชนร่วมตรวจสอบและติดตาม เป็นต้น

๒.๕ การสร้างแผนส่งเสริมกิจกรรมของเยาวชนในเรื่องการจัดการขยะ โดยให้เยาวชนเป็นคณะกรรมการร่วม และมีบทบาทที่จะสามารถร่วมติดตามอย่างต่อเนื่อง นำเสนอรูปแบบของกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาในระดับประถมวัย ได้แก่ กิจกรรมที่สอนน้องในเรื่องขยะใกล้ตัว หรือโครงการสร้างคะแนนเพิ่มด้วยวินัยความสะอาดในบ้านและชุมชน หรือจัดการประกวดกิจกรรมสำหรับเยาวชนในเรื่องการมีส่วนร่วมจัดการขยะกับหน่วยงานอื่นๆ

๒.๖ การบังคับใช้กฎระเบียบในด้านการรักษาความสะอาดอย่างเคร่งครัดทั้งในโรงเรียนและในชุมชนนอกโรงเรียน นำเสนอให้เยาวชนร่วมตรวจสอบและติดตาม ให้รางวัลนำจับผู้กระทำผิด ฝ่าฝืนกฎระเบียบ

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมิติด้านคุณธรรมและจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิเสรีภาพและความสามัคคี

การพัฒนาความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรมในด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นและความสามัคคี คณะผู้วิจัยออกแบบข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยใช้หลักการสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกัน คือ ต้องเริ่มจากการตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง สร้างการยอมรับ และเข้าใจความเป็นตัวตนของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน เพื่อสามารถหลอมรวมความแตกต่างไปสู่การมีส่วนร่วมได้ ดังนี้

ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร ที่มีการกำหนดเนื้อหา หลักสูตร หรือกำหนดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น และการสร้างความสามัคคี รวมถึงการจัดกิจกรรมในหลักสูตรซึ่งต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้มากที่สุดโดยเฉพาะการสื่อสารผ่านมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในครอบครัว ในสถานศึกษา และในโซเชียลมีเดียที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน ในการกำหนดทิศทางและทำที่ในการแสดงออกของเยาวชนยุคปัจจุบัน โดยต้องช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมแสดงออกให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมแต่ก็เคารพในสิทธิการแสดงออกและคำนึงถึงอัตลักษณ์ในมิติต่าง ๆ ทั้งนี้ หากสามารถสร้างเนื้อหาและรูปแบบที่จูงใจให้เยาวชนพร้อมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ย่อมจะนำไปใช้กับเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพได้ เนื้อหาควรประกอบด้วยประวัติศาสตร์ และชีวประวัติของบุคคลที่สร้างคุณูปการต่อสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างต้นแบบในการเรียนรู้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นหลักสากลและสอดคล้องกับบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย วิชาว่าด้วยหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมแบบประยุกต์ โดยเน้นกระบวนการสันติวัฒนธรรมในวิถีประชาธิปไตย โดยให้มีส่วนร่วมในการออกแบบเป้าหมายไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อช่วยทำให้สังคมมีความสุขลดความขัดแย้ง มีความปรองดอง สามัคคี และประเทศชาติมีความมั่นคง โดยหลักสูตรต้องมีตัวชี้วัดการประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เชื่อมโยงกับการทำงานในอนาคตของเยาวชน กล่าวคือหากมีข้อมูลในด้านทำความดีมีการส่งเสริมด้านคุณธรรมจะสามารถเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐและเอกชนได้

พัฒนากระบวนการในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาตัวแบบด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีผ่านการสร้างความร่วมมือ มีกลไกในการสร้างความตระหนักและมีส่วนร่วมในการออกแบบและเข้าใจกฎระเบียบ กติกา ของโรงเรียน สถาบันการศึกษา และสามารถมีพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนที่บูรณาการร่วมกับชุมชน และมีการเสริมทักษะด้านการงานเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ ทั้งของตนเองและผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เยาวชนสามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับกฎกติกาของสังคมและเสรีภาพของตน และมีการพัฒนาครูผู้สอน ควรเอาใจใส่เด็กเป็นรายบุคคลสังเกตพฤติกรรมและเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการสอนสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมสภาพครอบครัว ชีวิตในโลกออนไลน์และออฟไลน์ โดยเน้นการใช้กลไก อริยสัจ ๔ คือ ปัญหา สาเหตุ เป้าหมาย และวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม เพื่อแก้ไขสภาพและปัญหา การสร้างความตระหนักในเรื่องการเคารพสิทธิและความสามัคคี รวมทั้ง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา ทั้งโลกกายภาพและโลกออนไลน์ โดยการตั้งองค์กรนักเรียนและนักศึกษา ส่งเสริมการแสดงออกตามความถนัด คุณสมบัติ รสนิยม และคุณภาพที่เยาวชนสามารถออกแบบได้ โดยผลลัพธ์ที่เยาวชนจะได้คือ ความสุขและการยอมรับในการนำแนวคิดต่าง ๆ ไปสู่การพัฒนาาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พัฒนาทักษะในการเฝ้าระวังบทบาทของผู้ปกครอง ในการป้องกัน แก้ไข ลักษณะนิสัย และพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมของเยาวชน เช่น ไม่เปิดพื้นที่รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของลูก ชอบดุด่าและดุด่าตีสอน ชอบใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ไม่สามารถยอมรับและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในยุคใหม่ ไม่เคารพในพื้นที่และสิทธิขั้นพื้นฐานของเยาวชน ไม่สามารถจัดสรรเวลาที่ทำกิจกรรมครอบครัวที่มีคุณภาพร่วมกัน และเมื่อเกิดปัญหาไม่มีวุฒิภาวะและทักษะในการบริหารอารมณ์ตนเอง เช่น มักโกรธ เพ่งโทษ จับผิด ย้ำคิดย้ำทำทุกข์ วนเวียนกับเรื่องเก่า หรือข้อผิดพลาดเดิมที่ผ่านมาแล้ว

บทสรุปในภาพรวมของบทบาทเยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ

ในการศึกษาเรื่อง “เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ” คณะผู้จัดทำได้ศึกษาสาระสำคัญและความสัมพันธ์เชื่อมโยงของเรื่องหลักที่เกี่ยวข้องคือ เรื่อง “เยาวชนไทย” และ “การพัฒนาประเทศ” ซึ่งได้กำหนด ๓ หัวข้อหลักที่อ้างอิง คือ ๑) หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทย ๒) หลักการและแนวทางการพัฒนาประเทศ และ ๓) หลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนกับการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างเป็นกรอบความคิด “เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ” เป็นสามมิติตามหัวข้อหลักและแต่ละมิติมีประเด็นหรือตัวแปรที่ควรพิจารณา ศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย ตามหัวข้อย่อยและสาระสำคัญของแต่ละหัวข้อย่อย ทั้งนี้ในแต่ละหัวข้อหรือประเด็นอาจมีประเด็นย่อยหรือค่าของตัวแปรที่ละเอียดลงไปอีกได้ตามแนวคิด ทฤษฎี และสภาพปรากฏการณ์จริงของประเด็นนั้น ๆ โดยสรุปดังต่อไปนี้

ในระดับของการมีส่วนร่วมของเยาวชนในทั้ง ๓ มิติการศึกษาข้างต้น เพื่อที่จะรับทราบ ข้อมูลข้อคิดเห็นของเยาวชนในปัจจุบัน ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น มีการนำเสนอการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการการดำเนินงาน และมีความต้องการเป็นผู้ริเริ่ม และรับผิดชอบในกระบวนการพัฒนาสังคม แต่ยังคงขาดรูปแบบการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและ ต่อยอดขยายการดำเนินงาน โดยเยาวชนจำนวนมากทำงานพัฒนาในพื้นที่ชุมชนและสังคม แต่ยังไม่ สามารถเชื่อมโยงกันให้เกิดการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ หรือมีการผลักดันเป็นนโยบาย ยังไม่มีกลไก รับผิดชอบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและมีเอกภาพ แต่ยังมีเยาวชนจำนวนมากที่ขาดข้อมูล ข่าวสารและพื้นที่การแสดงออกของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับในความต้องการที่จะมีส่วนร่วมของเยาวชนในภาพรวมทั้งหมด เพื่อจะรับทราบ ความต้องการ ที่เป็นข้อมูลข้อคิดเห็นของเยาวชนสำหรับการนำไปพิจารณา นโยบาย แผนงานและ รูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า กลุ่มเยาวชนต้องการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล การเผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์ และการขยายผลงาน ดังนั้น การออกแบบ กลไกและกระบวนการเพื่อกำหนดตนการมีส่วนร่วมของเยาวชนทุกภาคส่วน ในยุทธศาสตร์และแผนงาน ของภาครัฐ จะต้องครอบคลุมในทุกกลุ่มและแก้ไขข้อจำกัดในการทำงาน จะต้องมิกิจกรรมและพื้นที่ สร้างสรรค์ นันทนาการ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และอาสาพัฒนาชุมชนร่วมกัน มีการร่วมคิด ร่วมทำ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบทบาทและการได้รับการสนับสนุนที่เป็นทางการกับกลุ่มอิสระ ซึ่งจำเป็นต้องเสริมศักยภาพการพัฒนาเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม สร้างทักษะส่วนบุคคล ทักษะวิชาการ และการทำงาน มีระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชนในบริบทต่าง ๆ อีกทั้งบทบาทในภาค ส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้องจะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมข้อมูลของภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจ ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเยาวชนรูปแบบการพัฒนาจิตอาสา ทักษะการมีส่วนร่วมในชุมชน ทักษะชีวิตและการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน

ในประเด็นช่องทางการสื่อสารกับเยาวชนจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันทุกช่องทาง และการสื่อสารจะต้องชัดเจน สร้างการมีส่วนร่วม ความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มา ของข่าวสารจะต้องสอดคล้องกัน สร้างทัศนคติและค่านิยมร่วมกัน ไม่มีการบังคับหรือสั่งการให้ทำ ควรสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจของการมีส่วนร่วม ทั้งนี้จะทำให้การพัฒนาประเทศกับการมีส่วนร่วม ของเยาวชนเป็นไปได้ด้วยดี

จากประเด็นสำคัญที่ค้นพบข้างต้น คณะผู้ศึกษาจึงเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนกับการพัฒนาประเทศ โดยอยู่บนหลักการพื้นฐานสำคัญ ดังนี้

๑. การสร้างโอกาสและให้พื้นที่สำหรับการแสดงออกและได้มีส่วนร่วมของเยาวชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาเยาวชนควรมีการพัฒนา ศักยภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว ตลอดจนถึงโรงเรียนและสถานศึกษา สร้างความต่อเนื่องการพัฒนา ขยายไปในชุมชนและสังคม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมของ เยาวชนกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

๒. การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ทันกับสภาวะปัจจุบัน ให้เยาวชนได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยน สร้างทัศนคติการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนมุมมองร่วมกันกับผู้ใหญ่ และเสริมทักษะ อย่างทันสมัย ซึ่งสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้จริง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร เร่งปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ที่ให้กับเยาวชนได้เข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ อย่างแท้จริง

๓. การบังคับใช้กฎระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ยอมรับการคิดต่าง และเคารพ สิทธิเสรีภาพของผู้อื่นทั้งทางคิดและการกระทำ แสดงให้เยาวชนเห็นถึงความเสมอภาคของสังคม ไม่มีการเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมายทางสังคม ซึ่งหน่วยงานด้านการปกครองจะต้องตระหนักและ ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

๔. การให้ความสำคัญกับการเข้าถึงรูปแบบความคิดของเยาวชนและวิธีการสื่อสารที่สร้าง ความเข้าใจให้กับเยาวชนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในปัจจุบันเยาวชนได้รับอิทธิพลทางความคิดจากการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์/สื่อโซเชียลอยู่เป็นประจำ ดังนั้นการสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชน ในการพัฒนาประเทศ จะต้องสร้างนวัตกรรมเชิงกระบวนการ ที่ประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์/โซเชียล เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงเยาวชน

จากหลักการพื้นฐานข้างต้น คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการที่จะพัฒนาจิตสำนึก ของเยาวชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานนโยบายด้านการศึกษาและพัฒนาเยาวชน

๑.๑ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)) ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาเด็กตั้งแต่ ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนา ประเทศ ในมิติต่างๆทางสังคม โดย

๑.๑.๑ พัฒนาครู อาจารย์ และ ผู้บริหารการศึกษา ที่สอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยขึ้นไป ทั้ง (๑) ด้านองค์ความรู้ โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาสังคม จิตวิทยาแนะแนว และความรู้ด้านดิจิทัล อย่างเข้มข้น โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้ครูสามารถนำองค์ความรู้แนะนำนักเรียน ได้ถูกต้อง (๒) ด้านทักษะ ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ สื่อต่างๆ ตามความสนใจของเด็กและเยาวชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนที่ปัจจุบันแสวงหา สืบค้นข้อมูลต่างๆ ทางสื่อออนไลน์มาก โดยต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของเยาวชนกลุ่มต่างๆ ตามความสนใจอย่างชัดเจนเพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและ สมฤทธิ์ผล และ (๓) ด้านจิตสำนึก ในความสำคัญของการเป็น ตัวอย่างที่ดีในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ การพัฒนาทัศนคติและทักษะของครู/อาจารย์ให้สามารถปรับวิธีการสอนได้นั้น กระทรวงฯ ควรปรับแนวทางและเงื่อนไขในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ที่ไม่เน้นแค่เพียงผลงาน ทางวิชาการเป็นหลัก แต่ควรให้น้ำหนักกับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของ ครูอาจารย์ที่เป็นตัวอย่าง ที่ดีให้กับเยาวชนมากกว่า ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูอาจารย์ให้คุณค่ากับ บทบาทการเป็นต้นแบบ ที่ดี มากกว่าบทบาทในการเขียนผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาครูตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เหมาะสมตาม ช่วงวัย โดยมีทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะที่จำเป็น รวมทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน เน้นให้มีจิตสำนึกและจิตอาสา ในการพัฒนาประเทศ และรู้เท่าทัน สื่อออนไลน์ ทั้งนี้จะต้องสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้โดยอาศัยหลักการพัฒนาสมอง และการเน้นทักษะ พื้นฐาน EF (Executive Functions) รวมทั้งส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของ หน้าที่ความรับผิดชอบ ในฐานะผู้มีส่วนสำคัญและเป็นแบบอย่างในการสร้างค่านิยมต่าง ๆ แก่ผู้เรียน ทั้งนี้ ครูต้องมีทักษะในการ สื่อสารกับผู้เรียนทั้งการสื่อสารในโรงเรียน และการสื่อสาร ผ่านช่องทางต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ที่ผู้เรียนใช้งาน

ส่วนการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ควรพัฒนาครู/อาจารย์ให้สามารถออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นให้มีจิตสำนึกและจิตอาสา ที่จะมีส่วนร่วมกันเพื่อสังคม และปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวินัย และรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม โดยการเรียนการสอนต้องเน้น การสอดแทรก แนวคิดค่านิยมผ่านกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ จะต้อง เสริมสร้าง ให้ ครู/อาจารย์มีทักษะการช่วยแก้ปัญหาและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้ทุกรูปแบบ จัดให้มี ศูนย์ให้คำแนะนำหรือ ระบบครูแนะแนวประจำองค์กรที่ชัดเจน โดยครูแนะแนวจะต้องเป็นผู้มีศักยภาพ ในเชิงจิตวิทยาและความรู้ ความเข้าใจชีวิตการทำงานและสังคมโดยรวม และมีทักษะการปรับตัว ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างดี

๑.๑.๒ ปรับการจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังทัศนคติการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาประเทศที่พึงประสงค์ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นการ เสริมสร้าง องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมทางสังคมศาสตร์ ที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ ที่มีลักษณะ Active Learning หรือเป็นการเรียนแบบปฏิบัติหรือการสัมผัสชีวิตในสังคม ที่แท้จริง มากกว่าการเรียนตามตำรา เนื่องจากจะทำให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การปรับตัวในสังคม สามารถ สร้างอุปนิสัยความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม และปรับเปลี่ยนวิธีการสนับสนุนเสริมแรงแก่นักเรียน ที่ทำความดีเพื่อสังคมให้มากขึ้น โดยไม่มุ่งเน้นเพียงการส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดีเท่านั้น นอกจากนี้ ควรปรับรูปแบบ การศึกษาให้สามารถสร้างเสริมพฤติกรรมกรมีส่วนร่วมทางสังคม ที่สอดคล้องกับ ความแตกต่าง ความถนัด และ ความสนใจของเยาวชนในแต่ละช่วงวัย มากกว่าการใช้รูปแบบเดียว ในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียน ทุกระดับการศึกษา

๑.๑.๓ สร้างกลไกความร่วมมือในการพัฒนา เด็กและเยาวชนกับครอบครัวและ ชุมชนให้มากขึ้น เพื่อดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่าง ต่อเนื่องกันจากครอบครัว โรงเรียนและ ชุมชน สำหรับสถานศึกษาของรัฐที่กระทรวงศึกษาธิการดูแล ควรมีการจัดระบบการพัฒนาเด็กและ เยาวชน สอดแทรกเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน โดยไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นการบังคับหรือ ยัดเยียด แต่ให้เป็นไปตามธรรมชาติและความสนใจของเด็ก แม้ว่าปัจจุบันมีหลายโรงเรียนทั้งของรัฐและ ของเอกชน พัฒนากลไกความร่วมมือนี้บ้างแล้ว แต่กระทรวงศึกษาธิการควรขยายผลให้มากขึ้น

โดยสร้างความร่วมมือกับ สถานศึกษาของภาคเอกชนด้วย ทั้งนี้ไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการเร่งเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่มีกลไกในลักษณะนี้ เท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพและความเข้มแข็งของกลไกความร่วมมือนี้ด้วย โดยอาจส่งเสริมให้ สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งของกลไกนี้ เป็นแบบอย่างและเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ที่กำลังเริ่มสร้างกลไกในลักษณะนี้ ซึ่งจะทำให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาอีกด้วย

นอกจากนี้ ควรมีการขยายความร่วมมือในลักษณะนี้ไปในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับอำเภอซึ่งเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชน โดยต้องเริ่มจากการวางกลไกระดับกลุ่มโรงเรียนที่เข้มแข็ง แล้วเสริมด้วยกลไกระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และเครือข่าย และ เนื่องจากอำเภอมียุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่ จึงอาจแต่งตั้งนายอำเภอแต่ละ อำเภอเป็นประธานการดำเนินงาน โดยมีคณะกรรมการจากภาคีต่างๆ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนให้มีวินัยของการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ สู่การปฏิบัติจริงได้

๑.๒ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ควรมีแนวทางในการพัฒนาเยาวชนในระดับอุดมศึกษาเพื่อสร้างเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ดังนี้

๑.๒.๑ ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนที่เพิ่มจุดเน้นการพัฒนาเยาวชนในระดับอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทัศนคติในการมีส่วนร่วมกันพัฒนาประเทศ นอกเหนือจากการมุ่งเน้นเพียงการพัฒนาด้านความรู้และทักษะ โดยสถาบันการศึกษาควรปรับแนวทางการเรียนการสอนโดยเน้นสอดแทรกการสร้างทัศนคติของเยาวชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ที่ไม่ใช่เป็นสอนโดยการบอกให้ทำหรือเรียนจากตำรา แต่ควรฝึกฝนผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ (Learning Capability) ของเยาวชน กล่าวคือ ฝึกให้เยาวชนรู้จักค้นหาข้อมูลจากข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ และนำมาคิดวิเคราะห์ไตร่ตรอง เพื่อทำความเข้าใจเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะ “ความเข้าใจ” ในบริบทโครงสร้าง และกลไกทางสังคมต่างๆ ที่สลับซับซ้อน ได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล ขณะเดียวกัน ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือสร้างเวที /พื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดและทางสังคม ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนสามารถแสดงศักยภาพของตน และเรียนรู้การใช้กระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ในประเด็นการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานให้เยาวชนมีมุมมองความคิดที่ลึกซึ้งในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย อย่างไรก็ตาม การออกแบบหลักสูตร ในลักษณะนี้ค่อนข้างยากและท้าทาย จำเป็นต้องมีการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ อย่างชาญฉลาด

๑.๒.๒ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ภาคเอกชนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคม และ ภาคประชาสังคม ต่างๆ เพื่อร่วมกันจัดหลักสูตร “ สหกิจศึกษาการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ” เสริมจาก สหกิจศึกษาในรูปแบบปัจจุบันที่เน้นการฝึกปฏิบัติงานในเชิงทักษะอาชีพที่จะเป็นสหกิจศึกษาในลักษณะที่ให้นักศึกษาได้ร่วมทำงานอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น การสอนหนังสือเด็กกำพร้า การช่วยเหลือผู้พิการ การดูแลคนชราที่ไร้คนดูแล การสร้างผลิตภัณฑ์

เพื่อช่วยเหลือสังคม เป็นต้น โดยให้นับการฝึกปฏิบัติงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียน การสอน ทั้งนี้ ประเด็นที่สถาบันการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้ คือ การออกแบบหลักสูตรร่วมกันอย่างจริงจังระหว่างสถาบันกา รศึกษาและหน่วยงานที่ร่วมจัดการศึกษา และมีการออกแบบระบบการประเมินผลที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการประเมินกระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) หรือผลลัพธ์ (Outcome) เช่น กิจกรรมที่นักศึกษาเริ่มดำเนินการ ความพึงพอใจของผู้รับความ ช่วยเหลือ มากกว่ามุ่งประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น จำนวนครั้ง/จำนวนชั่วโมงของ การปฏิบัติงาน เป็นต้น

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาคีการพัฒนาเยาวชน

๒.๑ ภาคเอกชน สามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีได้ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของเยาวชนกับการพัฒนา ประเทศ เช่น ร่วมพัฒนาและจัดหลักสูตรสหกิจศึกษาการสร้างบัณฑิตมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ส่งเสริม กิจกรรมที่เปิดโลกทัศน์ของเยาวชน ด้านการเรียนรู้ด้วยการวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผลในทุกด้าน เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพ ในอนาคต โดยอยู่บนพื้นฐานหลักคิดการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการอาจเป็น แกนกลางประสานความร่วมมือระหว่างบริษัทเอกชนต่าง ๆ ที่มีแนวทางคล้ายคลึงกัน เพื่อพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ซึ่งจะทำได้ใช้ประโยชน์จากบุคลากร ที่มีความสามารถหลากหลายในการพัฒนาเยาวชนให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ และสร้างเครือข่าย แนวร่วมการพัฒนาเยาวชนไทยในอนาคตด้วย

๒.๒ สื่อมวลชน ควรให้ความสำคัญกับบทบาทในการส่งเสริมทัศนคติการมีส่วนร่วม พัฒนาประเทศให้กับเยาวชน เพราะสื่อต่างๆ ในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชน อย่างมาก การนำเสนอข่าวสารข้อมูลต่างๆ ควรดำเนินการด้วยความตระหนักในบทบาทของสื่อที่ไม่ใช่ เพียงมุ่งเสนอ ข่าวสารที่ดีที่สุดแห่งความจริงของสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลสะท้อนในอีกด้านหนึ่งที่อาจทำให้ เยาวชนที่ยังขาดความรู้เท่าทันโลก อาจรับสารและตีความหมายไปในทางตรงข้าม และอาจกลับเป็น การส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรม การเลียนแบบในทางที่ผิดได้ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจาย เสี่ยง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) อาจ จำเป็นต้องพิจารณากำหนดกฎเกณฑ์ ในการดูแลการเผยแพร่สื่อต่างๆ เหล่านี้เหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหา หรือเป็นประเด็นที่ควรส่งเสริมเพื่อพัฒนาเยาวชนมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนาจำเป็นต้อง มีการปลูกฝังตั้งแต่ระดับทัศนคติของปัจเจกบุคคล ที่จะก่อให้เกิดเป็นจิตสำนึก และสะท้อนออกมาเป็น พฤติกรรมของเยาวชน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่ต้องประสานการทำงานพัฒนา เยาวชนร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีบูรณาการ ตั้งแต่ในระดับสถาบันครอบครัว ต่อเนื่องมาถึง สถาบันการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งต้องเชื่อมโยงไปสู่การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนที่จะเป็น

ตลาดแรงงานของเยาวชนเพื่อประกอบสัมมาชีพในอนาคต รวมทั้งองค์กรด้านสื่อสารมวลชนที่ต้องเข้าร่วมสนับสนุนด้วย ซึ่งแน่นอนการพัฒนาเยาวชนไทยให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ นับเป็นความท้าทายอย่างยิ่งยวดของประเทศ แต่ก็เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องร่วม แรงแร่วมใจกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน เพราะเยาวชนคืออนาคตของชาตินั้นเอง

ดังนั้นข้อเสนอแนะให้ภาครัฐพัฒนากลไกสร้างความรับผิดชอบเรื่องของการมีส่วนร่วมของเยาวชนโดยเฉพาะและชัดเจน เพื่อให้เกิดเอกภาพและพลังในการทำงาน ภาศิเครือข่ายต่าง ๆ ที่เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วม ร่วมกันรณรงค์เป็นระบบให้ความรู้ความเข้าใจต่อสังคมในเรื่องต่าง ๆ กำหนดขอบเขตที่แท้จริงของการมีส่วนร่วม สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องพร้อมสนับสนุน การรวมกลุ่ม และการพัฒนาเครือข่ายของเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วม มีระบบการสนับสนุนทรัพยากร ให้กลุ่มเยาวชนอย่างพอเพียง ต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกกิจกรรม สำหรับในภาคส่วนการปฏิบัติการ ควรปรับโครงสร้างของกระบวนการให้ครอบคลุมเยาวชนในทุก ๆ กลุ่ม เพิ่มเติมบทบาทในการเชื่อมประสานการทำงานและพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม และพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง จัดทำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล ปลูกฝังพร้อมรณรงค์ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ พัฒนาชุดหลักสูตร/คู่มือการพัฒนาศักยภาพเยาวชนเพื่อการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริม การรวมกลุ่มและจัดสรรทรัพยากรให้แก่กลุ่มนักศึกษาที่ทำงานพัฒนา อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง พัฒนาระบบ การสนับสนุนทรัพยากร เพื่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบ ชี้นับได้และรณรงค์ให้หน่วยงานสนับสนุนนำระบบไปใช้ และเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากเครือข่ายเยาวชน ระดับชาติเข้าร่วมในคณะกรรมการระดับนโยบายของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เยาวชน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากร เพื่อให้ผู้แทนของเครือข่ายเยาวชน ระดับชาติได้ปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก และสร้างมิติของการสื่อสารกับ เยาวชนให้ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนในทุกช่องทางของสื่อทุกประเภท พร้อมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของ เยาวชนในทุก ๆ กลุ่ม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

มิติด้านการเมืองการปกครอง ในเรื่องการเลือกตั้ง

ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับดำเนินการในรูปแบบของ Sandbox “เมืองจำลองโมเดล การเลือกตั้งที่เยาวชนเป็นผู้ออกแบบ” และ “เมืองจำลองโมเดลการเลือกตั้งที่ชุมชนเป็นผู้ออกแบบ” โดยมีภาครัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวก/ผู้สนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของเยาวชน/ชุมชน โดยเฉพาะ การศึกษาความเป็นไปได้ที่ในการนำโครงการ Sandbox ดังกล่าวมาทดลองนำร่องดำเนินการในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) ๑๑ จังหวัด และพื้นที่ Sandbox สำหรับชุมชนในพื้นที่ แต่ละจังหวัด

มิติด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดการขยะในชุมชนเมือง

ศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มตัวอย่างสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีพื้นที่อยู่ในภูมิภาคต่างจังหวัดที่มีประชากรหนาแน่น และผลการดำเนินงานตามแผนข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อติดตามและประเมินผลที่ต้องการสร้างความยั่งยืนต่อไป

มิติด้านคุณธรรมและจริยธรรมในเรื่องการเคารพสิทธิเสรีภาพและความสามัคคี

ศึกษาเพิ่มเติมเนื้อหาและรูปแบบในการสื่อสารด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่สร้างความเข้าใจภายใต้บริบทตามยุทธศาสตร์ด้านสังคม ให้เหมาะสมกับเยาวชน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนพล. คู่มือสื่อใหม่ศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการเมธีวิจัยอาวุโส ฝ่ายวิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๕.

กำลังพัฒนา. ในการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.

ถวิลวดี บุรีกุล. แนวคิดการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: กองทุน. สนับสนุนการวิจัย. รัชชัย สันติวงษ์. ๒๕๕๕. การจัดการ. (พิมพ์ ครั้งที่๒), ๒๕๕๓.

ภิญโญ จิตรแก้ว. การกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายไทย, ๒๕๓๖.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง. กรุงเทพมหานคร: ๕๕๘ Print. นรินทร์ จงวุฒิเวศย์., ๒๕๕๖.

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในสิริพัฒน์ ลากิจจร, 2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประพันธ์ สร้อยเพชร. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา. ขึ้นพื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๕๗.

พีระ พรนวม. ศรัทธาต่อหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน. สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอแม่ทาจังหวัดลำพูน, ๒๕๕๔.

รังสิมา วิวัฒน์วงค์วนา. เพศวิถีกับการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่โรงเรียน. ในการประชุมวิชาการเสนอ, ๒๕๖๐.

สมยศ นาวิการ. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ :บรรณกิจ. สมิต สัจฉกร, ๒๕๕๕.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. ทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ระเบียงทอง, ๒๕๕๖.

อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๒.

อคิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบาย สาธารณสุข, ๒๕๕๗.

เคท ครึ่งพิบูลย์ .สิทธิพิเศษหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศ, ๒๕๖๒.

เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นนทบุรี: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๕๕.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์, ๒๕๕๓.

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทย และสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, ๒๕๕๑.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์และคณะ. “พฤติกรรมกรรมการเสพลือลามกอนาจารของเยาวชน”. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (สทมส.), ๒๕๖๒, หน้า ๒๖(๒), ๔๑-๕๐.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

จิราภรณ์ ศรีคำ. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่”. (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๗.

จินตนา สุขจรรย์. “การศึกษาและการพัฒนาชุมชน”. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๙.

ชุตินาถ อุดมสุด. “การศึกษาทัศนคติของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ที่มีผลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้าแบรนด์เนมเพื่อการส่งเสริมสถานะทางสังคม”. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๐.

นาถชญา ตรีปัญญาศิลป์. “พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย : กรณีศึกษาเยาวชนในระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ กทม”. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๓.

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. “การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอลำปาง”. (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

บรรเจิด สิงคะเนติ. “หลักของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๔๓.

นิคม ผัดแสน. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนา กรุงเทพฯ : เอกสารเผยแพร่ศูนย์ศึกษาการพัฒนา”. ประชาธิปไตย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

วชิรวัชร งามละม่อม. “ทฤษฎีการมีส่วนร่วม”. สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM: ปทุมธานี, ๒๕๕๘.

สัณญา เคนาภูมิ. “ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน ๔ จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง”. (วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑.

อภิญา กังสนารักษ์. “รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของ สถาบันอุดมศึกษา”. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

เอกสารทางวิชาการบทสรุปผู้บริหารเยาวชนไทยกับการเป็นพลเมืองที่ดี นักศึกษาหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๓, ๒๕๖๔.

เอกสารโรงเรียนมาตรฐานสากลโรงเรียนราชดำริ, ๒๕๖๔.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ณภัทร ธนเตชาภัทร์ .(2550: ออนไลน์).*ความสำคัญของการสื่อสาร*. (ออนไลน์เข้าถึงได้จาก : <http://learners.in.th/blog/thenut/151118>

สุปรีย์ สุวรรณบุรณ์.(2558: ออนไลน์). สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุพรรณบุรี [ออนไลน์] <http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/chapter7-1.html>

สุชาดา จักรพิสุทธิ์.(2547).ปฏิรูปการศึกษาในสังคมไทยชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา นักวิชาการมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน.Retrieved from <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9562.html>.

ภาษาต่างประเทศ

- Amstien, S.R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4).
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press. United Nations. (1981).
- Donna L. Hoffman, Thomas P. Novac and Patrali Chatterjee (๑๙๙๕) (อ้างจาก: นรินทร์ นำเจริญ , ๒๕๔๔) ศึกษาเรื่อง Commercial Scenarios for the Web : Opportunities and Challenges
- G.E. Berkley. (1975). *The Craft of Public Administration*. Boston : Allyn and Bacon. G. Parry. 1972. *The Idea of Political Participation in G.*
- Huntington, S. P., & Nelson, M. (1976). *No Easy Choice: Political ...* Nie, N., Verba, S., & Kim, J. O. (1975).
- Koufman, F. (1949). H.F. *Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities*. *Agricultural Experiment Station Bulletins*, 4(2).
- Putti. (1987). *Work values and organizational commitment: A study in the Asian context*. *Human Relations*, 4 (2).
- William Erwin.(1976). *Electoral Participation in a Low Stimulus Election*. *Rural Development*, 4(1).

ภาคผนวก

ผนวก ก

กลุ่มวิชาการที่ ๑

ประเด็นคำถามในการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus group)

เรื่อง “แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของเยาวชนไทย:
กรณีศึกษา การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง”

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มเยาวชนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี) ระดับอาชีวศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคระยอง) และระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ) จำนวน ๔๕ คน แบ่งเป็น

๑. กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในและนอกสถานศึกษา จำนวน ๑๕ คน
จำแนกเป็นระดับการศึกษาระยะ ๕ คน

๒. กลุ่มที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในกิจกรรมเพื่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษา จำนวน ๑๕ คน
จำแนกเป็นระดับการศึกษาระยะ ๕ คน

๓. กลุ่มที่ไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรม หรือ เคยเข้าร่วมเพราะเป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา จำนวน ๑๕ คน จำแนกเป็นระดับการศึกษาระยะ ๕ คน

คำชี้แจงการดำเนินการสนทนากลุ่มย่อย

๑. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) แนะนำตนเองและทีมงาน
๒. ผู้ดำเนินการสนทนาชี้แจงจุดมุ่งหมายในการสนทนากลุ่ม และวัตถุประสงค์ของการวิจัย
๓. ผู้เข้าร่วมสนทนาแนะนำตนเอง
๔. เริ่มคำถามในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมไว้ตามประเด็นต่าง ๆ
๕. สรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่มย่อย

ประเด็นคำถามในการจัดสนทนากลุ่มย่อย

ประเด็นคำถามในการจัดสนทนากลุ่มย่อย
๑ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาความขัดแย้งทางการเมืองค่อนข้างมาก ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้สิทธิในการเลือกตั้งของน้อง ๆ หรือไม่ และมีใครหรือองค์กรใดหรือไม่ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ เพื่อน นักการเมือง พรรคการเมือง หรือผู้บริหารบ้านเมือง เป็นต้น
๒. หากมีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในช่วงนี้ น้อง ๆ คิดเห็นอย่างไรบ้างกับประเด็นต่อไปนี้ (๑) นักการเมืองและพรรคการเมืองที่อยากเห็นเป็นแบบใด (๒) การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมควรดำเนินการอย่างไร (๓) จะทำอย่างไร ให้ ๑ เสียงของเราส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
๓. น้อง ๆ เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดอายุของผู้มีสิทธิว่าต้อง ๑๘ ปีบริบูรณ์หรือไม่ ด้วยเหตุผลใด และในฐานะที่น้อง ๆ มีสิทธิอยู่ในมือแล้วน้อง ๆ คิดว่า “แรงจูงใจอะไรบ้างที่จะช่วยกระตุ้นให้เรายากออกไปใช้สิทธิ และทำให้พวกเราเกิดจิตสำนึกในการใช้สิทธิและกล้าแสดงออกทางการเมือง
๔. เมื่อถึงเวลาที่น้อง ๆ จะได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เกิดเหตุการณ์ที่คนในครอบครัว กลุ่มเพื่อนของเรา ผู้ใหญ่ที่เราเคารพนับถือ มีความคิดเห็นและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างจากเรา เราจะมีวิธีการรับมือหรือจัดการกับเรื่องนี้อย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งแตกแยก
๕. ที่ผ่าน ๆ มาน้อง ๆ ได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด จากสื่ออะไรบ้าง เช่น สื่อสังคมออนไลน์ หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ และคิดว่าการสื่อสารเหล่านั้นมีความเป็นกลางหรือมีผลประโยชน์แอบแฝงในการนำเสนอข่าวการเลือกตั้งหรือไม่
๖. ในการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการเลือกตั้ง น้อง ๆ คิดว่า “ตัวพวกเราเองควรทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารเอง สร้าง Content เอง ใช้สื่อในช่องทางของเราเอง เพื่อส่งต่อข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองการเลือกตั้ง” หรือไม่ เพราะอะไร หรือถ้าคิดว่ามีวิธีการอื่น ๆ ให้เสนอแนะด้วย เช่น วิธีการรณรงค์ให้เยาวชนออกมาใช้สิทธิ วิธีการที่ช่วยให้เยาวชนไม่ถูกชักจูงโดยง่ายตาย เป็นต้น

๑. สรุปภาพรวมของการทำ Focus Group ระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี)

๑. กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองฯ

● บทบาทในการมีส่วนร่วม

- ใช้และรักษาสิทธิในการเลือกตั้ง เพราะการเมืองเป็นเรื่องของทุกคน
- มีข้อเสนอแนะไปยัง กกต. เรื่องการสร้างความรู้ โปร่งใส ในการเลือกตั้ง และนับคะแนน
- เคารพสิทธิและเสียงของแต่ละบุคคล โดยครอบครัวไม่มีผลต่อการตัดสินใจ

● ความต้องการในการมีส่วนร่วม

- เห็นด้วยกับเกณฑ์อายุตามรัฐธรรมนูญ เพราะมีวุฒิภาวะเหมาะสม
- จะเปิดช่องทางสื่อสารกับทุกคน เพื่อให้มีความเข้าใจเรื่องการจัดตั้ง และกระตุ้นให้คน

ออกไปใช้สิทธิ

- มีวิธีการที่ทุกคนสามารถเห็นและตรวจสอบการนับคะแนนเลือกตั้งไปพร้อมกัน

● ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม

- การบอกเล่า จากปากสู่ปากในชุมชน
- การสื่อสารผ่านสื่อหลักและออนไลน์ (เช่น ทำ Google form การใช้สื่อโซเชียลต่าง ๆ) โดยยอมรับว่า สื่อโซเชียลไม่มีความเป็นกลางและต้องกลั่นกรอง แต่จะมีการนำเสนอที่หลากหลายความคิดเห็นมากกว่าสื่อหลัก ที่มีการเลือกมาแล้ว

- ไม่ชอบสื่อสารทาง Facebook เพราะไม่สนใจเนื้อหาที่กลุ่มผู้ใช้ Facebook นิยมนำมาโพสต์กัน มองว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่วนตัว

● ข้อเสนอแนะ

- กระทรวงศึกษาธิการควรจัดหลักสูตรเพื่อให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งจริง ๆ เนื่องจากปัจจุบัน โรงเรียนพยายามเลี่ยงที่จะพูดถึงเรื่องการเมือง ส่งผลให้การเรียนรู้เรื่องการเมืองของเด็กกลดน้อยลงไปด้วย

- โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

- ควรจัดให้มีเวทีในการรับฟังความเห็นจากเด็กและเยาวชน ไม่เห็นด้วยที่เด็กจะมาเปิดเวทีแล้วสื่อสารกันเองในกลุ่มโดยผู้ใหญ่ไม่รับฟัง

- คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ควรสร้างความเชื่อมั่นให้ได้มากกว่าที่ผ่านมา

๒. กลุ่มที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในกิจกรรมเพื่อสังคมฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**

- ใช้และรักษาสีทธิในการเลือกตั้ง เพราะปัจจุบันบ้านเมืองมีความขัดแย้งมาก อยากรเลือกอนาคตเอง

- เคารพสิทธิและเสียงของแต่ละบุคคล โดยบางความเห็นระบุว่า ผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจของตนเอง เพราะถูกถ่ายทอดความคิด ผ่านการเลี้ยงดูตั้งแต่เด็ก

- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**

- เห็นด้วยกับเกณฑ์อายุตามรัฐธรรมนูญ เพราะมีวุฒิภาวะ ไม่ถูกชักจูงได้ง่าย
- ต้องการเข้าไปร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง

- **ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**

- คุยกันในครอบครัว / ชุมชน / กลุ่มเพื่อน
- สื่อทุกชนิด (ทีวี ที่บ้าน / วิทยุ ในรถ / โซเชียล ในมือถือ หรือ คอมพิวเตอร์)

- **ข้อเสนอแนะ**

- เห็นควรให้โรงเรียน กำหนดให้มีชั่วโมงของการเรียนการสอน เกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้ง กระบวนการในการออกไปใช้สิทธิออกเสียง และผลดี ผลเสียของการออกไปใช้สิทธิ หรือไม่ไปใช้สิทธิ

๓. กลุ่มที่ไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรมฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**

- ใช้และรักษาสีทธิในการเลือกตั้ง
- เคารพเสียงและสิทธิของบุคคล

- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**

- เห็นด้วยกับเกณฑ์อายุตามรัฐธรรมนูญ เพราะมีวุฒิภาวะเหมาะสม
- ต้องการดูคะแนนเลือกตั้งแบบ Real Time ผ่านช่องทางใดก็ได้

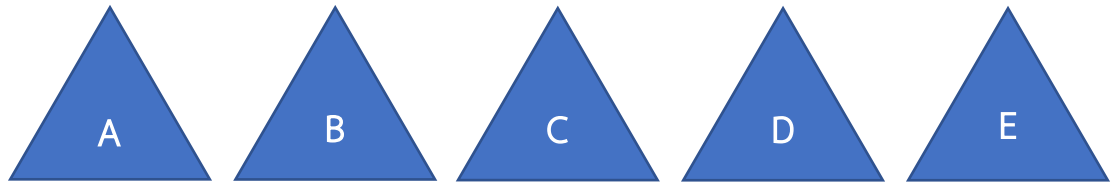
- **ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**

- การรับฟังจากสื่อต่างๆ และคนรอบข้าง
- ไม่คิดทำ Content ผ่านสื่อใดเพราะสื่อสารไม่เก่ง
- หลีกเลี้ยงการแสดงความคิดเห็นหากนำไปสู่ความขัดแย้ง

- **ข้อเสนอแนะ**

- ไม่มีข้อเสนอแนะ แต่เห็นว่า หากทุกฝ่ายที่มีความรู้ พยายามให้ข้อมูลมากๆ ในทุกช่องทาง เพื่อให้ติดตาม ก็เป็นเรื่องที่ดี

ข้อมูลของผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง ๓ กลุ่ม

กลุ่ม ๑ (กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในและนอกสถานศึกษา)

- ๑ A : เพศหญิง อายุ ๑๙ ปี ชั้น ม.๖
- ๑ B : เพศหญิง อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๔
- ๑ C : เพศหญิง อายุ ๑๗ ปี ชั้น ม.๕
- ๑ D : เพศหญิง อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๕
- ๑ E : เพศหญิง อายุ ๑๗ ปี ชั้น ม.๕

กลุ่ม ๒ (กลุ่มที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในกิจกรรมเพื่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษา)

- ๒ A : เพศหญิง อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๔
- ๒ B : เพศหญิง อายุ ๑๗ ปี ชั้น ม.๕
- ๒ C : เพศหญิง อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๕
- ๒ D : เพศหญิง อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๔
- ๒ E : เพศหญิง อายุ ๑๔ ปี ชั้น ม.๓

กลุ่ม ๓ (กลุ่มที่ไม่ชอบร่วมทำกิจกรรม หรือเคยเข้าร่วมเพราะเป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา)

- ๓ A : เพศหญิง อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๕
- ๓ B : เพศชาย อายุ ๑๗ ปี ชั้น ม.๕
- ๓ C : เพศชาย อายุ ๑๖ ปี ชั้น ม.๕
- ๓ D : เพศชาย อายุ ๑๗ ปี ชั้น ม.๕
- ๓ E : เพศหญิง อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม.๔

๒. สรุปภาพรวมของการทำ Focus Group ระดับอาชีวศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคระยอง)

๑. กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**

- ใช้และรักษาสิทธิในการเลือกตั้ง
- เคารพสิทธิและเสียงของแต่ละบุคคล

- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**

- เห็นด้วยกับเกณฑ์อายุตามรัฐธรรมนูญเพราะมีวุฒิภาวะเหมาะสม
- ควรมีระบบฐานข้อมูลตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและพรรคการเมืองแบบ

ออนไลน์

- มีแอปพลิเคชันที่สามารถเห็นคะแนนการเลือกตั้งแบบ Real-time

- **ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**

- ถ้าจะให้เยาวชนสื่อสารระหว่างกัน ต้องดำเนินการโดย Content ต้องใช้ข้อเท็จจริง ถูกต้อง ไม่ขัดหรือผิดกฎหมาย ไม่สร้างความขัดแย้ง ใช้การคิดวิเคราะห์และผ่านการพูดคุยอย่างมีเหตุผล
- การสื่อสารต้องผ่านสื่อหลักและออนไลน์ โดยต้องมีความรวดเร็วและ Update ข้อมูลตลอด

- **ข้อเสนอแนะ**

- เสนอแนะวิธีจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม
- ควรมีการเมืองจำลองในสถาบัน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม on-site และ online

๒. กลุ่มที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในกิจกรรมเพื่อสังคมฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**

- ไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยตนเอง โดยไม่มีบุคคลอื่นเข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
- พิจารณาผู้แทนที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด มีการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น และเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ

- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**

- เห็นด้วยกับเกณฑ์อายุตามรัฐธรรมนูญ เพราะมีวุฒิภาวะ มีความคิด สามารถวิเคราะห์ได้
- แรงจูงใจในการไปเลือกตั้ง เพราะอยากเห็นสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น
- หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และไปเลือกตั้งด้วยความคิดตัวเอง

- **ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**
 - รับฟังจากสื่อทางโทรทัศน์ และสื่อสารผ่าน Facebook ซึ่งเชื่อว่ามีความเป็นกลาง
 - ส่วนใหญ่จะส่งสารด้วยตัวเอง เพื่อความรวดเร็ว แต่จะไม่สร้าง Content เอง
- **ข้อเสนอแนะ**
 - เสนอแนะให้มีเลือกตั้งที่โปร่งใส ตรวจสอบได้

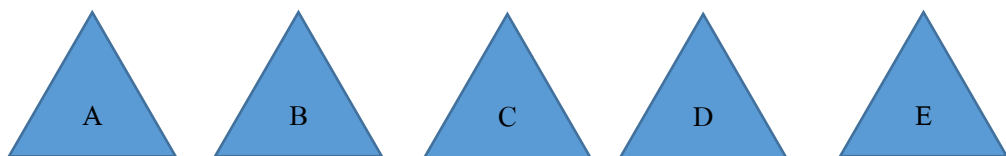
๓. กลุ่มที่ไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรมฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**
 - เคารพสิทธิส่วนบุคคล
 - รณรงค์ให้มีการเลือกตั้งที่ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง
 - พิจารณาผู้นำที่มีคุณภาพ เน้นผลงานเป็นหลัก ทำงานจริง มีประสิทธิภาพ และสุจริต
- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**
 - เห็นด้วยกับเกณฑ์อายุตามรัฐธรรมนูญ เพราะมีความคิดและมีวุฒิภาวะ
 - แรงจูงใจในการไปเลือกตั้ง เพราะอยากเห็นสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น
 - เลือกตามความชอบ และรับฟังความเห็นจากผู้ปกครอง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ

เลือกผู้แทน

- **ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**
 - สื่อสารผ่าน Facebook ซึ่งเชื่อว่ามีความเป็นกลางและน่าเชื่อถือ
 - ส่วนใหญ่จะไม่ส่งสารและไม่สร้าง Content เอง เพราะไม่มั่นใจความถูกต้องของข้อมูล
- **ข้อเสนอแนะ**
 - ไม่มีข้อเสนอแนะ

ข้อมูลของผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง ๓ กลุ่ม

กลุ่ม ๑ (กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในและนอกสถานศึกษา)

๑ A : อายุ ๑๙ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปีโตรเคมี

๑ B : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปีโตรเคมี

๑ C : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๑ D : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๑ E : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

กลุ่ม ๒ (กลุ่มที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในกิจกรรมเพื่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษา)

๒ A : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๒ B : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๒ C : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๒ D : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๒ E : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

กลุ่ม ๓ (กลุ่มที่ไม่ชอบร่วมทำกิจกรรม หรือเคยเข้าร่วมเพราะเป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา)

๓ A : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๓ B : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๓ C : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๓ D : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๓ E : อายุ ๑๘ ปี ระดับชั้นปวส.๑ สาขาปิโตรเคมี

๓. สรุปภาพรวมของการทำ Focus Group

ระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ)

๑. กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**

- ความขัดแย้งทางการเมืองไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เพราะการใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นหน้าที่และเป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนทุกคนตามรัฐธรรมนูญ โดยการใช้ออกเสียงนี้มีผลต่อการใช้ชีวิตในอนาคตของทุกคน

- ไม่มีใครหรือองค์กรใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงได้ด้วยตนเอง ตามหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งเป็นอิสระในการเลือกผู้แทนรายใดก็ได้

- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**

- การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งเพื่อความโปร่งใส ทั้งการลงคะแนนเสียง การนับคะแนน เกิดการรับรู้ข้อมูลอย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วมมากขึ้น

- **ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**

- ควรมีการพูดคุยกัน ไม่ควรปิดกั้นความคิดเห็นและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน และไม่ควรไปชักจูงใคร ทุกคนมีสิทธิคิดตามอุดมคติของแต่ละคน ควรเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น

- มีความสนใจติดตามข่าวสารการเมืองอยู่ในระดับมาก จากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น YouTube Twitter และ Facebook เป็นต้น

- การจะตัดสินใจว่าการสื่อสารเหล่านั้นมีความเป็นกลางหรือมีผลประโยชน์แอบแฝงในการนำเสนอข่าวการเลือกตั้งหรือไม่นั้น ควรมีการสืบค้นข่าวสารจากแหล่งที่มาที่หลากหลาย แล้วนำมาเปรียบเทียบพิจารณาก่อนตัดสินใจเชื่อ

- **ข้อเสนอแนะ**

- ไม่ควรทำคอนเทนต์เอง เพราะอาจเกิดข้อผิดพลาดด้านข้อมูลข่าวสารจนอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ควรให้หน่วยงานกลางเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง หรือผู้ที่ทำคอนเทนต์ควรต้องรู้จักและรู้จักจริง

- ไม่ควรชักจูงใคร แต่รณรงค์ให้ทุกคนออกมาใช้สิทธิได้

๒. กลุ่มที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในกิจกรรมเพื่อสังคมฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**

- ใช้และรักษาสิทธิในการเลือกตั้ง เพราะอยากเห็นบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

- นักศึกษามีอิสระทางความคิด โดยครอบครัวไม่มีผลต่อการตัดสินใจ บางครอบครัวอาจมีการชี้นำแต่ไม่ได้บังคับ ขึ้นอยู่กับตัวนักศึกษา

- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**

- เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดอายุของผู้มีสิทธิว่าต้อง ๑๘ ปีบริบูรณ์ เพราะเป็นช่วงอายุที่กำลังพอดี มีความรับผิดชอบและวุฒิภาวะ ถ้าต่ำกว่าอายุ ๑๘ ปี อาจจะยังไม่เข้าใจทางการเมืองหรืออาจจะเชื่อข้อมูลตามกระแส

- ต้องการให้รัฐบาลฟังความคิดเห็นของเด็ก และให้เด็กสามารถวิพากษ์หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้

- ต้องการการเลือกตั้งที่โปร่งใสในทุกขั้นตอน มีการถ่ายทอดสดตั้งแต่ต้นจนจบการเลือกตั้ง

- **ช่องทางการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**

- การสร้างคอนเทนต์แสดงออกความคิดเห็นทางการเมืองของตัวเอง ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Tiktok Youtube Facebook และ Instagram

- อยากให้มีช่องทางให้ประชาชนได้ติดต่อกับรัฐบาลแบบโดยตรง เพื่อใช้สำหรับให้ข้อเสนอแนะกับทางรัฐบาล เช่น ช่องทาง Google Forms

- **ข้อเสนอแนะ**

- ต้องการเห็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม
- ไม่อยากให้การเลือกตั้งมีบัตรเสีย
- ไม่อยากให้มีการซื้อเสียง
- อยากเห็นกระบวนการเลือกตั้งทุกขั้นตอน
- เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่เชื่อถือได้
- อยากให้ประชาชนคิด วิเคราะห์ แยกแยะ
- ประชาชนคือแรงขับเคลื่อน อยากให้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓. กลุ่มที่ไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรมฯ

- **บทบาทในการมีส่วนร่วม**

- ใช้และรักษาสีทธิในการเลือกตั้ง เพื่อเป็นเสียงในการพัฒนาประเทศต่อไป
- นักศึกษามีความคิดเป็นของตัวเอง เคารพในการตัดสินใจ

- **ความต้องการในการมีส่วนร่วม**

- เห็นด้วยกับเกณฑ์อายุตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดอายุของผู้มีสิทธิ อายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เพราะเป็นช่วงวัยอันเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ได้

- ต้องการความโปร่งใส มีกฎหมายข้อบังคับที่ชัดเจน

- **ช่องการสื่อสารในการมีส่วนร่วม**

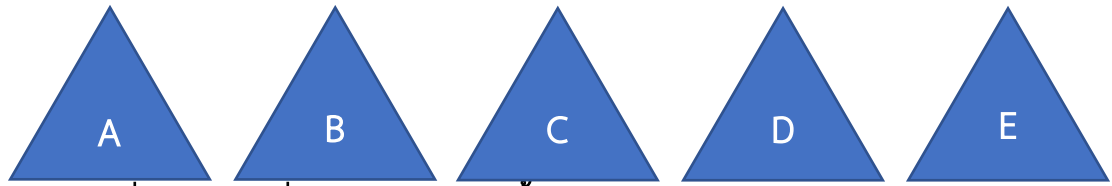
- การรับฟังจากสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook Tiktok Youtube Instargram Twitter และคนรอบข้าง

- สร้างคอนเทนท์ที่ถูกต้องผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Tiktok Youtube และ Instargram

- **ข้อเสนอแนะ**

- อยากเห็นประชาชนมีสิทธิในการเลือกตั้งมากกว่านี้
- อยากเห็นสื่อประชาสัมพันธ์ของภาครัฐให้มากกว่านี้
- อยากเห็นความโปร่งใสของการเลือกตั้ง
- อยากเห็นการสื่อสารที่รับรู้ได้ว่าไม่จริง คนรุ่นใหม่มีข้อสงสัย ภาครัฐไม่ควรปล่อยเงียบ

ข้อมูลของผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทั้ง ๓ กลุ่ม

กลุ่ม ๑ (กลุ่มที่มีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในและนอกสถานศึกษา)

๑-A : เพศชาย อายุ ๒๐ ปี ชั้นปีที่ ๒

๑-B : เพศหญิง อายุ ๒๐ ปี ชั้นปีที่ ๒

๑-C : เพศชาย อายุ ๒๒ ปี ชั้นปีที่ ๓

๑-D : เพศชาย อายุ ๒๗ ปี ชั้นปีที่ ๓

กลุ่ม ๒ (กลุ่มที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในกิจกรรมเพื่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษา)

๒-A : เพศหญิง อายุ ๒๐ ปี ชั้นปีที่ ๓

๒-B : เพศหญิง อายุ ๑๙ ปี ชั้นปีที่ ๒

๒-C : เพศหญิง อายุ ๑๙ ปี ชั้นปีที่ ๒

๒-D : เพศหญิง อายุ ๒๐ ปี ชั้นปีที่ ๓

๒-E : เพศชาย อายุ ๒๐ ปี ชั้นปีที่ ๓

กลุ่ม ๓ (กลุ่มที่ไม่ชอบร่วมทำกิจกรรม หรือเคยเข้าร่วมเพราะเป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา)

๓-A : เพศชาย อายุ ๒๑ ปี ชั้นปีที่ ๔

๓-B : เพศชาย อายุ ๒๐ ปี ชั้นปีที่ ๓

๓-C : เพศหญิง อายุ ๒๐ ปี ชั้นปีที่ ๓

๓-D : เพศหญิง อายุ ๑๙ ปี ชั้นปีที่ ๒

ผนวก ข

กลุ่มวิชาการที่ ๒

ประเด็นคำถามในการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus group)

เรื่อง “เยาวชนกับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา ชยะในชุมชนเมือง”

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มเยาวชน จำนวน ๓ กลุ่ม แบ่งเป็น

๑. กลุ่มที่มีประสบการณ์การร่วมกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชน จำนวน ๖ คน
๒. กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปัญหาในเรื่องขยะชุมชน จำนวน ๑๒ คน
๓. กลุ่มเยาวชนโดยทั่วไปที่เป็นนักเรียนนักศึกษา จำนวน ๒๐ คน

๑. **กลุ่มที่มีประสบการณ์ร่วมกิจกรรมการจัดการขยะชุมชน** ได้แก่ กลุ่มเยาวชนในโครงการ Trash Hero จาก

พื้นที่เกาะสีชัง พื้นที่พัทยา และจังหวัดชุมพร โดยเยาวชนกลุ่มนี้ได้ลงพื้นที่ในการดำเนินการเก็บขยะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นยังเป็นจิตอาสาในการนำกิจกรรมรณรงค์การจัดการแยกขยะในโรงเรียน เช่น โรงเรียนปะทิววิทยา และโรงเรียนท่าแซะรัชดาภิเษก จังหวัดชุมพร เป็นต้น

โครงการ Trash Hero เป็นการรวมกลุ่มผู้มีจิตใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและต้องการเก็บขยะที่ถูกทิ้งในธรรมชาติโดยเฉพาะขยะพลาสติกที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ก่อให้เกิดปัญหากับสิ่งแวดล้อมเดิมเกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เข้ามาเที่ยวชายทะเลของไทยและพบปัญหาขยะที่ทิ้งบริเวณชายทะเล จึงได้ชักชวนคนในพื้นที่เดินเก็บขยะ ต่อมามีคนสนใจเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น จึงได้ไปจดทะเบียนในประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นกลุ่ม Trash Hero และได้ขยายกิจกรรมไปยังประเทศต่างๆทั่วโลก โดยหัวใจสำคัญคือการสร้างโครงการโดยชุมชนเพื่อชุมชนที่ยั่งยืน โดยการกำจัดขยะที่มีอยู่และลดขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะยาวที่ถาวรในการลดการสร้างขยะ

๒. **กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปัญหาในเรื่องขยะชุมชน** ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนคลองเตย โดยเป็นสมาชิกเยาวชนในมูลนิธิดวงประทีป ของคุณครูประทีป อึ้งทรงธรรม โดยเยาวชนเหล่านั้นได้พบเห็นปัญหาการทิ้งขยะ หรือการจัดการขยะไม่ถูกวิธีตลอดเวลา อีกทั้งมีปัญหายุ่งยากที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข เช่น การมีอุปกรณ์ถังขยะไม่พอเพียง หรือคนในพื้นที่ไม่มีความรู้ ไม่สนใจ หรือไม่มีเวลาที่จะให้ความสำคัญกับการจัดการขยะอย่างถูกวิธี

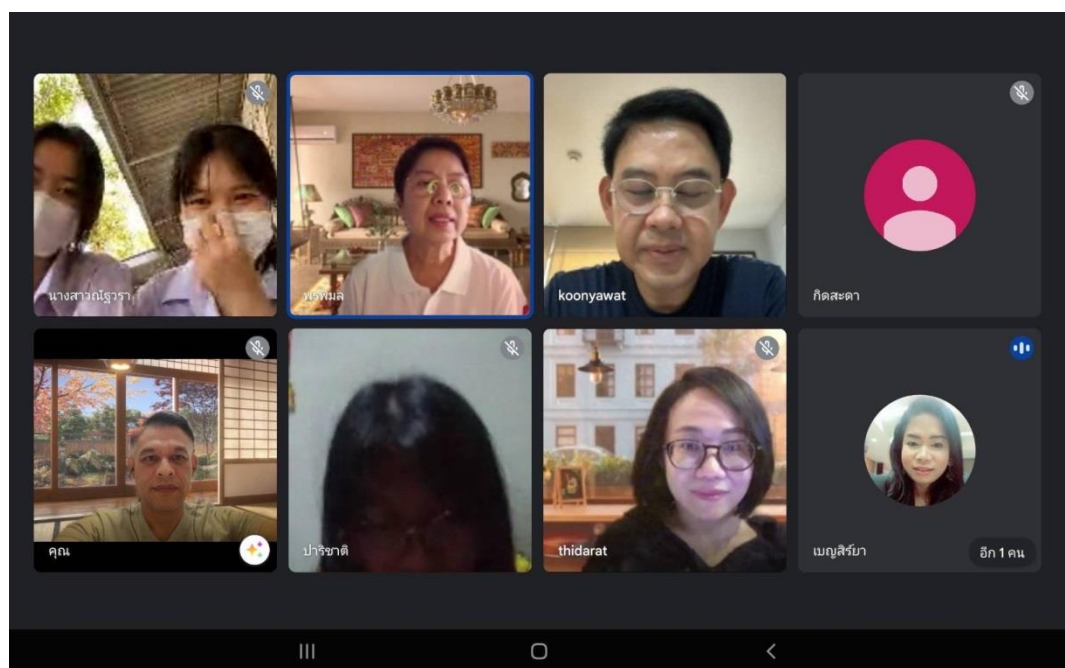
๓. กลุ่มเยาวชนโดยทั่วไปที่เป็นนักเรียนนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตประสานมิตร ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการขยะ จึงไม่มีประสบการณ์ตรงในเรื่องการจัดการขยะชุมชน ความคิดเห็นจึงเป็นมุมมองที่อาจแตกต่างกับ ๒ กลุ่มแรกในบางประเด็น

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มเยาวชน

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เยาวชน
๑. เกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องของขยะในชุมชน เยาวชนต้องการจะมีส่วนร่วมอย่างไร และต้องการจะทำอะไรเพื่อมีส่วนร่วมแก้ปัญหาและอะไรคือสิ่งที่เยาวชนต้องการจะทำเป็นอย่างแรกและต่อไป
๒. เกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน เยาวชนจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ในเรื่องที่เยาวชนต้องการทำเป็นลำดับขั้นตอน
๓. เกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องขยะในชุมชน เยาวชนจะช่วยติดตาม ตรวจสอบ และกำกับดูแลการดำเนินการในสิ่งที่น้องคิด วางแผนงานไว้ ได้อย่างไร และคิดว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ควรช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ และกำกับดูแลการดำเนินการในสิ่งที่น้องคิด วางแผนงานไว้ได้อย่างไร และคิดว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ควรจะช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ และกำกับดูแลกันอย่างไร
๔. เกี่ยวกับเรื่องการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องขยะในชุมชนถ้าอยากให้เยาวชนมีส่วนร่วมและให้เยาวชนคนอื่นๆ ได้มีส่วนร่วม ในการสื่อสารร่วมกัน เยาวชนคิดว่าเราจะมีวิธีการอย่างไร ใครควรเป็นคนทำหน้าที่ในการสื่อสาร และรูปแบบหรือช่องทางการสื่อสารใดจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด
๕. เนื้อหาที่สื่อออกไปในเรื่องของการมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน ควรเป็นรูปแบบใด และอย่างไร (ในความคิดของเยาวชน ทำอย่างไรที่จะให้เยาวชนสามารถเข้าใจร่วมกันกับสิ่งที่ภาครัฐต้องการสื่อสาร)
๖. สื่อหรือช่องทางที่เยาวชนต้องการใช้สื่อสารกับเพื่อนๆหรือผู้ที่สนใจเรื่องของการมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาเรื่องของขยะในชุมชน จะใช้รูปแบบใดบ้าง เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต Facebook Line Instagram Twitter หรืออื่นๆ
๗. ใครบ้างที่เป็นผู้ที่ควรมีส่วนร่วมรับรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของขยะในชุมชน

รูปแบบการสัมภาษณ์จะมี ๒ แบบ ได้แก่

๑. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์โดยผ่านระบบออนไลน์เยาวชนที่ถูกสัมภาษณ์จะอยู่ในพื้นที่เกาะสีชัง พื้นที่พัทยา และจังหวัดชุมพร และจะตอบคำถามที่ผู้แทนกลุ่ม ๒ ได้ตั้งคำถาม โดยมีการสร้างบรรยากาศ แบบผ่อนคลาย ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและมุมมองโดยอิสระ

๒. การอภิปราย กลุ่ม (Focus Group discussion) โดยเยาวชนผู้ถูกสัมภาษณ์จะนั่งด้วยกันทั้ง ๑๒ คน ซึ่งทุกคนจะมีภูมิหลังที่คล้ายกัน ไม่มีความขัดแย้งกันเป็นการส่วนตัว และเป็นกลุ่มคนที่มีปัญหาเดียวกัน มีประสบการณ์เดียวกัน ใช้เวลาในการพูดคุยกัน ๒ ชั่วโมง โดยประมาณ โดยจุดประสงค์หลักก็คือการที่เราจะเข้าใจและรับรู้ความคิดเห็นความรู้สึก รวมทั้งพฤติกรรมจากประสบการณ์โดยตรงของเยาวชนผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์

ผนวก ค

กลุ่มวิชาการที่ ๓

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ในการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศ ต่อความมั่นคงของรัฐในมิติสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม : การเคารพสิทธิของผู้อื่น และความสามัคคีกลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ ที่เป็นเครือข่ายของมูลนิธิเพื่อความ เป็นธรรมทางเพศ อายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา ๓ กลุ่ม ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งจัดการสัมภาษณ์ ในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ๒ ครั้ง และทางออนไลน์ ๑ ครั้ง โดยการจัดทำแบบสอบถาม ในประเด็นคำถาม ดังนี้

(๑) บทบาทการมีส่วนร่วมผ่านโซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคีเป็นอย่างไร

(๒) การสร้างหรือใช้โซเชียลมีเดียของเยาวชนผู้มีความหลากหลายทางเพศในการสื่อสารการเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคีควรเป็นอย่างไร

(๓) ความเห็นเรื่องเคารพสิทธิของผู้อื่นและความสามัคคีของเยาวชนแต่ละกลุ่มเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

คำถามในแบบสอบถาม

(๑) พวกท่านคิดว่าปัจจุบันเรามีปัญหาในเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นหรือไม่ อย่างไร

(๒) พวกท่านคิดว่าอยากจะมีส่วนร่วมในการช่วยสร้างให้เกิดการเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างไรบ้าง

(๓) พวกท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่นอย่างไร

บ้าง

(๔) พวกท่านคิดว่าปัจจุบันเรามีปัญหาในเรื่องความสามัคคีหรือไม่ อย่างไร

(๕) พวกท่านคิดว่าอยากมีส่วนร่วมในการช่วยสร้างให้เกิดความสามัคคีอย่างไร

(๖) พวกท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมความสามัคคีอย่างไรบ้าง

(๗) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล คือ

๑. คณะผู้วิจัยแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขออนุญาตบันทึกภาพนิ่งและ ภาพเคลื่อนไหว ขอความสมัครใจในการตอบคำถาม และแจ้งว่าข้อมูลจะนำไปใช้ในการทำวิจัย

๒. ให้ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์แนะนำตนเอง และคณะผู้วิจัยถามคำถามในแบบสอบถาม

๓. คณะผู้วิจัยบันทึกผลการสัมภาษณ์ และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นลายลักษณ์อักษรตามความสมัครใจ

ตารางสรุปประเด็นความเห็นจากคำถาม

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
ท่านคิดว่า ปัจจุบันเรา มีปัญหาใน เรื่องการ เคารพสิทธิ ผู้อื่น หรือ ไม่อย่างไร บ้าง	ไม่มีปัญหา เพราะปฏิบัติตน ให้เป็นที่ยอมรับของบุคคล อื่น	มีบ้างไม่มีบ้างความคิด ของคนเราไม่เหมือนกัน เพราะแต่ละคนชอบอะไร หลายอย่างไม่เหมือนกัน แต่เราไม่ควรไปบังคับ หรือไม่เคารพในสิ่งของ เขาได้	มีปัญหา เพราะบุคคลส่วน ใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่อง ส่วนตัวของผู้อื่นมากเกินไป จนอาจทำให้มีการละเมิด โดยไม่รู้ตัว
	มีปัญหา โดยบุคคลอื่นยังไม่ เคารพสิทธิผู้อื่น มีการ ละเมิดสิทธิด้วยคำพูด การแสดงออก ไม่ยอมรับ สิทธิของบุคคลอื่น	มีบ้างไม่มีบ้าง เพราะการ ที่เราเป็นเพศที่สามจะไม่ มีใครยอมรับได้	ไม่มีปัญหา เพราะสิทธิของ ผู้อื่นเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่มี การก้าวล่วง
	ปัจจุบันยังคงมีปัญหาเรื่อง การเคารพสิทธิของผู้อื่นอยู่ เช่น คนบางกลุ่มต้องการที่ จะแสดงออกในความเป็น ตัวของตัวเอง แต่ก็จะมีคน บางกลุ่มที่ต่อต้านและไม่ ยอมรับในการแสดงออกนั้น	มีและรุนแรงขึ้นและมี การละเมิดในรูปแบบใหม่ มากขึ้น จนเป็นภาพที่ชิน ตาในสังคม ส่งผลให้เด็ก ใช้ชีวิตอยู่บน ความ หวาดระแวง แม้แต่คน รอบข้างก็ “ไวใจไม่ได้” จึงทำให้เรารู้ว่าโลกนี้มี ความโหดร้ายและทารุณ ต่อเด็กเต็มไปหมดซึ่งขัด ต่อสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็ก ควรจะได้รับ	มีปัญหาการไม่เคารพสิทธิ ของผู้อื่น เช่น ประเด็นการ แสดงความคิดเห็น โดยหาก มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ออกไปจากที่คาดหวัง มักถูก ตัดสินว่าเป็นคนไม่ดี ดังนั้น จึงเห็นว่าทุกคนควรมีสิทธิใน การแสดงความคิดเห็นและ ได้รับ การ ย อ ม รั บ ใน ความเห็นที่แตกต่างกัน

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	มีเพราะปัจจุบันยังมีการแบ่งแยกในเรื่องต่าง เช่น สิทธิเท่าเทียมกัน		อาจมีปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิเป็นบางครั้ง ซึ่งเกิดจากการตัดสินใจด้วยความไม่รอบคอบและไม่ระมัดระวัง ดังนั้นเราจึงควรต้องให้เกียรติ ระวังคำพูด และมีการถกแถลงทางความคิดก่อน
	ยังมีผู้ที่ไม่ยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคม	มีแน่นอนถ้าเปิดเผยว่าตัวเองเป็นเลสเบี้ยน ก็จะเจอคนที่ไม่เห็นด้วย อาจจะส่งผลเสียต่อชีวิตประจำวัน กับเพื่อนที่ไม่ชอบหรือผู้ใหญ่ เพราะเป็นทอมหรือเลสเบี้ยน เพราะเราไม่ได้เป็นในแบบที่เขาชอบ	คิดว่ามีปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิ คนไทยส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน พื้นฐานก็ทำให้บางทีให้ละเมิด เช่น การให้ใส่ชุดนักเรียนก็เป็นการละเมิดสิทธิ บังคับให้เรียนลูกเสือ เนตรนารี เรียน รด เกณฑ์ทหาร นั่นก็คือการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน และคิดว่าเปลี่ยนเรื่องนี้ยากเพราะคนที่เกิดมาในระบบที่เป็นโครงสร้างที่ชัดเจนไม่ค่อยจะมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่คิดนอกกรอบ ไม่ถูกสอนให้คิดในเรื่องการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) แต่เด็กรุ่นใหม่ก็กล้าออกมา มีโซเชียลมีเดีย เรียนรู้จากยูทูป (YouTube) ได้ตลอดเวลาเค้าเลี้ยงลูกกับ

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
			ไอแพด คนสมัยก่อนเรียนรู้ได้จากหนังสือ แต่เด็กสมัยนี้สามารถหาข้อมูลได้ทุกอย่างจากโซเชียลมีเดีย
	ยังคงมีเรื่องการแบ่งแยกเพศยังคงมีการเหยียดกันในคนบางกลุ่ม ไม่ได้รับสิทธิในบางเรื่อง	มีอย่างแน่นอน และไม่ว่าในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่มีทางหมดไปได้อย่างถาวรซึ่งปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นสามารถเกิดขึ้นได้โดยเจตนาและไม่ได้เจตนา โดยยกตัวอย่างปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบันคือแสดงออกในด้านต่างๆ ของบุคคล ซึ่งบ่อยครั้งก็มักเกิดความขัดแย้งในการแสดงออกเหล่านั้น โดยไร้เหตุผล ผ่านการใช้ข้ออ้างทางด้านกฎหมาย ศีลธรรม จารีต ประเพณี แนวคิด อุดมการณ์ ฯลฯ ที่ตนยึดถือมาใช้เป็นเครื่องมือในการตีกรอบและ ปีบบังคับสิทธิในการแสดงออกของผู้อื่น	การละเมิดสิทธิสามารถเกิดขึ้นได้ทั่วไปไม่เลือกเพศ ไม่ เลื อ ก วั ย แ ล ะ ทุกสถานการณ์ แม้แต่เรื่องระเบียบวินัยอย่างเช่นการต่อคิวซื้อของ รับบริการต่างๆก็ตาม โดยส่วนตัวก็เคยถูกละเมิดสิทธิ การเป็นเพศทางเลือกจากบุคคลโดยทั่วไป ว่าเป็นตุ๊ด เป็นเกย์บางครั้งคุกคามถึงขั้นหยาบคาย

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	<p>มีปัญหา เพราะ ผู้คนไม่มีความตระหนักรู้ในการเคารพสิทธิและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นทางคำพูด และการกระทำ เช่น การเหยียด การดูถูก การไม่เห็นคุณค่าของกันและกัน ซึ่งนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกัน และด้วยโครงสร้างของสังคมที่ไม่เปิดกว้าง ทำให้ยังมีชุดความคิดที่ล้าหลังและไม่เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ .</p>	<p>ปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องนี้ ตัวอย่างกับสิ่งที่เจอมากับตัวเลย วันนั้นไปซื้อน้ำร้านหน้ามหาวิทยาลัยได้เจอลุงเขามาซื้อน้ำเหมือนกันแต่แกก็คงจะเริ่มกริมๆเมาแล้ว เขาก็เดินมาหาแล้วพูดว่า “มึงเป็นทอมเหรอเป็นทำไมวะ ไปเลิกเป็นทอมซะ” มันเป็นประโยคที่ทำให้รู้สึกแย่มากจนถึงทุกวันนี้ ในใจคืออยากจะบอกลุงว่ามันไม่ได้กินยาแล้วจะหายเป็นทอมได้เลยนะ ไม่ได้สับสนทางเพศ เลือกแล้วว่าการเป็นทอมรักผู้หญิงคือความสุขที่ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน ทั้งหมดที่เล่ามาก็จะยกตัวอย่างให้เห็นว่าปัจจุบันถึงแม้ว่า LGBTG จะเป็นที่ยอมรับกับคนส่วนใหญ่บ้างแล้วแต่ก็ยังมีคนส่วนน้อยบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจและไม่ยอมรับกับสิ่งนี้</p>	<p>ไม่มีปัญหา เนื่องจากสิทธิของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพศศาสนาหรือว่าการใช้ชีวิต ที่เจอมานั้นต่างคนต่างให้เกียรติกัน เช่น ้วยเดียวกันก็จะพากันไปเที่ยวต่างจังหวัด เนื่องจากสนใจวิถีชีวิต และการใช้ชีวิตคนต่างจังหวัด</p>

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	มี เนื่องจาก สังคมไทยในปัจจุบันไม่ได้เปิดโลกกว้าง ไม่ว่าจะเป็น การเหยียด การบูลลี่		
	ในความคิดเห็นส่วนตัวมีความเห็นว่าปัจจุบัน การเคารพสิทธิผู้อื่นถือเป็นสิ่งที่ยังต้องถูกถกเถียงกัน อย่างมาก เยาวชนรุ่นใหม่ต่างให้ความสำคัญกับสิทธิส่วนตัวของตัวเองเป็นหลัก ในขณะที่สิทธิของผู้อื่นกลับถูกมองลดลงอีกชั้นหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามแล้วเยาวชนรุ่นใหม่ยังสามารถที่จะเรียนรู้และเข้าใจบริบทของสังคมได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น หากจะมองว่าเป็นปัญหาในปัจจุบันคิดว่าเราควรมีการเปิดรับข่าวสารหรือแนวคิดของผู้อื่นอย่างกว้างขวาง ไม่กีดกันแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง เพื่อให้ทัศนคติของเราสอดคล้องกับบริบทสังคม และ ทำให้เราเข้าใจสิทธิของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น		
	คิดว่าในปัจจุบันเรามีปัญหาเรื่องการเคารพสิทธิเป็นอย่างมาก สิ่งที่เราพบเห็นได้บ่อยครั้งมักจะเป็นเรื่องการ		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	แอบถ่ายรูปของผู้อื่นโดย ไม่ได้รับอนุญาต เพื่อ จุดประสงค์มุ่งร้าย เช่นการ วิพากษ์วิจารณ์ หรืออาจจะ เป็นจุดประสงค์เรื่องรูปร่าง หน้าตา เป็นต้น		
	ปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องการ เคารพสิทธิผู้อื่น เช่น ในบางครอบครัวใช้ความ รุนแรงหรือการปฏิบัติไม่ เป็นธรรม หรือคู่สามีภรรยา บางคนไม่รับฟังความคิดเห็น ของกันและกัน ใช้ความ รุนแรงแก้ปัญหาแทน ทำให้ เกิดปัญหาตามมา		
	มีเนื่องจากการละเมิดสิทธิ ผู้อื่นไม่มีการให้ความสำคัญ จึงควรให้ความรู้ปรับ ทัศนคติ		
ท่านคิดว่า อยากจะมี ส่วนร่วมใน การช่วย สร้างให้ เกิดการ เคารพสิทธิ ผู้อื่น อย่างไร บ้าง	อยากมีส่วนร่วม เช่น การ รณรงค์ พูดคุย อธิบายว่า ควรทำอะไร และต้อง อาศัยความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วน	มีแน่นอน ถ้าเปิดเผยว่า ตัวเองเป็นเลสเบี้ยน ก็ จะเจอคนที่ไม่เห็นด้วย อาจจะส่งผลเสียต่อ ชีวิตประจำวันกับเพื่อนที่ ไม่ชอบหรือผู้ใหญ่ เพราะ เป็น ทอม หรือ เลสเบี้ยน เพราะเราไม่ได้เป็นใน แบบที่เขาชอบ	อยากมีส่วนร่วม โดยการ ช่วยรณรงค์การเคารพสิทธิ ผู้อื่นเพื่อให้ทุกคนรู้และให้ ความสำคัญกับการเคารพ สิทธิผู้อื่น โดยใช้ช่องทาง โซเชียลมีเดียที่แชร์เนื้อหา การเคารพสิทธิ ไม่โพสต์ ไม่แชร์เรื่องของคนอื่น

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	อยากออกมารณรงค์ และให้ความรู้เรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น เพื่อให้คนหลายๆ กลุ่มในสังคมได้รับการยอมรับจากผู้ที่ไม่เข้าใจและไม่เคารพสิทธิ	อยากให้มีการเคารพสิทธิเท่ากับผู้อื่น การจดทะเบียนสมรสให้เท่ากับผู้หญิงของผู้ชายที่สมรสที่เพศที่สามจะไม่มีใครเท่าเทียมเหมือนผู้ชายและผู้หญิง	การเคารพสิทธิของผู้อื่นควรเริ่มที่ตัวเราเอง เช่น ประเด็นการแสดงความคิดเห็น ควรยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นก่อนเพื่อวิเคราะห์หรือตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าถูกต้องหรือไม่ หากถูกต้องก็ควรยอมรับ
	การเรียกร้องสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกคนควรได้รับ	สนับสนุนการเคารพซึ่งกันและกัน และการไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และสถานะทางเพศในหมู่นักเรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และในสังคมในวงกว้าง	การเคารพสิทธิของผู้อื่นเป็นเรื่องพื้นฐานการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ไม่ใช่ทางเลือก ดังนั้น การปลูกฝังและช่วยกันตักเตือน/ย้ำเตือนไม่ใช่เรื่องของกลุ่มบุคคล กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์คือการฟังพากันและไม่เบียดเบียนกัน
	ผลักดันให้เพศทางเลือกนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นในสังคม	อยากให้มีความเท่าเทียมหรือความเคารพสิทธิของคน ที่ คิด แบบ ที่ เขา ต้องการของทั้งสองเพศ	อยากมี และคิดว่าการมีส่วนร่วมในการช่วยให้เกิดการเคารพสิทธิผู้อื่นคือ การที่ต้องเคารพเสียงของตัวเองก่อน เคารพเสียงทุกเสียงในตัวเอง ต้องรู้จักตัวเอง อารมณ์ ความรู้สึก ยอมรับไม่ได้กดความรู้สึกตัวเองถ้ารู้จักตัวเองจริงๆ เราจะมี

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
			ปัญหากับคนอื่นน้อยลง ถ้าเรารักตัวเองได้ เราก็จะเคารพคนอื่นได้ การเคารพคนอื่นควรให้พื้นที่ของคนอื่นให้พื้นที่ปลอดภัยของเขา ตั้งใจฟังความทุกข์ของเขา ให้โอกาสร่วมสนับสนุนให้เขาทำในสิ่งที่เขารักให้โอกาสสนับสนุนให้เขาทำ ความฝันของเค้าจริงๆ เช่น ยาวชนที่จบมาแล้วทำงานประจำได้เงินเดือนเก็บเงินเดือนจนเกษียณ ไม่อยากอยู่ในระบบทุนนิยมที่ต้องเป็นหนี้แล้วทำงานไม่มีความสุข งานหลายๆ อย่าง บั่นทอนกำลังชีวิตจริงๆ มนุษย์เกิดมาเพื่อสร้างสรรค์ มนุษย์เกิดมาต้องสร้างสรรค์ ตรงประเด็นไม่ต้องทำงานที่ บั่นทอนจิตใจ ทำให้ไม่สบายใจ
	ผลักดันให้เพศทางเลือกน เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นในสังคม	อยากจะช่วยให้ทุกคนเคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ควรไปเบียดเบียนความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย ควรสนับสนุนในสิ่งที่	ทุกสิ่งทุกอย่างต้องเริ่มที่ตัวเอง คิดดี ทำดี พูดดี หากเราเคารพสิทธิของผู้อื่นผู้อื่นก็จะเคารพสิทธิของเราเช่นกัน การพูดเป็นปัจจัย การสื่อสารที่สำคัญ ไม่ควรไปดูถูกหรือต่อว่าคนอื่นโดยที่ยังไม่เข้าใจว่าเขาเป็นคน

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
		เขาชอบ	อย่างไร ซึ่งเป็นการเคารพ สิทธิพื้นฐานของ มนุษย์ ทุกคน
	เริ่มต้นด้วยการไม่แบ่งแยก กันทางเพศ ไม่ถือวาเพศเรา ดีกว่าหรือเด่นกว่าเพศ อื่น๐	การเสริมสร้างและการ ส่งเสริมให้เกิดการเคารพ สิทธิของผู้อื่นนั้น ควรกระทำด้วยการเป็น แบบอย่างที่ดีในการ เคารพสิทธิของผู้อื่นก่อน และทำให้การเคารพสิทธิ ของผู้อื่นนั้นกลายเป็น เรื่องที่ควรกระทำอย่าง เป็นปกติในสังคม อีกทั้ง ยังควรที่จะปลูกฝัง แนวคิดในการเคารพสิทธิ ของผู้อื่นให้กับบุคคล ตั้งแต่วัยเยาว์ หากมีการ ปลูกฝังแนวคิดในการ เคารพสิทธิของผู้อื่นๆ อย่างถูกต้องและ สม่ำเสมอในกับบุคคล ตั้งแต่ในวัยเยาว์ ใน อนาคตที่บุคคลเหล่านั้น กลายมาเป็นประชากร หลักของสังคม สังคมใน อนาคตนั้นก็จะมีไป ด้วยการเคารพสิทธิของ ผู้อื่นได้อย่างแน่นอน	การเคารพสิทธิกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ให้เกียรติกันและกัน

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	ช่วยพูด หรือการใช้โซเชียลมีเดีย ในการปรับเปลี่ยนความคิด และส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น	ยากมากที่จะทำให้คนที่ไม่ยากที่จะเข้าใจเราหรือไม่ยากที่จะยอมรับเราให้มาเข้าใจมายอมรับเราได้แต่ก็อยากให้คนพวกนี้รับรู้ไว้อย่างหนึ่งว่าคนเราทุกคนเท่าเทียมกันหมดไม่ว่าจะเป็นเพศอะไรเดี๋ยวนี้สังคมเราเปิดกว้างแล้วอย่ายึดติดกับความคิดหัวโบราณออกจากกะลามารับฟังสิ่งใหม่ๆ บ้าง ถ้ามีวงมอยู่กับที่เดิมเก่าๆ แล้วเราจะพัฒนาไปได้อย่างไร	
	อยากจะช่วยรณรงค์ในการสร้างความตระหนักรู้เรื่องการเคารพสิทธิและเสรีภาพของทุกคน ไม่ว่าจะเป็เพศอะไร อัตลักษณ์ใด มีรูปร่างลักษณะอย่างไร และอยากจะช่วยผลักดันกฎหมายสมรสเท่าเทียมเพื่อให้ทุกคนมี สิทธิเท่าเทียมกัน		
	ต้องเริ่มจากตัวเราที่ต้องหยุดการกระทำต่างๆ เช่น การบูลลี่		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	<p>อย่างแรกคือเราต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนรุ่นหลัง เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นเห็นเราเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนั้นเราในฐานะของบุคคลในสังคมเราจะสามารถใช้โซเชียลมีเดียในการแบ่งปันหรือแชร์ข้อมูลอะไรต่างๆ ที่สามารถเปิดประสบการณ์หรือเปิดทัศนคติให้กับคนรุ่นหลังได้</p>		
	<p>ไม่เข้าไปสนับสนุนกลุ่มคนที่กระทำการดังกล่าว ไม่ให้ความสนใจ สนับสนุนให้ผู้เสียหายรักษาสิทธิเสรีภาพ</p>		
	<p>เคารพสิทธิของกันและกัน รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำเพื่อนให้ใช้สิทธิของตนเอง เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ</p>		
	<p>เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเรียนรู้และไม่ส่งต่อการละเมิด</p>		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
ท่านคิดว่า สามารถใช้ ช่องทาง โซเชียล มีเดียเพื่อ ส่งเสริม การเคารพ สิทธิผู้อื่น อย่างไรได้ บ้าง	ช่องทางการส่งเสริมการ เคารพสิทธิผู้อื่น คือ ไอจี (IG) ทวิตเตอร์ (Twitter) เฟสบุค (Facebook) ติ๊กต็อก (Tiktok) และ อยากเผยแพร่ในเรื่อง สิทธิ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิ จะได้ ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น	การใช้โซเชียลมีเดียมีทั้ง ผลดีและผลเสีย ผลดีคือ ใช้โซเชียลมีเดียในทางที่ ถูกต้องไม่ส่งเสริมให้ผู้อื่น ดูแย่ ดูไม่ดี	ช่องทางการส่งเสริมการ เคารพสิทธิผู้อื่น คือ โซเชียล มีเดียทุกช่องทาง เช่น เฟสบุค และยูทูบ หรือ ทวิตเตอร์ (เร็วสุด) โดย อยากเผยแพร่ในเรื่อง สิทธิ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิ จะได้ไม่ ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น
	ทำให้คนกลุ่มหลายๆ กลุ่ม เห็นในความเป็นตัวของ ตัวเองว่ามันไม่ได้มีสิ่งใด เสียหายหรือกระทบกับใคร เลยหลายๆอย่างถือว่าเป็น สิ่งที่ดีด้วยซ้ำ แสดงให้เห็น ว่าปัจจุบันนี้มีความเปิด กว้างมากขึ้นมากกว่า เมื่อก่อนแล้ว	อยากให้คนใช้โซเชียล อยากถูกวิธีไม่ละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น	อาจแชร์ข้อมูลหรือบทความ เกี่ยวกับการเคารพสิทธิของ ผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นได้ศึกษา เรียนรู้
	การใช้โซเชียลมีเดียในการ ส่งเสริมสิทธิ	ได้ เพราะ ได้ เพราะ เส้นทางในโซเชียลในบาง กลุ่มจะมีทั้งสนับสนุน และต่อต้านเราควร ช่วยกันส่งเสริม และ เคารพสิทธิของผู้อื่น	โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางที่ ควรระวังในเรื่องการละเมิด สิทธิผู้อื่น เนื่องจากเป็นพื้นที่ เปิดโอกาสให้มีการตัดสิน ผู้อื่นโดยไม่ผ่านกระบวนการ ไตร่ตรอง อาจส่งผลให้ ละเมิดสิทธิผู้อื่นได้ อย่างไรก็ตาม ตามการเคารพสิทธิผู้อื่นควร ต้องเริ่มที่ตัวเราก่อน
	แชร์ ความรู้ ความคิด เกี่ยวกับความหลากหลาย	การใช้โซเชียลมีเดียทั้ง ผลดีและผลเสีย ผลดีคือ	เด็กรุ่นใหม่จะอยู่ไอจี กับ ติ๊กต็อก แต่ผู้ใหญ่จะอยู่

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	ทางเพศลงบนโซเชียลมีเดีย	ใช้โซเชียลในทางที่ถูกต้อง ไม่ส่งเสริมให้ผู้อื่น ดูแย่ ดูไม่ดี	กับไลน์ (Line) กับ เฟสบุค ไลน์ผู้ใหญ่ใช้เฟสบุคอยู่กับ หลายวัย ตี๊กต็อกเป็น แพลตฟอร์มที่เข้าถึงคนทุก กลุ่มทั้งคนรวยและคนราก หญ้า มีคอนเทนท์ที่ หลากหลายเข้าถึงคนทุก กลุ่มไอจีเป็นเรื่องของภาพ คนที่มีรูปภาพถ่ายรูปสวยก็ จะได้เปรียบทวิตเตอร์เป็น คำสั้นสั้น เฟสบุคก็เป็นสาย นักเขียน สรุปรูป เด็กเยาวชน จะใช้ช่องทาง ไอจี ตี๊กต็อก และยูทูป ในการสื่อสารใน กลุ่มความหลากหลายทาง เพศเด็กจะไม่ใช้เฟสบุค ไม่ อยากอยู่กับพ่อแม่ เนื้อหาที่ ต้องการแสดงออก คือ อะไร ก็ได้ที่มันเอ็มพาวเวอร์ที่ได้ เป็นตัวของตัวเองได้แสดง เสียงของความเป็นเด็ก ได้ แสดงเสียงที่ถูกกดขี่มานาน อยากมีอิสรภาพ อยากมีการ พัฒนาตนเอง อะไรก็ได้ ที่ฟังเสียงตัวเองไม่ต้องฟัง เสียงผู้ใหญ่ จริงๆ เด็กรัก ผู้ใหญ่มากๆ ถ้าพ่อแม่ดูต่ำ เด็ก เด็กจะเลิกรักตนเอง มากกว่าเลิกรักพ่อแม่ด้วยซ้ำ

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	การแสดงออกทางโซเชียล ในด้านการส่งเสริมความดี ความเด่น ในแง่การทำ ความดี	มี ความสามัคคีเป็นเรื่อง ที่ทำได้ไม่ยากเลย แต่ ส่วนมากจะเอาความ คิดเห็นตัวเองเป็นหลัก ไม่ฟังความคิดเห็นผู้อื่น เข้าใจว่าทุกคนมีความ คิดเห็นเป็นของตัวเอง ควรที่จะรับฟังความ คิดเห็นผู้อื่น	ส่วนตัวใช้ติ๊กต็อก เฟสบุค และอินตราแกรม ซึ่งสื่อ เหล่านี้เข้าถึงได้ง่าย ถ้ามีการ ทำคลิป วิดีโอสั้นเผยแพร่ บนรงค์ เรื่องการเคารพสิทธิ ผู้อื่น เช่น ละครคุณธรรม
	เมื่อเห็นโพสต์ที่มีการไม่ เคารพสิทธิผู้อื่น เราควร คอมเมนต์เตือน และไม่คว ควรปล่อยให้เป็นเรื่องปกติ	มีบ้าง ช่องทางโซเชียล มีเดียถือได้ว่าเป็นสังคม หนึ่งในปัจจุบันที่แสดงให้ เห็นถึงการละเมิดสิทธิ ของผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด อันเนื่องมาด้วยปัจจัยที่ หลากหลาย ทั้งจากการ เป็นพื้นที่ที่มีบุคคลที่ แตกต่างกันในหลายๆ ด้านมารวมกัน ซึ่งทำให้ บ่อยครั้งความแตกต่าง เหล่านั้นก็นำมาซึ่งการ ละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้ เช่นเดียวกัน อีกทั้ง ช่องทางโซเชียลมีเดียยัง เป็นพื้นที่ที่สามารถใช้งาน ได้โดยไม่จำเป็นต้อง เปิด เผย ข้อมูล ส่วน ตัวอย่างครบถ้วน จึงทำ ให้บ่อยครั้งเกิด การ ละเมิดสิทธิของผู้อื่นจาก	ก็จะมีการแสดงผ่านสื่อต่างๆ ผ่าน โซเชียลมีเดีย เช่น ไลน์ ก็รับฟังความคิดเห็นตอบ แบบแสดงความเห็น เรา โพสต์ว่า เหงา ความรู้สึก อยากมีคนคุย ก็จะได้มีการ ตอบรับแบบชอบ และไม่ ชอบ แต่เราก็ไม่คิดอะไร สื่อสารผ่านไลน์ และเฟสบุค เคยแชร์คนที่คบกันแล้วดู น่ารักดี คืออายุผู้ใหญ่แล้วก็ จะเข้าใจ และเข้าใจสิ่งที่เรา โพสต์ทำให้เรารู้สึกดี และสิ่ง ที่แยๆ คือเด็กวัยรุ่นที่ยัง ไม่ได้เข้าใจเรื่อง ความ หลากหลายทางเพศ คำก็ โพสต์แรงๆ ว่าสายเหลือ อะไรแบบนี้ เราก็อธิบายให้ เค้าฟังว่าปัจจุบันไม่ได้เป็น แบบที่เค้าคิดแล้ว แต่ เราก็ไม่โกรธ บางคนก็เข้าใจ

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
		<p>การขาดการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยไม่ต้องกังวลถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา กับตนเองในชีวิตจริงได้ด้วย เช่นเดียวกัน ดังนั้นการส่งเสริมการเคารพสิทธิของ ผู้อื่นผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย นั้น สำคัญที่สุดคือการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ก่อนกระทำการใดๆ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย</p>	
	<p>มีบ้าง ช่องทางโซเชียลมีเดีย ถือได้ว่าเป็นสังคมหนึ่งในปัจจุบันที่แสดงให้เห็นถึง การละเมิดสิทธิของผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด อันเนื่องมา ด้วยปัจจัยที่หลากหลาย ทั้งเป็นจากการเป็นพื้นที่ที่มี บุคคลที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้านมารวมกัน ซึ่ง ทำให้ บ่อย ครั้ง ความแตกต่างเหล่านั้นก็นำมาซึ่ง การละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้ เช่น เดียว กัน อีก ทั้ง ช่องทางโซเชียลมีเดียยังเป็นพื้นที่ที่สามารถใช้งาน</p>	<p>ก็อาจจะรวมตัวกันเป็น ทีมความหลากหลายทาง เพศออกมาพูดมาทำคลิป หรือรณรงค์ว่าทุกคนไม่ ว่าจะเพศอะไรก็เท่าเทียม กันหมด เราควรจะให้เกียรติกันในฐานะเพื่อน มนุษย์ด้วยกัน</p>	

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	ได้โดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผย ข้อมูลส่วนตัวอย่างครบถ้วน จึงทำให้บ่อยครั้งเกิดการ ละเมิดสิทธิของผู้อื่นจาก การขาดการคิดพิจารณา อย่างรอบคอบ โดยไม่ต้อง กังวลถึงผลกระทบที่จะ เกิดขึ้นตามมากับตนเองใน ชีวิตจริงได้ด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้น การส่งเสริมการ เคารพสิทธิของ ผู้อื่นผ่าน ช่องทางโซเชียลมีเดีย สำคัญที่สุดคือ การคิด พิจารณาอย่างรอบคอบถึง ข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ก่อน กระทำการใดๆ ผ่านสื่อ โซเชียลมีเดีย		
	กระตุ้นแรงขานเนตให้สนใจ ในเรื่องนี้ โพสต์ข้อความ หรือ สื่อ ที่ ทำให้ ผู้คน ตระหนักถึงเรื่องนี้ และ ระมัดระวังในการโพสต์สื่อ ต่างๆ ที่อาจจะสุ่มเสี่ยงต่อ การละเมิดสิทธิของใครได้		
	ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่แสดงความคิดเป็นเชิงลบ		
	ได้บ้าง ส่วนตัวคิดว่าเรา สามารถใช้ช่องทางโซเชียล มีเดียในการเพิ่มความรู้		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยย์ทั้งตัวของเราเองและของผู้อื่น โดยอาจจะเป็นสื่อของวิดีโอ อินโฟกราฟฟิค หรือสื่อเคลื่อนไหวต่างๆ ที่สามารถชักจูงหรือทำให้เยาวชนรุ่นหลังได้สนใจและเข้าใจสิ่งที่เราต้องการจะสื่อได้มากขึ้น		
	บ้าง เมื่อพบเจอข้อความหรือรูปภาพที่ไม่เหมาะสมและเข้าข่ายการไม่เคารพสิทธิผู้อื่น ก็ จะ ทำ การ รายงาน ความ		
	ทำเป็นสื่อกราฟิกหรือวิดีโอ ส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น แล้วนำมาโพสต์ทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟสบุค อินทรา แกรม และยูทูบ เป็นต้น		
	ส่งต่อความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่น		
ท่านคิดว่า ปัจจุบันเรา มีปัญหาใน เรื่องความ สามัคคี หรือไม่ อย่างไร บ้าง	ไม่ค่อยมีความสามัคคี เห็นได้จากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน และการไม่ร่วมมือกันทำงาน	แต่ละครอบครัวอาจดูแลหรือเลี้ยงดูสั่งสอนไม่เหมือนกัน เลยมีความคิดที่แตกต่างกันออกไป	เป็นเรื่องปกติที่จะมีความขัดแย้ง ซึ่งดีกว่าคิดเห็นเหมือนกันทั้งหมด เหมือนการล้างสมอง
	คิดว่าปัจจุบันเรามีความสามัคคีมากพออยู่แล้ว จะเห็นได้จากการที่ออกมารวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิในสถานที่ต่างๆ ใน	มีปัญหาเพราะทุกคนมีความคิดที่แตกต่างกันเลี้ยงดูของครอบครัวแต่ละครอบครัวจะเลี้ยงดูไม่เหมือนกันเลยจะมี	คนไทยยังไม่ได้มีความสามัคคีในมิติการเมืองวิธีการดำเนินชีวิต และไม่ร่วมมือกันทำงานร่วมกัน

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	เหตุการณ์ที่ผ่านมามากหลาย เหตุการณ์	ความคิดที่แตกต่างกันไป	
	มีเพราะในปัจจุบันทุกคน สนใจแต่เรื่องของตนเองทำให้ เกิดความสามัคคีน้อยลง	มีเพราะว่ามีการต่อต้าน รัฐธรรมนูญเรื่องการ สมรสเท่าเทียมและคน บางกลุ่มไม่ชอบเรื่องนี้จึง ทำให้คนกลุ่มนั้นแตกแยก	ภาพรวมมีความสามัคคีบ้าง เช่น ให้การความช่วยเหลือ กันในกรณีเกิดสาธารณภัย
	ยังมีอยู่ เนื่องจากผู้คนส่วน ใหญ่ของค่านึงประโยชน์ ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ ส่วนร่วม	แต่ละครอบครัวอาจจะ ดูแล หรือเลี้ยงดูสั่งสอน ไม่เหมือนกัน เลยมี ความคิดที่แตกต่างกัน ออกไป	มีปัญหาเรื่องความสามัคคี โดยเห็นได้จากเหตุการณ์ ทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในสังคมไทย
	ยังคงมีทั้งกลุ่มเดียวกันและ คนบางกลุ่มที่ยังขาดความ สามัคคีในหลายๆ ด้านเกิด จากเหตุผลที่ต่างกัน	มี ความสามัคคีเป็นเรื่อง ที่ทำได้ไม่ยากแต่ส่วนมาก จะเอาความคิดเห็นตัวเอง เป็นหลัก ไม่ฟังความ คิดเห็นผู้อื่น เข้าใจว่าทุก คนมีความคิดเห็นเป็น ของตัวเอง ควรที่จะรับ ฟังความคิดเห็นผู้อื่น	ไม่มีปัญหาเรื่องความสามัคคี เพราะความสามัคคีเริ่มต้น จากกระบวนการโต้แย้ง วิพากษ์ วิจาร์ณ วิเคราะห์ และการตัดสินใจ
	ไม่มี เพราะการช่วยเหลือ กัน ใน กลุ่ม ผู้มี ความ หลากหลายทางเพศนั้น เป็นเรื่องที่พบเห็นได้ทั่วไป ในกลุ่มเฟสบุคต่างๆ และ การช่วยกันรณรงค์เรื่อง สมรสเท่าเทียมและเรื่อง อื่นๆ	มี เนื่องจากบุคคลแต่ละ บุคคลในสังคมล้วนมี ความแตกต่างกันใน หลายๆ ด้านทั้งด้าน แนวคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ศาสนา จารีต ประเพณี สังคม สภาพแวดล้อม การ อบรมเลี้ยงดู ฯลฯ ซึ่ง ความแตกต่างเหล่านี้	ความสามัคคีในความหมาย คือความเป็นหนึ่งเดียวกัน การเข้าใจซึ่งกันและกัน การ เปิดกว้างการเคารพให้พื้นที่ การร่วมมือกันทำงานได้ การฟังเสียงทุกเสียงจริงๆ งานไม่ได้ยากแต่ปัญหาคน มันยากเรื่องความต่างของ คนมันยาก นักจิตวิทยาจะ ช่วยสร้างความสามัคคี ได้

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
		บ่อยครั้งที่นำมาซึ่งความขัดแย้งกันจากการที่บุคคลยึดถือสิ่งที่ตนมองว่าเป็นสิ่งถูกต้องเหมาะสม โดยปฏิเสธความแตกต่าง และไม่สามารถผสานความแตกต่างกันเข้าด้วยกันได้	เพราะเข้าใจความต่าง ความหลากหลายของคน รู้ว่าคนแบบนี้ควรจะสื่อสารแบบไหนจะช่วยสานสัมพันธ์การทำงานให้สามัคคีมากขึ้น
	มีปัญหา เพราะทุกวันนี้เราเห็นเหตุการณ์บ้านเมืองต่างๆ ล้วนมีความแตกแยกและไม่รับฟังความคิดเห็นกัน อีกทั้งยังเกี่ยวข้องโยงกับการเคารพสิทธิของกันและกัน ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องความสามัคคี เมื่อไม่มีการเคารพสิทธิก็ไม่มีสามัคคี .	ปัจจุบัน ก็คิดว่ายังมีปัญหาเรื่องความสามัคคีอยู่ ยังขัดแย้งกัน ยังทะเลาะกัน ยังไม่เข้าใจกันในอีกหลายเรื่อง	ปัจจุบัน ตัวเองไม่มีปัญหาเรื่องความสามัคคี เนื่องจากเลือกจะอยู่ในสังคมที่ดี มีความเท่าเทียม และสามารถความเป็นตัวตนได้ (หมายถึงการเลือกกลุ่มคนที่อยู่ด้วยเป็นเรื่องสำคัญ)
	มี เพราะบางคนเห็นแก่ตัว ไม่ช่วยงานคนอื่น จึงเกิดปัญหาภายหลัง		ส่วนเรื่องความแตกต่างด้านสามัคคี คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ค่านิยม เช่น การขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ก็จะมีตั้งแต่คำพูดและการกระทำ ก็จะเกิดจากจุดเล็กในครอบครัว ก็จะขยายไป เป็นผลประโยชน์ เช่นการทำงาน ถ้าเราเป็นเซลล์ ที่ทำงานมีสองคน ได้เงินเดือนเหมือนกันแต่ต่างกันที่ค่าคอมมิชชั่น ทำให้เกิดการ

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
			แย่งชิง ไม่แบ่งกัน ทำให้ไม่ เข้าใจกัน ทะเลาะกัน และ ไม่สามารถทำงานด้วยกันได้
	<p>สามัคคีในสังคมปัจจุบันของ เรานั้น อาจจะถูกเหมือนจะ ไม่เป็นความสามัคคีแบบ ๑๐๐% นั่นก็เป็นเหตุผล มาจากเยาวชนรุ่นหลังมี ความคิดหรือประสบการณ์ หรือทัศนคติที่เป็นของ ตัวเองอยู่แล้ว ซึ่งนั่นถือว่าเป็น เรื่องดีที่แต่ละคน สามารถแสดงออกถึงตัวตน ของเรานั้นออกไปสู่สังคม แต่ก็ต้องยอมรับว่าเราไม่ได้ อยู่ในสังคมที่มีผู้ใดผู้ หนึ่ง มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ วิวัฒนาการเป็นสัตว์สังคม เมื่อต่างคนต่างมีแนวคิด เป็นของตัวเองนั้นจึงตอบได้ เลยว่าสังคมที่เราอยู่ใน ปัจจุบันไม่ได้มีความสามัคคี อย่าง ๑๐๐% แต่อยู่ใน พื้นฐานของการยอมรับและ เข้าใจกัน เพื่อไม่ให้เกิด ความขัดแย้งและก้าวไป ข้างหน้าได้พร้อมพร้อมกัน</p>		
	<p>มีปัญหาเรื่องความสามัคคี เป็นอย่างมาก สังเกตได้จาก การทำกิจกรรมต่างๆที่ต่าง</p>		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	คนต่างเอาความคิดเห็น ของตนเป็นใหญ่ไม่ยอมรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ ยอมเป็นผู้ตาม		
	ปัจจุบันมีปัญหาในเรื่อง ความสามัคคี อาจจะเป็น ค่านิยม หรือความคิดของ คนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า มี ความแตกต่างกัน และ ความไม่เข้าใจกัน จึงเกิด ความขัดแย้งในสังคม หรือ อาจจะเป็น เรื่อง ของ อุดมการณ์ทางการเมือง ความคิดเห็นไม่ลงตัวกัน มีการแบ่งฝ่ายต่อสู้กัน ทำให้เกิดปัญหา ความ สามัคคีกันตามมา		
	มีการละเมิดสิทธิจากการใช้ อำนาจ บางคนจึงตัดขาด จากสังคม		
ท่านคิดว่า อยากจะมี ส่วนร่วมใน การช่วย สร้างให้ เกิดความ สามัคคี อย่างไร บ้าง	อยากมีส่วนร่วมให้เกิด ความสามัคคี โดยจะอธิบาย แลกเปลี่ยน ข้อมูล เพื่อโน้มน้าวให้เปิดใจรับฟัง อย่างตั้งใจ ซึ่งถ้าทำแบบตัว ต่อตัวจะได้ผลสุด	อยากให้มีการสามัคคีของ เพศที่สาม หรือการเท่า เทียมของทุกคน	อยากมีส่วนร่วม โดยการ รณรงค์เชิงความคิดไม่ให้เคย ชินกับวัฒนธรรมความ รุนแรง ตั้งแต่ ระดับ ครอบครัว

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	ให้ความรู้ว่าคุณสมบัติที่ นั้นมีความสำคัญมากในการ อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือ สังคม ทำให้หลายๆ คนรู้ว่ การกระทำบางสิ่งบางอย่าง ออกมาได้สำเร็จนั้นก็เกิด จากความสามัคคีของทุกๆ คน	อยากจะช่วยให้มีการ เท่าเทียมของทุกคนไม่ว่า จะเพศที่สามหรือสาว ประเภทสอง	อย่างแรกเริ่มจากการมี ทัศนคติที่ดีก่อน ต่อจากนั้น ก็ควรฝึกฝนให้เป็นคนที่มี น้ำใจและเป็นผู้ให้
	หากิจกรรมที่ทุกคนสามารถ ลงมือร่วมกันทำได้ และมี การพูดปรึกษาเรื่องต่างๆ ได้	ช่วย บ อ ก สิ่ง ที่ เป็ น ประโยชน์สั่งสอนหรือ แนะนำตักเตือนกันด้วย ความหวังดี กล่าววาจา สุภาพ แสดงความเคารพ นับถือกัน ทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง .	ความสามัคคีเกิดจากกลุ่ม คนมีความเกื้อหนุนกันและ สอดคล้องทางความคิด ใน กลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน ควรส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลมี เหตุผลที่สามารถอธิบายให้ เข้าใจตรงกัน อย่างไร ก็ดี กลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็น ตรงกันก็ไม่มีสิทธิที่จะไป ละเมิดคนเห็นต่าง
	ปรับความเข้าใจกัน สร้าง แรงขับเคลื่อนที่จะสามารถ เกิดความสามัคคีกันได้	อยากให้มีการสามัคคีของ เพศที่สาม หรือการเท่า เทียมของทุกคน	ทำเรื่องการมีส่วนร่วมมา ตลอด เป็นสะพานสร้าง ความเข้าใจให้สังคม
	พูดคุยกัน ด้วย เหตุผล ไม่ แบ่ง แยก เพศ และ แบ่งกลุ่มคนละฝั่ง รับฟัง ปัญหาและปรับตัวเข้าหา สังคม	อยากจะให้ทุกคนรับฟัง ความคิดเห็นกัน แสดง ความหวังดี ช่วยบอก แนะนำสิ่งดีๆ มีประโยชน์ ตักเตือนด้วยความหวังดี พูดวาจาสุภาพ ไม่พูดลับ หลัง	การเริ่มสร้างความสามัคคี ต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง ต้อง เคารพสิทธิการอยู่ร่วมกัน และ รู้จัก เกรงใจ ผู้ อื่น ให้มาก
	ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ในเรื่องทุกๆเรื่องของ ความ	จะสามารถเกิดขึ้นได้ หากบุคคลกล้าและเปิดใจ	ความคิด คิดว่า คำจะได้รับการ ความกดดันหลายด้าน และ

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	หลากหลายทางเพศ และ นำปัญหา มาปรับ ความ เข้าใจจึงนำไปเผยแพร่ หรือ เสนอกับผู้คนอื่นๆ ต่อไป	ที่จะยอมรับและรับฟัง ความแตกต่างอย่าง เหมาะสม โดยให้ความ แตกต่างเหล่านั้นสามารถ รวมกันจนเกิดเป็นสิ่งที่ สามารถยึดถือร่วมกันได้	เค้าจะพยายามดึงคนหลายๆ กลุ่มเข้ามารวมกัน และทำ ให้รักกัน เราเป็นคนดึงทุก เพศทุกวัยมาคุยกันในเรื่อง เดียวกัน เราเป็นส่วนหนึ่งใน การสร้างความสัมพันธ์ ได้ดี และมีส่วนร่วมในงานกลุ่ม
	ผู้คนให้สร้างความเข้าใจกัน และกันอย่างประนีประนอม และกระตุ้นเรื่องการเคารพ สิทธิ์และให้	ข้อนี้ก็เป็นอย่างที่อย่าง เหมือนกัน เพราะความ สามัคคีคือการที่เข้าใจกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ถ้าทุกคนในประเทศเรา สามัคคีกันก็คงไม่เกิด ปัญหาความขัดแย้งแบบ นี้ แต่ยังไงแล้วถ้ามีความ สามัคคีก็ควรจะควบคู่กับ ความยุติธรรมด้วย	
	เริ่มจากให้ทุกคนเปิดใจ มาคุยกัน เคลียร์ปัญหา ต่างๆ ที่ไม่ค่อยลงตัว		
	ส่วนตัวคิดว่า การสร้างความ สามัคคีค่อนข้างจะเป็นสิ่งที่ ยาก เพราะความสามัคคี ต้องอาศัยประสบการณ์ หรือทัศนคติร่วมกันของ บุคคลภายในสังคม ดังนั้น หากทุกคนในสังคมมี ทัศนคติหรือประสบการณ์ ที่แตกต่างกันมารวมอยู่ ด้วยกันความสามัคคีอาจจะ		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	เป็นสิ่งที่ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ตามเราสามารถสร้างทัศนคติใหม่หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นร่วมกันได้ ผ่านพื้นฐานของข้อมูล และการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น		
	มีการวางแผนงานก่อน จัดแจงหน้าที่ให้ชัดเจน ยึดหลักเสียงข้างมาก หลังจากได้ผลสรุปให้มีการพูดคุยกันว่าทำไมถึงไม่สามารถเลือกอีกทางได้ ประโยชน์ของการเลือกสิ่งๆ นี้เป็นอย่างไร		
	การนำ “หลักการสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” มาใช้ หรือนำหลักคำสอนศาสนา มาปฏิบัติ		
	ได้มีโอกาสเรียนรู้ทั้งตัวเอง และสังคม ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นนำไปเป็นบทเรียน		
ท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมความ	สนับสนุนให้ทุกคนเห็นถึงความสำคัญของความสามัคคี ซึ่งอาจจะทำให้เห็นว่าความสามัคคีที่ดีเป็นอย่างไรผลที่ได้จากสามัคคีเป็นแบบใดผ่านช่องทางต่างๆ	ใช้โซเชียลมีเดียอย่างถูกต้องและไม่ผิดระบบคอมพิวเตอร์	ในกรณีที่เห็นผู้อื่นเดือดร้อนอาจใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางในการการกระจายเสียง เพื่อให้บุคคลที่สนใจเข้ามาให้ความช่วยเหลือได้

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
สามัคคี อย่างไร บ้าง			
	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้เกิดความสามัคคีและข้อดีต่างๆ	ใช้ระบบคอมพิวเตอร์อย่างถูกวิธีถูกต้อง ไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น	โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางสื่อสารที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน เป็นช่องทางเปิดโอกาสให้คนจำนวนมากได้แสดงความคิดเห็นทั้งจากกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นตรงกันหรือต่างกัน ซึ่งหากมีความคิดเห็นตรงกันก็จะเกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง ขณะที่หากมีเห็นต่างก็อาจสร้างความรู้สึกละอายใจทางความคิดได้ เพราะมีคนมาแย้ง ทำให้แตกความสามัคคีได้ การสร้างความสามัคคีในโซเชียลมีเดียจึงอาจกระทำได้โดยการให้กลุ่มคน ๒ กลุ่มทั้งเห็นตรงและเห็นต่าง มาถกเถียง / วิเคราะห์ ในประเด็นต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในความเห็นที่เหมือนหรือต่าง ซึ่งอาจไม่ได้ทำให้เกิดความสามัคคี แต่อาจช่วยให้เข้าใจเหตุและผลของแต่ละฝ่ายได้

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	แชร์โพสต์เหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัญหาในสังคม และ รณรงค์ให้ผู้คนเข้ามาช่วย แก้ปัญหา	เราควรแชร์ความรู้ต่างๆ ให้กับคนที่เรารู้จักเพื่อ ส่งเสริมความสามัคคีกัน ในด้านต่างๆ .	ใช้เฟสบุคกับไอจีเป็นหลัก อยากทำยูทูป แต่ตัดต่อ ไม่ค่อยเก่งอยากจะทำ ดีก็ติดขัดด้วยแต่่วนวายเกินไป ไม่ถนัดเท่า เฟสบุค และไอจี
	การแสดงออกทางโซเชียล ทางด้านที่ดี การพูดคุยกัน ผ่านทางโซเชียล การรับฟัง ปัญหา การเข้าหาผู้คนหมู่ มากได้	ใช้โซเชียลมีเดียอย่าง ถูกต้องและไม่ผิดระบบ คอมพิวเตอร์	เราเป็นนักร้อง ก็ร้องเพลง ทำคลิปวิดีโอสั้นๆ โดยแสดง ความเป็นตัวของตัวเองที่ ชัดเจนให้สังคมได้รับทราบ และภูมิใจ ในการนำเสนอ ความเป็นตัวตน เราควรเสพ สื่ออย่างมีสติและมีความ เป็นกลาง ไม่ควรกล่าวว่า ผู้อื่นเสียหาย เพราะใน ปัจจุบันนี้มีพรบ.คุ้มครอง เกี่ยวกับการสื่อสารทาง โซเชียลมีเดีย
	นำปัญหาต่างที่ปรึกษา ในกลุ่มความหลากหลาย ทางเพศมาแพร่ในสื่อ โซเชียล และเสนอให้ผู้ อื่นๆ มากมายอีกต่อไป	โพสสาธารณะ ให้คนอื่น รับรู้ว่าความสามัคคีทำได้ ไม่ยาก ทุกๆ คนทำได้ อย่างแน่นอน ให้เพื่อนๆ พี่น้อง แชร์ต่อๆ กัน จะ ได้เห็นทั่วถึง และหวังดี ต่อทุกคน	การสื่อสารที่สร้างสรรค์ การ แสดงความคิดเห็นให้เป็น กลาง การรู้จักมองต่างมุม ทำให้เกิดความเคารพสิทธิ กับผู้อื่น เราอาจจะมีเพจใน สื่อสารเป็นสื่อกลาง เชื่อมให้ คนอื่นรู้ และอยากให้แสดง ความคิดเห็นที่เป็นกลาง
	ชาวนีตให้สร้างความเข้าใจ กันและกัน แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกันโดยต่าง ฝ่ายต่างรับฟังกัน	ช่องทางสื่อโซเชียลมีเดีย เป็น ช่องทางในการ แสดงออก ถึง ความ แตกต่างของแต่ละบุคคล และเป็นเวที ให้บุคคลใน	

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
		สังคมสามารถเข้ามามี ส่วนร่วมในรับทราบ แสดงความคิดเห็นและ มุมมองที่แตกต่างกันได้ อย่างอิสระ จนท้ายที่สุด นำไปสู่ความเข้าใจ ในมุมมองที่แตกต่าง เหล่านั้นและทำให้ความ แตกต่างเหล่านั้นสามารถ อยู่ร่วมกันได้ อย่าง กลมกลืน ด้วยสิ่งนี้จะทำ ให้เกิดความสามัคคีและ ลดโอกาสการเกิดความ ขัดแย้ง ได้เป็นอย่างดี	
	ไม่โพสต์ข้อความเชิงลบ ที่ทำให้เกิดการแตกแยกกัน ในหมู่คณะ	ทำคนเดียวสร้างคนเดียว คงจะไม่ไหวเราต้องร่วม ด้วยช่วยกัน ถึงจะ ประสบความสำเร็จ	
	สิ่งที่ทำให้เกิดความสามัคคี นั้นคือการแบ่งปันข้อมูลซึ่ง ข้อมูลนี้จะต้องเป็นข้อมูลที่ เป็นพื้นฐานของการ ดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐาน ในการสร้างความสามัคคีใน กลุ่มคนที่มีประสบการณ์ หรือให้ทัศนคติที่แตกต่าง กัน เมื่อทุกคนภายในสังคม ได้รับข้อมูลด้วยที่ไม่ได้เกิด การกีดกันหรือเบียดเบียน จากความจริง เมื่อทุกคนให้		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
	สังคมได้รับข้อมูลเหมือนกัน ทัศนคติและประสบการณ์ จะเป็นตัวที่จะตัดสินข้อมูล เหล่านั้นมาผ่านการ แสดงออกหรือการต่อยอด ข้อมูลนั้นลงสู่โซเชียลมีเดีย เพื่อให้คนรุ่นเดียวกัน หรือ เยาวชนรุ่นหลังได้เข้าใจและ ปรับประยุกต์ใช้ได้ ภายใน สังคมปัจจุบันและอนาคต		
	ไม่แชร์ข้อความหรือสิ่ง ต่างๆ ที่เป็นเท็จและมี เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมไม่ควร		
	อาจจะสร้างกิจกรรม รูปแบบออนไลน์ที่สามารถ เข้าร่วมได้หลายคน เช่น การทำกิจกรรมในชุม และ กิจกรรมที่เราจะทำนั้น ต้องส่งเสริมความสามัคคี ของคนในกลุ่มนั้นๆ ไม่ แบ่งแยกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่มีการตัดสินแพ้หรือชนะ		
	ถ้ามีข้อสงสัยอยากรู้ให้ลง มือค้นหาทันที		

ประเด็น คำถาม	กลุ่มการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา	กลุ่มการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย
	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ	ประเด็นคำตอบ
ข้อเสนอแนะ อื่น ๆ	สังคมใดมีความสามัคคี เคารพสิทธิผู้อื่น เห็นพ้อง ต้องกัน สังคมนั้นย่อมมี ความเจริญและสันติสุข		การส่งเสริม หรือสร้างการ เคารพสิทธิและความสามัคคี ใช้เวลาในการขัดเกลา ควรเริ่มจากการปลูกฝังทาง ความคิด ค่านิยม เข้าใจ ให้เกียรติ และการไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น
	อยากให้รับรองเพศที่สาม และมีสิทธิเท่ากับคนอื่น ๆ		อยากให้ทุกหน่วยงานที่ เกี่ยว ข้อง ผลัก ดัน พระราชบัญญัติเรื่องการ สมรสเท่าเทียม เพราะเป็น เรื่อง ที่ ก ลุ่ ม ค วาม หลากหลายทางเพศ ให้ ความสำคัญ
	อยากคูรักรักเพศที่สามได้รับ ได้รับความคุ้มครองหรือ สิทธิอื่น ๆ		

ประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จากการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง มีประเด็นข้อเสนอแนะดังนี้

- ความมั่นคงทางรัฐ กับปัจเจกแยกกันไม่ออก การเคารพความเป็นส่วนตัว หากดูร่วมกับการ
รับมือ กับความแตกต่างหลากหลาย การใช้กฎหมาย ปัจจุบันคนไม่เชื่อมั่นกระบวนการ
ยุติธรรม
- การโพสต์แบบเร็วอาจเป็นดาบสองคม
- สื่อที่เข้าถึงคนสมัยนี้ แนะนำ เฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ เพราะมีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก
- ควรทำทั้งออนไลน์ (on line) และออฟไลน์ (offline) เนื่องจากมีความแตกต่างกันด้านการ
รับข้อมูล เช่น ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่โซเชียลมีเดีย หรือ คนที่ฐานะไม่พร้อมจะจ่ายค่าอินเทอร์เน็ตให้
ตัวเอง

ตารางสรุปประเด็นความเห็นจากคำถาม โดยแสดงเป็นความถี่

ความแตกต่าง	กลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับอาชีวศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	
	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่
	ไม่มีปัญหา เพราะปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น	๒	มีบ้างไม่มีบ้าง โดยความคิดไม่เหมือนกัน เพราะแต่ละคนชอบฟังพอใจไม่เหมือนกัน	๓	มีปัญหา เพราะบุคคลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นมากเกินไป จนอาจทำให้มีการละเมิด โดยไม่รู้ตัว	๑๑
	มีปัญหา โดยบุคคลอื่นยังไม่เคารพสิทธิผู้อื่น มีการละเมิดสิทธิด้วยคำพูด การแสดงออก ไม่ยอมรับสิทธิของบุคคลอื่น	๑๑	มี และจะรุนแรงมากขึ้นโดยมีการละเมิดในรูปแบบใหม่มากขึ้น จากความขัดแย้งในการแสดงออกที่ไร้เหตุผล ผ่านการใช้ข้ออ้างทางด้านกฎเกณฑ์ ศีลธรรม จารีต ประเพณี แนวคิด อุดมการณ์ ฯลฯ ที่ตนยึดถือมาใช้เป็นเครื่องมือในการตีกรอบและบีบบังคับในการแสดงออกของผู้อื่น	๖	ไม่มีปัญหา เพราะสิทธิของผู้อื่นเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่มีการก้าวล่วง	๒
	อยากมีส่วนร่วม เช่น การรณรงค์ พูดคุย อธิบายว่าควรทำอย่างไร และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน	๑๔	อยากมีส่วนร่วม เพื่อต้องการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น และไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และสถานะทางเพศ	๖	อยากมีส่วนร่วม โดยการช่วยรณรงค์ การเคารพสิทธิผู้อื่น เพื่อให้ทุกคนรู้และให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิผู้อื่น โดยใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียที่แชร์	๑๐

ความแตกต่าง	กลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับอาชีวศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	
	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่
					เนื้อหา การเคารพสิทธิ โมโหสัดไม่แชร์เรื่องของคนอื่น	
	ช่องทางการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น คือ อินสตาแกรม (Instagram) , ทวิตเตอร์ (Twitter) , เฟสบุ๊ก (Facebook) , ตี๊กต็อก (Tiktok) และ โดยอยากเผยแพร่ในเรื่อง สิทธิ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิ จะได้ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น	๑๕	การใช้โซเชียลมีเดียสามารถส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่นได้ แต่หากใช้ไม่ดี ก็สามารถละเมิดสิทธิผู้อื่นได้ เช่นเดียวกัน	๖	ช่องทางการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น คือ โซเชียลมีเดียทุกช่องทาง เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) , ยูทูบ (YouTube) หรือ ทวิตเตอร์ (Twitter) เร็วสุด โดยอยากเผยแพร่ในเรื่อง สิทธิเพื่อให้ทราบถึงสิทธิ จะได้ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น	๗
					ตี๊กต็อก TikTok เป็นแพลตฟอร์มที่เข้าถึงคนทุกกลุ่มได้ง่าย มีคอนเทนท์ที่หลากหลาย สามารถทำคลิปวิดีโอสั้นเผยแพร่ รณรงค์ เรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นได้ ตัวอย่าง เช่น ละครคุณธรรม	๒
	ไม่ค่อยมีความสามัคคี	๙	มีปัญหา เพราะแต่ละ	๓	เป็นเรื่องปกติที่จะมี	๒

ความแตกต่าง	กลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับอาชีวศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	
	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่
	เห็นได้จากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน การไม่ร่วมใจกันทำงานสนใจแต่เรื่องของตนเอง คำนึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนร่วม ทำให้เกิดความสามัคคีน้อยลง		ครอบครัวอบรมเลี้ยงดูไม่เหมือนกัน จึงผลให้เกิดความคิดที่อาจแตกต่างกันได้		ความขัดแย้ง ซึ่งดีกว่าคิดเห็นเหมือนกันทั้งหมดเหมือนการล้างสมอง	
	ไม่มี เพราะปัจจุบันยังมีสามัคคีมากพออยู่แล้ว จะเห็นได้จากการที่ออกมารวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ และอยู่บนพื้นฐานในการยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน	๒	มีปัญหา เพราะส่วนใหญจะเอาความเห็นของตนเองเป็นหลัก โดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งด้านแนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ศาสนา จารีตประเพณี สังคม สภาพแวดล้อม จึงทำให้เกิดความแตกแยก	๔	คนไทยยังไม่ได้มีความสามัคคีในมิติการเมือง ไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) และไม่ร่วมใจกันทำงานร่วมกัน	๔
					ภาพรวมยังมีความสามัคคี เช่น ให้ความช่วยเหลือกันในกรณีเกิดสาธารณภัย ถึงแม้จะมีการโต้แย้งวิพากษ์ วิจารณ์ วิเคราะห์ และการตัดสินใจที่เห็นต่างกันบ้าง	๔

ความแตกต่าง	กลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับอาชีวศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	
	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่
	อยากมีส่วนร่วมให้เกิดความสามัคคี โดยจะหาโอกาสทำงานร่วมกัน ให้มีการอธิบาย แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อโน้มน้าวให้เปิดใจรับฟังอย่างตั้งใจ ซึ่งถ้าทำแบบตัวต่อตัวจะได้ผลสุด	๑๔	อยากมีส่วนร่วม โดยอยากส่งเสริมให้มีความสามัคคีและความเท่าเทียมทางเพศ	๓	อยากมีส่วนร่วม โดยการรณรงค์เชิงความคิดไม่ให้เคยชินกับวัฒนธรรมความรุนแรง ตั้งแต่ระดับครอบครัว ซึ่งเริ่มจากการมีทัศนคติที่ดีก่อน	๑๑
			อยากมีส่วนร่วม โดยจะช่วยส่งต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ การเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ยอมรับและรับฟังความแตกต่างอย่างเหมาะสม	๕		
			อยากมีส่วนร่วม โดยใช้โซเชียลมีเดียอย่างถูกวิธีถูกต้อง ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	๕		
ท่านคิดว่าสามารถใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมความ	ใช้ในการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นถึงความสำคัญของความสามัคคี	๖	ใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการแสดงออกถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และเป็นเวทีให้บุคคลในสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสามารถนำไปสู่ความเข้าใจใน	๓	กรณีที่เห็นผู้อื่นเดือดร้อน อาจใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางในการการกระจายเสียง เพื่อให้บุคคลที่สนใจเข้ามาให้ความช่วยเหลือได้	๑

ความแตกต่าง	กลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับอาชีวศึกษา		กลุ่มการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	
	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่	ประเด็นคำตอบ	ความถี่
สามัคคี อย่างไร บ้าง			ความแตกต่าง ทำให้ อยู่ร่วมกันได้เกิดความ สามัคคีและลดโอกาส การเกิดความขัดแย้ง ได้เป็นอย่างดี			
	การแสดงออกทาง โซเชียลทางด้านที่ดีที่ ถูกต้อง โยการพูดคุย กันผ่านทางโซเชียล การรับฟังปัญหา นำ ปัญหาต่างที่ปรึกษา แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นกัน สร้างความ เข้าใจกันและกัน ไม่โพ สข้อความที่ไม่ เหมาะสม หรือ ข้อความเชิงลบ ที่ทำ ให้เกิดการแตกแยกกัน ในหมู่คณะ	๕			ใช้โซเชียลมีเดีย ใน การสื่อสารที่ สร้างสรรค์ การ แสดงความคิดเห็น ให้เป็นกลาง การรู้จักมองต่างมุม ทำให้เกิดความ เคารพสิทธิกับผู้อื่น และอาจจะมีเพจใน สื่อสารเป็นสื่อกลาง เชื่อมโยงให้ผู้อื่นรับรู้ และแสดงความ คิดเห็นที่เป็นกลาง	๓

ประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ	ความถี่
อยากคุ้รักเพศที่สามได้รับ ได้รับความคุ้มครองหรือสิทธิอื่นๆ	๓
การรับฟังความเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียม	๒
ความมั่นคงทางรัฐ กับปัจเจกแยกกันไม่ออก การเคารพความเป็นส่วนตัว หากดูร่วมกับ การรับมือ กับความแตกต่างหลากหลาย การใช้กฎหมาย ปัจจุบันคนไม่เชื่อมั่น กระบวนการยุติธรรม	๑
การโพสต์แบบเร็วอาจเป็นดาบสองคม	๑
สื่อที่เข้าถึงคนสมัยนี้ แนะนำ เฟสบุ๊ก ไอจี ทวิตเตอร์ เพราะมีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก	๑
ควรทำทั้งออนไลน์ (On line) และออฟไลน์ (Offline) เนื่องจากมีความแตกต่างกันด้าน การรับข้อมูล เช่น ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่โซเชียลมีเดีย หรือคนที่ฐานะไม่พร้อมจะ สนับสนุน สัญญาณอินเทอร์เน็ต (Internet) ให้ตัวเอง	๑
สังคมใดมีความสามัคคี เคารพสิทธิผู้อื่น เห็นพ้องต้องกัน สังคมนั้นย่อมมีความเจริญและ สันติสุข	๑